

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANA BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMLARININ BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜRAY KARACIL

GAZİANTEP
EKİM 2018

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANA BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMLARININ BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜRAY KARACIL

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Atıncı OLCAY

GAZİANTEP
EKİM 2018

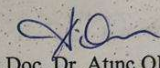
T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANA BİLİM DALI

**TURİZM EĞİTİMİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRENİM
YAŞAM DOYUMLARININ BELİRLENMESİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ**
Tez Savunma Tarihi: 22.10.2018

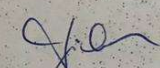
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Zekiye ANTAKYALIOĞLU
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Atınç OLCAY
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Atınç OLCAY
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

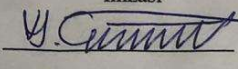
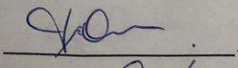
Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. İbrahim GİRİTLİOĞLU (Jüri Başkanı)

Doç. Dr. Atınç OLCAY (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Eda DİNERİ (Jüri Üyesi)

İmzası

ETİK BEYAN

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun bir şekilde hazırladığım tez çalışmada;

- Tez içerisinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullandığım verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Güray KARACIL

ÖZET

TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMLARININ BELİRLENMESİ

KARACIL, Güray

Yüksek Lisans Tezi, Turizm İşletmeciliği ABD

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Atınç OLCAY

EKİM 2018, 147 sayfa

Eğitim, önceden belirlenmiş ilkeler doğrultusunda kişinin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla bilerek belirlenen yönde değişiklikler oluşturma sürecidir. Mesleki eğitim ise, toplumsal alanda ihtiyaç duyulan mesleklerde kalifiye eleman yetiştirmek için verilen eğitimin tümüdür. Bir hizmet sektörü olan turizm sektöründe çalışan personellerin mesleki eğitimi son derece önemlidir. Çünkü turizm sektörünün gelişimi büyük ölçüde turist memnuniyetinden geçmektedir. Turist memnuniyetinin gerçekleşebilmesi de büyük ölçüde sektörde çalışan personellerin iyi bir mesleki eğitim almasıyla mümkün olabilmektedir. Sektörde çalışan personellerin ihtiyaçlara cevap veremeyecek olmaları kişilerin hem ekonomik hem de psikolojik olarak yetersiz hissetmelerine ve kişilerin mutsuz olmalarına sebep olacaktır.

Mutluluk ve moral gibi değişik yönlerden iyi olma durumunu ve hayatın içinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olması halini ifade eden yaşam doyumu, kişinin yaşamının öznel değerlendirmesini ifade etmektedir. Bu bağlamda bütün meslek ve yaş gruplarında olduğu gibi turizm eğitimi alan öğrenciler için de yaşam doyumu önem arz etmektedir. Bu araştırma ile Türkiye’de eğitim gören lisans düzeyindeki turizm öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın örneklemini Türkiye’de 2016-2017 eğitim öğretim yılının bahar döneminde eğitim gören 3 ve 4. sınıf 1727 turizm öğrencisi oluşturmaktadır. Yapılan keşfedici faktör analizi sonucunda, turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumuna ilişkin görüşleri dört faktör altında toplanmış olduğu görülmektedir. “Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği” aracılığıyla toplanan verilere göre “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum, Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum, Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum, Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” alt boyutlarında turizm öğrencilerinin memnuniyet düzeylerinin orta olduğu belirlenmiştir.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin demografik ve tanıtıcı özelliklerine göre yükseköğrenim yaşam doyumunu arasındaki farklılıklara bakıldığında; öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite, eğitim görülen bölüm, yaş, ailelerin yaşadığı bölge, sınıf, cinsiyet, barınma, aylık gelir ve mezun olunan lise değişkenlerine göre farklılıklara rastlanmıştır. Son olarak sonuçlar tartışılıp; araştırmacılara, kamu ve sivil toplum kuruluşlarına, politikacılara ve üniversite öğretim elemanlarına ve yönetimlerine öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumunu düzeyleri ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Üniversite Öğrencisi, Yaşam Doyumu Yükseköğrenim Yaşam Doyumu

ABSTRACT**DETERMINATION OF HIGHER EDUCATION LIFE SATISFACTION OF
UNDERGRADUATE IN TOURISM EDUCATION IN TURKEY**

KARACIL, Güray

Master Thesis, Department of Tourism Management

Supervisor: Assoc. Prof. Atınç OLCAY

OCTOBER 2018, 147 pages

Education is the process of making changes in a person's behavior in the direction of pre-determined principles, which is deliberately determined through his own experience. On the other hand, vocational education is all the education given to educate the qualified personnel in the professions in need of the social field. Vocational training of the staff working in the tourism sector which is a service sector is very important. Because the development of the tourism industry is largely due to tourist satisfaction. Realization of tourism satisfaction can be provided to a great extent with a good vocational training of the personnel working in the sector. The fact that the staff working in the sector will not be able to respond to the needs will cause people to feel both economically and psychologically inadequate and to make people unhappy.

Happiness and morality are the best aspects of life and the positive satisfaction in life is the subjective satisfaction of life. In this context, life satisfaction is important for students who are in tourism education as well as in all professions and age groups. With this research, graduate-level students studying tourism in Turkey aimed to determine the higher education life satisfaction.

The sample in the spring of Turkey during the 2016-2017 academic year studying grade 3rd and 4th of 1727 constitute tourism student. As a result of the exploratory factor analysis, it is seen that tourism undergraduate students' opinions on higher education life satisfaction have been gathered under four factors. According to the data collected by means of "Higher Education Life Satisfaction Scale", the satisfaction levels of tourism students in the sub-dimensions of "Universally Provided General Satisfaction, Personal Academic Satisfaction Provided at University, Satisfaction from University Social Services, Satisfaction Provided by University Opportunities " medium.

When the differences between in the life satisfaction of higher education students according to demographic characteristics of tourism students are examined; there were differences according to students university where studied, departments of studied, age, class, sex variables, region where their families lived, housing, monthly income and graduated high school. Finally, the results are discussed students' higher education life satisfaction levels suggestions have been made to researchers, public and non-governmental organizations, politicians, faculty members and university administrations.

Keywords: Tourism Education, University Student, Life Satisfaction, Higher Education Life Satisfaction

ÖNSÖZ

Toplumdaki tüm yaş gruplarında olduğu gibi üniversite eğitimi gören öğrenciler içinde yaşam doyumu son derece önemlidir. Kişinin yaşamındaki olumlu duyguların olumsuz duygulara egemen olduğu yaşam doyumunun yüksek olması, hem öğrencilerin eğitim gördükleri zaman dilimini hem de mezuniyet sonrasındaki yaşamlarının daha anlamlı olmasında etkili olmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de lisans düzeyinde eğitim gören turizm öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarının belirlenmesi ele alınmış ve yükseköğrenim yaşam doyumu alt boyutlarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu doğrultuda Türkiye’de turizm eğitimi veren ve 3 ve 4. sınıf öğrencileri bulunan üniversitelerin hepsi ile iletişime geçilmeye özen gösterilmiştir. 19 devlet ve 7 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 26 üniversiteden 1727 örneklem toplanmıştır. Türkiye’nin tüm bölgelerden örneklem alınmış olması araştırmanın dikkat edilen durumlarından bir tanesi olmuştur.

Yüksek lisans eğitimimin ilk gününden itibaren ve bu tezin tamamlanmasında sabır ve anlayışla bana akademik tecrübelerini ve bilgisini aktaran, hem akademik hayata hem de toplumsal hayata hazırlanmamda rehberliğini esirgemeyen saygıdeğer hocam ve danışmanım sayın Doç. Dr. Atınç OLCAY’a en kalbi duygularıyla teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerinden yararlanma fırsatı bulduğum sayın Doç. Dr. İbrahim GİRİTLİOĞLU ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Yusuf BOZGEYİK hocalarıma;

Tezin tamamlanma sürecinde yardımlarını ve desteklerini benden esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Çağrı SAÇLI, Öğr. Gör. Metin SÜRME, Zeynal Abidin YILDIZ, Bilal KAYA ve Ramazan KELEPÇE’ye; Bu tezin tamamlanmasında uygun çalışma ortamının sağlanmasında desteklerini esirgemeyen Adıyaman Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Müdürü Doç. Dr. Tanju TEKER ve tüm idari personeline,

Hayatımın her evresinde maddi ve manevi olarak yanımda olan, destekleri hiçbir zaman benden esirgemeyen anneme, babama, kardeşlerime ve sevgili eşim Aysel KARACIL’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Güray KARACIL

Ekim, 2018

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	ix
TABLolar	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1. 1. GİRİŞ	1
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
2. KAYNAK ÖZETLERİ	5
2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1.1. Yükseköğretim ve Tanımı.....	5
2.1.1.1. Dünyadaki Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi.....	7
2.1.1.2. Türkiye’deki Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi	12
2.1.1.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi.....	12
2.1.1.2.2. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi.....	14
2.1.2. Turizm Eğitimi	16
2.1.2.1. Turizm Eğitimin Kavramı ve Tanımı.....	17
2.1.2.2. Turizm Eğitiminin Amacı ve Önemi.....	17
2.1.2.3. Turizm Eğitiminin Özellikleri.....	20
2.1.2.4. Turizm Eğitiminin Yararları	20
2.1.2.5. Dünya’da Turizm Eğitimi	21
2.1.2.5.1. Fransa’da Turizm Eğitimi	22
2.1.2.5.2. ABD’de Turizm Eğitimi	22
2.1.2.5.3. İspanya’da Turizm eğitimi	23
2.1.2.5.4. Çin Halk Cumhuriyetinde Turizm Eğitimi	23

2.1.2.5.5. İtalya’da Turizm Eğitimi.....	24
2.1.2.5.6. Almanya’da Turizm Eğitimi	25
2.1.2.5.7. İngiltere’de Turizm Eğitimi	25
2.1.2.5.8. Rusya’da Turizm Eğitimi.....	26
2.1.2.6. Türkiye’de Turizm Eğitimi	26
2.1.2.6.1. Türkiye’de Turizm Eğitimin Genel Yapısı	28
2.1.2.6.1.1. Örgün Turizm Eğitimi.....	29
2.1.2.6.1.2. Yaygın Turizm Eğitimi	31
2.1.3. Yaşam Doyumu.....	33
2.1.3.1. Yaşam Doyumunun Tanımı ve Önemi	34
2.1.3.2. Yaşam Doyumunu Etkileyen Unsurlar	34
2.1.3.3. Yaşam Doyumunu Etkileyen Bazı Değişkenler.....	35
2.1.3.4. Yaşam Doyumu Kuramları	37
2.1.3.4.1. Ereksel (Telik) Kuramı	37
2.1.3.4.2. Haz ve Acı Kuramı.....	37
2.1.3.4.3. Aktivite Kuramları	38
2.1.3.4.4. Tavandan-Tabana ve Tabandan-Tavana Kuramları.....	38
2.1.3.4.5. Bağ Kuramları.....	39
2.1.3.4.6. Yargı Kuramları	39
2.1.3.5. Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	39
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	41
2.2.1. Yerli Yazında Yapılan Araştırmalar	41
2.2.2. Yabancı Yazında Yapılan Araştırmalar	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	60
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	60
3.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	60
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	66
3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	66
3.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI VE VARSAYIMLARI.....	66
3.5. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	67
3.6. ANKET FORMUNUN İÇERİĞİ.....	69
3.7. VERİLERİN ANALİZİ VE VERİ ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ.....	71
3.8. ESAS UYGULAMA VE ÖLÇÜMÜN GÜVENİRLİĞİ	72
3.9. FAKTÖR ANALİZİ	73
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	80

4. BULGULAR	80
4.1. TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN DEMOGRAFİK VE TANITICI ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR	80
4.2. TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMLARINI BELİRLEMeye YÖNELİK BULGULAR.....	83
4.3. TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMUNA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK VE TANITICI ÖZELLİKLERLE OLAN İLİŞKİSİNE YÖNELİK BULGULAR.....	85
4.3.1. Üniversite Türü Değişkenine İlişkin Bulgular	86
4.3.2. Bölüm Değişkenine İlişkin Bulgular.....	90
4.3.3. Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular	95
4.3.4. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular	98
4.3.5. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular	101
4.3.6. Ailelerinin Yaşadığı Bölge Değişkenine İlişkin Bulgular	103
4.3.7. Barınma Değişkenine İlişkin Bulgular	107
4.3.8. Aylık Gelir Değişkenine İlişkin Bulgular	111
4.3.9. Mezun Olunan Lise Değişkenine İlişkin Bulgular	114
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	117
SONUÇ VE TARTIŞMA	117
KAYNAKÇA.....	129
EKLER.....	145
EK 1. ANKET FORMU.....	145

KISALTMALAR

ENALC	Ticaret İşçileri Yetiştirme Teşkilatı ve Devlet Otelcilik Personeli Mesleki Enstitüsü
İGE	İnsani Gelişme Endeksi
ÖSYS	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi
TUREM	Turizm Eğitim Merkezi
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
WHR	Dünya Mutluluk Raporu

TABLOLAR

Tablo 1: Türkiye’deki turizm eğitimin genel yapısı (Ünlüöner ve Boylu, 2005:15; Orhan, 2015:13)	29
Tablo 2: Belirli evrenler için kabul edilebilir örnek büyüklükleri (Atunışık vd., 2012: 137).	69
Tablo 3: Aritmetik ortalamaların isabet ettiği seçeneklerin aralık değerlerine göre dağılımı	71
Tablo 4: Faktör analizi için KMO değerleri ve yorumları	74
Tablo 5: Turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu değerlendirmeleri ile ilgili veri setinin keşfedici faktör boyutlarının Cronbach Alpha sonuçları	76
Tablo 6: Turizm lisans öğrencilerine ait veri setinin faktör analizine ilişkin sonuçları	78
Tablo 7: Turizm lisans öğrencilerinin demografik ve tanıtıcı özellikleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımı	81
Tablo 8: Turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarını faktörler itibariyle belirleyen ifadelerle ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma değerleri ve sonuçları	83
Tablo 9: Turizm lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite türü değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin faktörler itibariyle tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları	86
Tablo 10: Turizm lisans öğrencilerinin üniversite türü değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 1, 2, 3 ve 4. faktörlerini oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları	87
Tablo 11: Turizm lisans öğrencilerinin üniversite türü değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	90

Tablo 12: Turizm lisans öğrencilerinin bölüm değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları.....	91
Tablo 13: Gruplar arası (öğrenim görülen bölüm) farklılıkların Tukey testi ile karşılaştırılması	92
Tablo 14: Turizm lisans öğrencilerinin bölüm değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	95
Tablo 15: Turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin faktörler itibariyle tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları.....	96
Tablo 16: Turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 1. faktörünü oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları.....	97
Tablo 17: Turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutu arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	98
Tablo 18: Turizm lisans öğrencilerinin yaş değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları.....	99
Tablo 19: Gruplar arası (yaş) farklılıkların LSD testi ile karşılaştırılması	100
Tablo 20: Turizm lisans öğrencilerinin yaş değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	101
Tablo 21: Turizm lisans öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin faktörler itibariyle tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları.....	101
Tablo 22: Turizm lisans öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 1. faktörünü oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları.....	102
Tablo 23: Turizm lisans öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutu arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	103

Tablo 24: Turizm lisans öğrencilerinin ailelerinin yaşadığı bölge değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları.....	104
Tablo 25: Gruplar arası (ailenin yaşadığı bölge) farklılıkların LSD testi ile karşılaştırılması	105
Tablo 26: Turizm lisans öğrencilerinin ailelerinin yaşadığı bölge değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	106
Tablo 27: Turizm lisans öğrencilerinin barınma değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları.....	108
Tablo 28: Gruplar arası (barınma) farklılıkların Tukey testi ile karşılaştırılması...	109
Tablo 29: Turizm lisans öğrencilerinin barınma değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	110
Tablo 30: Turizm lisans öğrencilerinin aylık gelir değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları	111
Tablo 31: Gruplar arası (aylık gelir) farklılıkların Tukey testi ile karşılaştırılması	112
Tablo 32: Turizm lisans öğrencilerinin aylık gelir değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	114
Tablo 33: Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin faktörler itibarıyla tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları	115
Tablo 34: Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 2. faktörünü oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları.....	115
Tablo 35: Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutu arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri	116

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1. 1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile ortaya çıkan eğitim, insanın doğası gereği dünyaya geldiği ilk andan itibaren başlar. İlk başlarda kendi başına olsa da zaman içerisinde çevresindeki insanlar sayesinde yeni şeyler öğrenmeye başlayan insan, zamanla öğrendiklerini çevresindekilere öğretmeye de başlamaktadır.

Osmanlılarda eğitimin karşılığı olarak Arapçada ilim ve edep öğretme, besleyip büyütme, yeteneklerini geliştirme anlamlarına gelen “terbiye” sözcüğü ile ifade edilmektedir (Çimen, 2006:43; Eivazi Gharamaleki, 2011:18). Latince eğitim, kişinin bilgi ile beslenmesi olarak kabul edilen ve beslenmek anlamına gelen “educare” ve kişiyi toplumun isteklerine göre yetiştirmek ve kişide var olan yeteneklerin ortaya çıkarılması olarak ifade edilen ...e doğru yönleltmek, beslemek, yetiştirmek vb. anlamlara gelen “educere” sözcüklerinden türemiştir (Dağdeviren, 2007:9).

Eğitim; önceden saptanmış ilkeler doğrultusunda kişinin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla bilerek belirlenen yönde değişiklikler oluşturma süreci şeklinde tanımlanmaktadır (Aydın, 2010:29; Tolay, 2011:18; Ulama vd., 2015:342). Aynı zamanda kişinin yeteneklerini, tutumlarını, olumlu değerlerdeki diğer davranışlarının biçimlendiği ve kişiyi sürekli geliştirmeye yönelik çabaların tamamı olarak ifade edilmektedir (İbicioğlu vd., 2002:3; Öncüer, 2006:50; Evren, 2010:20).

Eğitim, insanların bilgi ve becerilerinin artırılmasının yanında toplumda yetişen bireylerin iyi birer vatandaş olarak topluma kazandırılması gibi bir dizi amaç için yapılmaktadır (Olçay, 2008:384). Toplumlar belirledikleri eğitim politikaları ve modelleri ile gelecekteki toplumun nasıl olması gerektiğine de karar vermiş olurlar (Russell, 2005:39). Eğitim, kişilerin gelişimine sağladığı yararın yanında toplumsal

alandaki yaptığı etki ile toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki gelişiminde önemli bir yer teşkil etmektedir (Güngör, 2011:10; Bilici, 2015:8).

Hayat boyu devam eden eğitim hem kişiler hem de toplumlar açısından önem teşkil etmektedir (Kınay, 2012:5). Eğitim, kişilerin belli bir kültür içerisinde yetişebilmelerine, toplumsallaşabilmelerine, toplumun sahip olduğu yazılı ve yazısız kuralları benimsemelerine olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda kişilerin üretken olarak bireyselleşebilmelerini ve geleceklerini planlamalarını amaçlayan eğitim, insanoğlunun varlığından beri kişilerin gelişimini ve değişimini sağlayan önemli bir etken olarak kabul edilmektedir (Taşkın, 2006:21; İstanbullu Dinçer vd., 2013:42).

Hayat boyu devam eden ve belirli bir amaç ya da program olmadan kendiliğinden kişinin bulunduğu toplumda insanlarla olan etkileşimden ve doğal yaşamdan fark edilmeden yeni şeyler öğrenmesine resmi olmayan (informal) eğitim denilmektedir (Kınay, 2012:6; Gürkan, 2017:26). Ancak toplumlar ilerledikçe ve büyüdükçe kişilerin eğitiminde resmi olmayan eğitim yeterli gelmeyince, amaçları önceden belirlenmiş ve belirli bir program çerçevesinde planlı olarak okullar aracılığı ile resmi (formal) eğitimi geliştirmişlerdir (Kınay, 2012:6; Gürkan, 2017:26).

Belirli bir plan ve program çerçevesinde eğitim veren üniversiteler, toplumlarda serbest fikrin keşfedilmesine ve geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda özgür toplumlarda üniversite, kişilerin ve toplumların fikir alışverişine, deneyciliğe, yeni fikir ve değerlerin ortaya çıkarılmasına, bilimsel ilerlemenin araştırılmasına ve bu araştırmaların tartışılmasına, değerlendirilmesine adanmış yükseköğretim kurumları olarak ifade edilmektedir (Chomsky, 2007:288).

Yükseköğretimin geçmişine bakıldığında Çin’de Han Hanedanlığının kurduğu okullar, İskenderiye’deki müze ve kütüphaneler, Büyük Selçuklu Devleti Veziri Nizamülmülk tarafından Bağdat’ta kurulan Nizamiye Medreselerine ve 13. yüzyılda Anadolu’da kurulmuş medreselere kadar uzanmaktadır. 11 ve 12. yüzyıllarda Avrupa’da kurulan Bologna, Paris ve Oxford Üniversiteleri günümüz çağdaş üniversitelerinin temelini oluşturmaktadır. (Doğramacı, 2007:3).

Turizm sektöründe çalışacak personeller için verilecek eğitimin yapısı diğer tüm hizmet sektörlerinde olduğu gibi içeriğe uygun ve işgücü piyasasının gereksinimlerine göre düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir (Olçay, 2008:384; Kılıç, 2014:420). Turizm eğitimi; toplumda turizm bilincinin yerleştirilmesi, turizm

kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, turizm olayına katılan kişilerin ırk, milliyet, din, dil, toplumdaki statüsüne ve ahlaki değerlerine, siyasi düşüncesine göre ayırım yapmaksızın eşit ve dürüst hizmet etme ahlakına sahip bireylerin yetiştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Ulama vd., 2015:342).

Turizm sektöründen beklenen ekonomik, sosyal veya kültürel etkilerin gerçekleştirebilmesi büyük ölçüde turist memnuniyetinden geçmektedir (Ilgaz, 2011:101; Dağdeviren, 2007:14). Turist memnuniyetinde sadece sektörün alt ve üst yapı tesislerinin kalitesinin veya çağdaşlığının yeterli olmadığı, aynı zamanda sektörde çalışan personellerin de eğitimi istenilen düzeyde olması gerektiği söylenmektedir. Sektörde çalışan personellerin eğitimi istenilen düzeyde olmaması hem turist memnuniyetsizliğine hem de sektörde çalışan personellerin psikolojik olarak kendilerini yetersiz hissetmelerine ve mutsuzluklarına sebep olacağı düşünülmektedir (Sheldon vd., 2008:62-63; Kılıç, 2014: 420).

Mutluluk ve moral gibi değişik yönlerden iyi olma durumunu ve hayatın içinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olma halini ifade eden yaşam doyumu, kişinin yaşamının öznel değerlendirmesini bir bütün olarak yapmasını ifade etmektedir (Diener ve Ryan, 2009:391; Özgen, 2012:6). Öznel iyi olma hali kişinin hayatının bilişsel ve duygusal değerlendirmesini içermektedir (Diener vd., 2005:63). Öznel iyi oluşun duygusal bileşeni olumlu ve olumsuz duyguları içerirken, bilişsel bileşeni ise yaşam doyumunu oluşturmaktadır (Erol ve Yıldırım, 2016:227).

Bireylerin ruh sağlığı ve toplumsal ilişkilerin gelişimi üzerinde etkisi olan yaşam doyumu, üniversitede eğitim gören öğrenciler üzerinde de etkili olmaktadır (Güzel, 2006:15; Erol ve Yıldırım, 2016:228). Üniversitelerin sahip olduğu niteliklerin, eğitim gören öğrencilerin ruh sağlığı, toplumsal ilişkileri ve akademik başarılarının gelişimi üzerinde de etkili olduğu düşünülmektedir (Güzel, 2006:15; Demir Güdül, 2015:42).

Üniversiteyi kazanan öğrencilerin birçoğunun, yaşadıkları bölgeden farklı bir bölgede eğitim görmeleri ve yeni bir hayatın içine girmeleriyle, üniversitenin sahip olduğu sosyal imkânlar ve hizmetlerin öğrenciler için önemli bir etken teşkil ettiği düşünülmektedir (Erol ve Yıldırım, 2016:228). Üniversite eğitimi sonrası iş hayatına atılacak öğrencilerin, üniversitenin eğitimi ve yaşantısının, öğrencilerin yaşam

doyumunu üzerinde etkili olduğu düşünölmektedir (Demir Gödöl, 2015:44; Erol ve Yıldırım, 2016:228).

Bu bağlamda, Türkiye’de eğitim gören lisans düzeyindeki turizm öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarının belirlenmesine yönelik yapılan literatür araştırmasında herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu noktadan hareketle yapılan bu araştırmanın amacını da kapsayan lisans eğitimi alan turizm öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumunu seviyelerinin tespit edilmesi konuyla ilgili veri eksikliğinin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Bu araştırma 5 bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde giriş başlığı altında araştırmanın genel hatları ortaya konulmuştur. Araştırmanın ikinci bölümünde yükseköğretim, turizm eğitimi, yaşam doyumunu ve yükseköğrenim yaşam doyumunu tanımlanmıştır. Ayrıca ikinci bölümde ilgili araştırmalar bölümü ile yükseköğrenimde eğitim gören öğrencilerin yaşam doyumunun belirlendiğı çalışmalara yer verilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde; problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, evreni ve örnekleme, sınırlılıkları ve varsayımları, araştırmanın evreni ve örnekleme, anket formunun içeriğı, veri analizi ve veri çözümleme yöntemi, esas uygulama ve ölçümün güvenilirliği ve faktör analizi olmak üzere dokuz başlık altında incelenmiştir. Araştırmanın dördüncü bölümünde bulgulara ve son bölümde ise bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca elde edilen sonuçlardan siyasetçilere, üniversite yönetimlerine ve araştırmacılara birtakım öneriler sunulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Bu bölüm kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar olmak üzere iki alt bölümden oluşmaktadır. Kuramsal çerçeve bölümünde; yükseköğrenim kavramı, Dünya’da ve Türkiye’de yükseköğrenimin tarihsel gelişimi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bununla birlikte; turizm eğitimi kavramının tanımı, amacı, önemi, özellikleri ve yararları açıklanmış, yaşam doyumu ve yükseköğrenim yaşam doyumu ile ilgili kavramlara değinilmiştir. İlgili araştırmalar bölümünde ise üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarıyla ilgili daha önce yerli ve yazında yapılmış araştırmalar incelenmiş ve araştırmada elde edilen sonuçlar genel hatları ile ortaya konulmuştur.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde yükseköğretim ve tanımı açıklanmış, Dünya’daki ve Türkiye’deki yükseköğretimin tarihsel süreci ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bununla birlikte, turizm eğitimi kavramı tanımlanmış, turizm eğitiminin amacı, önemi, özellikleri ile yararları açıklanarak, dünyadaki ve Türkiye’deki turizm eğitimi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, yaşam doyumu tanımı, önemi, yaşam doyumunu etkileyen unsurlar, değişkenler, yaşam doyumu kuramları ve yükseköğrenim yaşam doyumuna ilişkin bilgiler de sunulmuştur.

2.1.1. Yükseköğretim ve Tanımı

Kişiler; temel eğitimlerini ilköğretim, hazırlayıcı eğitimlerini ortaöğretim, uzmanlık eğitimlerini ise yükseköğrenim kurumları aracılığı ile edinirler. Bu bağlamda yükseköğrenim, kişilerin mesleki yaşamlarında ve sosyal yaşamlarında belirleyici bir konuma sahiptir (Söyler, 2008:53). Yükseköğrenim, kişilerin mesleki

ve sosyal yönden gelişimlerinin yanında toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimlerinde de önemli bir role sahiptir (İkçe, 2013:45).

Yükseköğrenimin kökenleri Antik Yunan filozoflarından Eflatunun kurduğu Academia'sına (M.Ö. 400) ve Aristo'nun kurduğu Lyceum'una, Çin'de Han Hanedanlığı tarafından kurulan okullara, Roma İmparatorluğunda özellikle etkileyici ve ikna edici konuşma ve tartışma yöntemlerinin öğretildiği okullara, bir araştırma kurumu özelliği taşıyan İskenderiye'deki Müzesi ve Kütüphanesine (M.Ö. 330-200) ve 11. yüzyılda Büyük Selçuklu Veziri Nizamülmülk tarafından Bağdat'ta kurulan Nizamiye Medreselerine kadar uzanmaktadır (Erdem, 2006:299; Doğramacı, 2007:3).

Yükseköğretim, toplumların ihtiyacı olan yüksek seviyedeki insan gücü ihtiyacını karşılamak, toplumlarda kültür bilincinin oluşması, gelişmesi ve aktarılmasını sağlamak, toplumun sorunlarına bilimsel araştırmalarla çözüm bulmak gibi görevler üstlenen akademi, yüksekokul ve üniversite gibi kurumlarda oluşturulan eğitim türüdür (İkçe, 2013:45). Yüksekokul ve akademilerin temel işlevi genellikle sektörlerin ihtiyaç duyduğu mesleki yeterlilikteki personellerin yetiştirilmesi, üniversitelerin bilgi üretmek ve bilgiyi yaymak gibi iki temel işlevi de bulunmaktadır (İkçe, 2013:45).

Üniversite kelimesi batı dillerine Latince'de "bütün, hep, hepsi ve bağımsız ve tüzel kişiliğe sahip ve ortak çıkarlar amacıyla bir araya gelen kişi topluluğu" anlamlarına gelen "universitas" sözcüğünden ve Fransızca'da "toplumun bütününe açık, bütün bilgilerin öğretildiği kurum" anlamlarına gelen "université" sözcüğünden dilimize geçmiştir (Gürüz, 2003:4; Erdem, 2006:299). 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre üniversite: "Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumu" şeklinde tanımlanmıştır.

Ekonomik sektörlerin ve bilimsel araştırmanın insan gücünü oluşturan üniversiteler; bilim üreten, yüksek seviyedeki bilimi, teknolojiyi ve kültürü yayan, bu alanlarda nitelikli bilim, teknoloji ve yönetim elemanlarının yetiştirilmesini sağlayan, hem dünya hem de ülke sorunlarından bağımsız olarak çalışan, eleştiri yapan ve çözüm önerilerinde bulunan kurumlar olarak ifade edilmektedir (Kuzu, 2013:4).

Günümüz yükseköğretim kurumları yapı, amaç ve sahiplik gibi farklı birçok sınıflandırma içerisine alınmaktadır. Bu sınıflandırmalar aşağıda sıralanmıştır (Kuzu, 2013:6):

- Araştırma üniversiteleri,
- Geniş kitlelere yönelik eğitim yapan kitlesel eğitim üniversiteleri,
- Kısa süreli mesleki ve teknik yükseköğretim kurumları,
- Uzaktan eğitim kurumları,
- Kâr amacı gütmeyen vakıf yükseköğretim kurumları,
- Kâr amaçlı ve ticari yükseköğretim kurumları,
- Ticari işletmelerin bünyesindeki eğitim birimlerinden oluşmaktadır.

2.1.1.1. Dünyadaki Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi

Dünyadaki yükseköğretim kurumlarının gelişiminde önemli rol oynayan ülkeler olarak Angolo-Sakson ülkeleri (Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere) ve Kıta Avrupası ülkeleri (Almanya, Fransa, İsveç, Hollanda) kabul edilmektedir (Erdem, 2006:300). Bu ülkelerin yükseköğretim kurumlarının gelişimindeki temel faktörler yüzlerce yıllık kültürel ve sosyal alt yapıları, bilimsel ve teknolojik gelişme süreçleri etkili olmaktadır (Kuzu, 2013:6).

Avrupa'daki yükseköğretim kurumları ilk başlarda bir üretim faktörü olarak değerlendirilmeyip dinsel veya siyasi otorite için personel yetiştirmeyi amaçlamıştır (Kuzu, 2013: 5). Batı Avrupa'sında üniversiteler sıradan bir katedral okulu olarak faaliyet göstermiş ve zaman içerisinde gelişmiş ve daha kapsayıcı bir alan haline gelmiştir (Kavili Arap, 2010: 4). Avrupa'da kurulan ilk üniversitelerin tarihi net olarak bilinmemekle beraber 11 ve 12. yüzyılda kurulduğu tahmin edilmektedir. Bologna, Paris ve Oxford Üniversitelerinin ilk üniversiteler olarak kuruldukları tahmin edilmektedir (Charle ve Verger, 2005: 11).

Kurulan bu üniversiteler öğrencilerin veya öğretmenlerin kurmasına göre farklılaşmaktadır. Öğrencilerin kurduğu üniversiteler universitas scholarium, öğretmenlerin kurduğu üniversiteler ise universitas magistrorum et scholarium olarak adlandırılmaktadır. 1088 yılında kurulduğu tahmin edilen Bologna Üniversitesi öğrenci toplulukları tarafından kurulmuş olup öğretmenlerin ücretleri öğrenciler tarafından ödenmekte ve üniversitenin yöneticisi de yine öğrenciler tarafından kendi aralarından seçilmekteydi. 1160 yılında kurulduğu tahmin edilen Paris Üniversitesi

ise öğretmen toplulukları tarafından kurulmuş ve üniversitenin yöneticileri öğretmenler tarafından belirlenmiştir (Gürüz, 2003:4-5).

Ortaçağ Avrupa'sında ilk başlarda üniversitelere sadece bulundukları yerden öğrenci alan üniversitelere studium particulara, her yerden öğrenci alan üniversitelere ise studium generale adı verilmekteydi. Studuim generale statüsü genellikle Papalık fermanıyla nadiren de olsa imparatorluk veya krallık fermanları ile de verilmekteydi. Studium generale modeli için daha sonraları kullanılan univertitas kelimesi günümüzde kullanılan üniversite sözcüğünün yerini almıştır (Gürüz, 2003:6 - 7).

11 ve 13. yüzyıl arasında dünyada kurulan Bologna, Paris, Oxford, Montpeliler, Padua, Orleans ve Cambridge Üniversitelerinin yönetim modelleri Paris ve Bologna modeliyken daha sonraki dönemlerde öğrencilerden elde edilen kaynakların yetersiz olması nedeniyle üniversitelerin örgütlenmesine Paris modeli hâkim oldu (Tekeli, 2003:128).

Daha sonraki dönemlerde, papalık tarafından diplomanın tüm Hristiyanlık dünyasında geçerli olduğu Kalvinist ve Protestan Üniversiteleri kuruldu. Ayrıca artistik ve bilimsel deneylerin beraber geliştiği ve Cosimo de Medici tarafından 1442 yılında Plato Akademisi kuruldu (Tekeli, 2003:129).

Ortaçağ sonrası dünyada yaşanan Hümanizm, Rönesans, Reform, Bilimsel Devrim ve Aydınlanma Çağı, Sanayi Devrimi, Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ve Fransız İhtilali gibi gelişmelerin gerçekleşmesinde üniversitelerin katkısı olmamasına rağmen bu gelişmeler üniversitelerin modernleşmesinde önemli rol oynamıştır (Gürüz, 2003:24; Kuzu, 2013:20). 16 ve 18. yüzyıllarda Hristiyanlığın Katolik ve Protestan Mezheplerince Avrupa'da 137 üniversite kurulmuştur (Gürüz, 2003:30). Ancak bu dönemlerde faaliyet gösteren üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin çoğu asil ve zengin ailelerin çocuklarından oluşmaktaydı (Kavili Arap, 2010:4).

16 ve 18. yüzyıllarda üniversitelerin dışında günümüz bilimsel akademilerinin temelini oluşturan bilimsel dernekler kurulmuştur. Bu dernekler; 1603 yılında Roma'da kurulan Academia Dei Lincei, 1657 yılında Floransa'da kurulan Acedemia del Cimento, 1660 yılında İngiltere'de kurulan Royal Society ve 1666 yılında Fransa'da kurulan Academie Royale des Sciences dernekleridir (Kuzu, 2013:19; Tekeli, 2003:129). Günümüzdeki bilimsel yayın anlayışının ilk örneğini

oluşturan Philosophical Transactions dergisi Royal Society Derneği tarafından 1655 yılında çıkartılmıştır (Tekeli, 2003:129).

1804 yılında Fransa İmparatoru olan Napoleon Bonaparte (1769-1821) üniversiteleri kiliselerin uzantısı olarak gördüğü için Fransa'daki tüm üniversiteleri 1806 yılında çıkardığı bir kanunla kapatmıştır (Gürüz, 2003:74-75; Tekeli, 2003:130). Napoleon'a göre, devletin siyasi istikrarını sürdürmesi için nitelikli meslek elemanlarının yetiştirilmesi gerekmektedir ve eğitim bir kamu hizmeti olmalıydı. Bu amaçla, 1806'da Université de France adıyla tüm okulların birleştirildiği bir kurumsal yapı kurdu ve İmparator tarafından atanan Grand Maître (daha sonra Milli Eğitim Bakanı) ünvanlı tüm bölgelerin eğitim sisteminden sorumlu yönetici atanmıştır (Gürüz, 2003:75).

Napoleon Bonaparte sadece Fransa'daki tüm üniversiteleri kapatmakla kalmayıp işgal ettiği bölgelerdeki tüm üniversiteleri de kapatmıştır. Geçmişte Papalıktan ya da krallardan studium generale statüsü alan üniversitelerin kapatılması ile milletler üstü örgütsel bir nitelikteki evrensel üniversiteler sistemleri yerine ülkelerin milli sistemleri yer almaya başlamıştır (Gürüz, 2003:78).

19. yüzyılda üniversitelerde eğitim faaliyetlerinin yanında araştırma faaliyetlerinin de üniversite müfredatlarına alınması ile bilimsel bilgi üretimini merkeze alan modern anlamda ilk üniversite kurulmuştur (Kuzu, 2013:20; Tekeli, 2003:131). 1808 yılında Prusya Eğitim Dairesi Başkanlığına getirilen Alman dilbilimci ve diplomat Wilhelm von Humboldt bilimsel bilgiyi merkeze alan ücretsiz ve evrensel bir eğitim sistemini savunmaktaydı (Gürüz, 2003:79; Kavili Arap, 2010:5). Humboldt Modeli olarak ifade edilen Alman Üniversite Modeliyle 1810 yılında kurulan Berlin Üniversitesi modern üniversitelerin ilk örneğini oluşturmaktadır (Kuzu, 2013: 20). Humboldt Modeli'nin ilkeleri şu şekilde sıralanmaktadır (Gürüz, 2003:79; Kavili Arap, 2010:5):

- Üniversite, bütün bilim alanlarındaki eğitim-öğretim, araştırma faaliyetleri ile birlikte bir bütünlük içinde yürütüldüğü bir kurumdur.
- Üniversitelerin mesleki ve teknik yüksekokullardan farklı olarak temel işlevi, herhangi bir mesleğe yönelik olmaksızın eğitim-öğretim ve araştırma yapmaktır. Amaç, kişilerin kendilerini tanıma ve geliştirmelerini sağlamak olmalıdır. Öğretim üyeleri istedikleri

konuları anlatmakta özgür olmalı ve öğrenciler de istedikleri konuları öğrenmede özgür olmalıdır. Araştırmalarda amaç, bilim için bilim olmalıdır.

- Üniversitelerin sahibi millettir. Devlet öğretim üyelerinin ataması, maaşlarının ödenmesi ve özgür çalışma ortamlarının oluşturmada görev almalıdır. Ne öğretim üyeleri ne de öğrenciler dini ya da siyasi baskı altına alınmadan özgürce eğitim-öğretim ve araştırma yapabilmelidirler.

Üniversitelerdeki kürsü profesörlüğü ilk defa 19. yüzyılda Alman üniversitelerinde görülmeye başlanmış ve modern bilim; fen bilimleri, sosyal ve insani bilimler olmak üzere iki ayrı disipline ayrılmıştır (Gürüz, 2003:82). Modern üniversitenin geliştiği bir diğer ülke olan İngiltere’de, değişimi reddeden Oxford ve Cambridge Üniversitelerine tepki olarak 1820’lerde Anglikan Kilisesi’ne bağlı olmayan kolejler kurulmaya başlanmıştır. Bu kolejler 1836 yılında Londra Üniversitesi bünyesi altında birleşmişlerdir (Kuzu, 2013:22).

ABD 1776 yılında kurulana kadar ülkede sadece dokuz üniversite bulunmaktaydı. Bu üniversiteler İngilizler tarafından kurulmuş olup onların hem eğitim programları hem de örgütlenme biçimlerinin Oxford ve Cambridge Üniversiteleri model alınarak kuruldukları düşünülmektedir. 1782 yılından sonra üniversitelerin kurulması için Morrill Kanunu çıkarılmış ve bu kanuna göre, eyaletlere üniversite kurmak için geniş araziler tahsis edilmiş ve kurulacak üniversitelerin yönetimlerinde eyaletler söz sahibi olmuşlardır. Amerikan üniversite modeli Alman ve İngiliz üniversite modellerinin bir sentezi olarak kurulmuştur. Amerikan üniversite modelini diğer ülkelerden farklı kılan en belirgin özelliği üniversite yönetiminin profesyonel bir uğraş kabul edilmesi olarak ifade edilmektedir (Kuzu, 2013:23-24).

19. yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başlarında üniversiteler dünyanın birçok bölgesine yayılmaya başlamıştır. 1850’de Avusturalya’da Sidney ve Melbourne, 1869’da Yeni Zelanda’da Otago Üniversitesi, 1869’da Japonya’da Japon İmparatorluk Üniversitesi, 1905’de Kore Üniversitesi, 1908’de Kanada’da Alberta ve British Columbia Üniversiteleri, 1911’de Tayvan’da Tsing Hua Üniversitesi, 1915’de Tayland’da Chulalongkom Üniversitesi, 1922’de Brezilya’da Rio de Janerio

Üniversitesi, 1929'da Singapur'da Raffles College, 1957'de Hindistan'da Kalküta, Bombay ve Madras Üniversiteleri kurulmuş ve üniversiteler dünyanın her yerine yayılmaya başlamıştır (Gürüz, 2003:107–108). 1300'lü yıllarda Avrupa'da sadece 12 ya da 13 faal üniversite bulunduğu görülmektedir (Charle ve Verger, 2005:24-48). Günümüzde ise dünyada 27524 üniversitenin olduğu görülmektedir (webometrics: Erişim Tarihi: 10.07.2018).

19. yüzyılda ve 20. yüzyılın ilk yarısına kadar üniversitelerin bilim alanındaki öncülüğü Alman üniversitelerindeydi ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası Alman üniversiteleri bilim alanındaki öncülüğü Amerikan üniversitelere devretti. 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra yaygınlaşan Amerikan üniversite modelinin iki özelliği bulunmaktadır. Bu özellikler (Kavili Arap, 2010:6):

- Temel bilimsel ve uygulamalı araştırmalar ile toplum hizmetlerinin üniversitelerin temel işlevleri arasına girmesi,
- Mesleki öğretimin önem kazanması ve üniversitelerin işlevlerini yürütebilmesi için kamu kaynaklarından ve özel kaynaklardan giderek artan miktarda harcama yapılmasına başlanması.

Ülkeler arasındaki ekonomik rekabet, bilgi ve teknoloji yarışı, İngilizcenin bilim dili olarak kabul görmesi, iletişim teknolojilerinin çoğalması gibi küreselleşmeyi sağlayan etmenler üniversitelerin de sınırlarının ötesine çıkmalarında, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin uluslararası faaliyetlerde yer almalarında etkili olmaktadır (Kuzu, 2013:25). 1998 yılında Almanya, Fransa, İtalya ve İngiltere'nin Eğitim Bakanların Sorbonne'da düzenledikleri toplantıda Avrupa'da bir yükseköğretim alanı oluşturma fikrinden hareketle, 29 Avrupa ülkesi tarafından Avrupa'da ortak bir yükseköğretim alanı oluşturan Bologna Bildirisini imzalayarak temel amacı, Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturmak olan Bologna Sürecini başlatmışlardır (Çelik, 2012:100).

Günümüz üniversiteleri eğitim-öğretim, araştırma gibi geleneksel işlevlerinin yanı sıra, üçüncü işlev olarak; teknoloji aktarımı, inovasyon, ülkenin ekonomik ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmak gibi görevleri bulunmaktadır (Kavili Arap, 2010:6). Üniversiteler faaliyet alanlarını sadece belirli bir zümrenin değer yargılarına göre değil, toplumun gereksinim ve beklentilerine göre şekillendirmelidir (Erdem, 2006:310).

2.1.1.2. Türkiye’deki Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de yükseköğretimin tarihi Cumhuriyet öncesi dönem ve Türkiye Cumhuriyeti dönemi olmak üzere iki dönemde incelenmektedir. Cumhuriyet öncesi dönem Türklerin İslamiyet’i kabulünden Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuna kadar olan dönemi kapsamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti dönemi ise planlı dönem öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönemde incelenmiştir.

2.1.1.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi

Cumhuriyet öncesi dönemde yükseköğretim tarihi XI. yüzyılda kurulan medreselere dayandırılmaktadır (Kuzu, 2013:34). Arapçadan dilimize geçen medrese kelimesi öğrencilerin ilim öğrendiği yer, dersane anlamlarına gelmektedir (Gürüz, 2003:290; Taşkın, 2008:350).

İslamiyet’in ilk yıllarında camii ve mescitlerin yanına inşa edilen ve temel işlevi Kur’an-ı Kerim’in öğretilmesi ve namaz kıldırarak din adamlarının yetiştirilmesiydi (Gürüz, 2003:291). 10. yüzyıla kadar din adamı yetiştiren medreseler 11. yüzyıldan itibaren Arapça, şiir, felsefe, matematik, kimya, mühendislik, tıbbi bilimler gibi dallar öğretilmeye başlanmıştır. 11. yüzyıldan sonra medreselerdeki bu değişiklik İslam dünyasında birçok bilim insanının da yetişmesine öncülük etmiştir. Cebir ve logaritmanın öncüsü olan El Harezmi, Aristo’nun fikirlerini yorumlayan Farabi, mantık, fizik, matematik, tıp, müzik ve metafizik alanlarında çalışma yapmış ve ayrıca İbn-i Sina gibi bilim insanlarının eserleri uzun yıllar batı üniversitelerinde okutulmuştur (Gürüz, 2003:292).

Türklerde ilk yükseköğretim kurumu 1067 yılında Bağdat’ta Selçuklu Veziri Nizamülmülk tarafından kurulan Nizamiye Medresesi olduğu kabul edilmektedir (Kılıç, 1999: 5). İslami ilimlerle birlikte temel ve uygulamalı bilimlerin de öğretildiği bu medrese sistemi daha sonraki dönemlerde Musul, Basra, Nişabur, İsfahan, Rey, Belh ve Tus gibi şehirlerde de kurulmaya başlandı ve ismi Nizamiye Medreseleri olarak kabul edilmiştir (Akyüz, 2010:44; Kuzu, 2013:34).

Osmanlı Devleti’nde ise bu nitelikteki ilk medrese Orhan Bey zamanında İznik’te açılan İznik Orhaniye’sidir (Kılıç, 1999:5). Ancak Osmanlı Devleti’nde yükseköğretim düzeyinde açılan ilk medreseler Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul’da açılan Sahn-ı Seman Medreseleridir (Kuzu, 2013:35). Daha sonra Kanuni Sultan Süleyman tarafından Mimar Sinan’a çizdirilen ve inşa ettirilen Süleymaniye

Medreseleri yer almaktadır. Bu medreselerin yönetim, müfredat ve akademik yapısını düzenleyen, personellerin seçim, atama ve maaş işlemlerinin usul ve esasları belirlenmiş ve daha sonraki dönemlerde Kanuni Sultan Süleyman bu Kanunnameye eklemeler yaparak Türk tarihinin ilk yükseköğretim mevzuatını oluşturmuştur (Gürüz, 2003:293).

18. yüzyılın sonlarına doğru askeri sınıfın yeniden düzenlenmesinin getirdiği ihtiyaç sonucu Osmanlı Devleti geleneksel medrese eğitiminden ayrılmış ve modern anlamda birçok yükseköğretim kurumunun kurulmasına başlanmıştır (Gürüz, 2003:295; Kılıç, 1999:5). Bu doğrultuda 1773 yılında Mühendishane-i Bahr-i Hümayun, 1795 yılında Mühendishane-i Berr-i Hümayun, 1827 yılında Tıbbiye, 1834 yılında Harbiye, 1859 yılında Mekteb-i Mülkiye, 1863 yılında Darülfünun ve 1867 yılında Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye gibi yükseköğretim kurumları kurulmuştur (Kılıç, 1999:5; Baskan, 2001:24; Akyüz, 2010:159-170).

18 ve 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde kamu kurumlarının ve özel sektörün ihtiyacı olan kalifiye elemanların yetiştirilmesi için birçok yükseköğretim düzeyinde mesleki ve teknik okul açılmıştır. Bu okullardan bazılarını şu şekilde sıralanabilir (Akyüz, 2010:239-269):

- 1882 Sanayi-i Nefise Mektebi (Mektebi Güzel Sanatlar Okulu),
- 1883 Hendese-i Mülkiye Mektebi (İstanbul Teknik Üniversitesinin Temeli),
- 1887 Bağ ve Aşı Mektebi,
- 1898 Çoban Mektebi,
- 1909 Orman Mekteb-i Alisi,
- 1909 Dişçi Mektebi,
- 1911 Kadastro Mektebi,
- 1914 Darülbedayi Tiyatro Mektebi,
- 1916 Darüelham Konservatuvar.

Cumhuriyet öncesi dönemdeki yükseköğretim kurumları Fransız modelinden, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde kurulan yükseköğretim kurumları ise Alman Humboldt Modelinden esinlenmişlerdir (Kavili Arap, 2010:7; Kuzu, 2013:35).

2.1.1.2.2. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Yükseköğretimin Tarihsel Gelişimi

Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 yılında tüm okullar çıkartılan Tevhid-i Tedrisad Kanunu ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Osmanlı Devleti döneminde özerk bir yapıda olan Darülfünun 1924 yılında çıkarılan 493 Sayılı Kanunla ismi İstanbul Darülfünunu olarak değiştirilmiştir. İstanbul Darülfünununa bağlı tıp, hukuk, ilahiyat ve fen fakülteleri kurulmuş ve üniversitelerin bağımsız kuruluş olarak hareket etmelerinin amaçlanmasıyla katma bütçeli bir idare oluşturulmuştur. Ayrıca cumhuriyetin ilanından sonra kurulan ilk yükseköğretim kurumu 1925 yılında açılan Ankara Hukuk Mektebidir (Kılıç, 1999:9-10).

Yükseköğretime ilişkin ilk köklü değişiklik Mayıs 1933 yılında İstanbul Darülfünunun kapatılarak yerine Kasım 1933 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi almıştır (Baskan, 2001: 25). Ayrıca 1933 yılında Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuş ve 1948 yılında Ankara Üniversitesine bağlanarak Ziraat Fakültesi adını almıştır. Bununla beraber, 1935 yılında Ankara'da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi kurulmuştur (Kılıç, 1999:10).

1933 yılından itibaren Almanya'daki Nazi baskısı sonucu 40 kadar bilim insanı Türkiye'ye gelmiş ve gelen bu bilim insanları İstanbul Üniversitenin akademik kadrosunun büyük bir çoğunluğunu oluşturmuştur (Kavili Arap, 2010:8). 1933-1950 yılları arasında aralarında Hukukçu Albert Malche ve Ernst E. Hirsch, İktisatçı Fritz Neumark, Cerrah Nilsen gibi bilim insanlarının Türkiye'deki üniversitelere ve onun bilimsel hayatına yapmış oldukları katkıları şu şekilde sıralayabiliriz (Akyüz, 2010:359):

- Türkiye'de birçok bilim insanının yetişmesine katkı sağlamışlardır,
- Türkiye'de birçok enstitü, klinik, laboratuvar ve kürsü kurulmasını sağlamışlardır,
- Çok sayıda öğrencinin yetişmesini sağlamışlardır,
- Dilimize üniversite, rektör, dekan ve fakülte gibi terimlerin yerleşmesini sağladılar,
- 1935-1945 yılları arasındaki yaz tatillerinde düzenledikleri üniversite haftaları sayesinde üniversite ile halkın yakınlaşmasını sağlamak amacıyla konferanslar düzenlediler.

Türkiye’de 1946 yılında çıkarılan 4936 Sayılı Kanunla, üniversitelere hem bilimsel hem de yönetsel alanlarda özerklik getirilmiş ve üniversiteler yüksek araştırma ve öğretim birlikleri olarak tanımlanmıştır (Kuzu, 2013:36). Bu kanun, öğretim üyelerini yetiştirmek, seçim usulleri, yükselme şartlarını belirlemek, öğretim üyeliği mesleğinin kanunlaşmasını ve öğretim üyelerinin gelişmelerini hızlandırmak amacıyla çıkarılmıştır (Kılıç, 1999:10).

Türkiye’de 1933 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi, 1944 yılında kurulan İstanbul Teknik Üniversitesi ve 1946 yılında kurulan Ankara Üniversitesi olmak üzere üç tane üniversite bulunmaktaydı. 1950 yılından sonra toplumsal talebin de artması üzerine 1955 yılında Trabzon’da Karadeniz Teknik Üniversitesi ve İzmir’de Ege Üniversitesi, 1956 yılında Ankara’da Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve 1957 yılında Erzurum’da Atatürk Üniversitesi kuruldu (Kılıç, 1999:11).

Ancak Orta Doğu Teknik Üniversitesi kuruluşu diğer tüm üniversitelerden farklı bir yönetim modeline göre kanunlaştı. Buna göre, Orta Doğu Teknik Üniversitesi 9 kişilik bir mütevelli heyetince yönetilecekti. Bu mütevelli heyeti Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek ve her üç yılda bir mütevelli heyeti üyelerinin üçte biri değiştirilmesi hükümleri yer almaktaydı. 27 Mayıs 1960 ihtilali sonrası çıkarılan 115 Sayılı Kanunla Orta Doğu Teknik Üniversitesi dışındaki tüm üniversitelere özerlik getirildi (Gürüz, 2003:300). Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının üniversiteler üzerindeki yetkisi kaldırılmış ve bu yetki Üniversiteler Arası Kurul’a bırakılmıştır (Kuzu, 2013:36).

1973 yılında çıkarılan 1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu ile üniversiteler öğretime ağırlık verecek ve öğretimde de milli değerlere yönelmeye başlayacaklardı (Kavili Arap, 2010: 8). Ayrıca Orta Doğu Teknik Üniversitesi dışındaki tüm üniversitelerin tek bir çatı altında başkanlığının Milli Eğitim Bakanının yapacağı Yükseköğretim Kurulunun kurulması öngörülmekteydi (Kılıç, 1999:12). Ancak Anayasada yer alan “Üniversiteler kendi seçtikleri organlar eliyle yönetilir” maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi bu kararı iptal etti (Gürüz, 2003:301).

12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası Milli Güvenlik Konseyi 6 Kasım 1981’de 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nu kabul etmiş ve 20 Nisan 1982 yılında yapılan değişikliklerle Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kurulmuş, mevcut 27 üniversitenin denetimi de YÖK’e bırakılmıştır (Kılıç, 1999:13). 2547 Sayılı

Yükseköğretim Kanununa kadar Türkiye’de uygulanan Kıta Avrupası Üniversitesi modeli yerini Anglo-Sakson sisteme bırakmıştı (Gürüz, 2003:305).

Türkiye’de kurulan ilk vakıf üniversitesi 1984 yılında kurulan ve 1986-87 eğitim-öğretim döneminde eğitime başlayan Bilkent Üniversitesidir. Daha sonra 1992 de Koç Üniversitesi ve 1994 yılında Başkent Üniversiteleri kurulmuştur (YÖK, Vakıf Üniversiteleri Raporu, 2007:6). Türkiye’de günümüzde mevcut 72 Vakıf Üniversitesi, 129 Devlet Üniversitesi ve 5 Vakıf Meslek Yüksek Okulu olmak üzere 206 üniversite bulunmaktadır (istatistik.yok.gov.tr, 09.08.2018).

2.1.2. Turizm Eğitimi

İnsanlara ve doğaya katkıda bulunan turizm sektörü, kültürlerarası anlayışın gelişmesine, sosyal ve ekonomik refahın iyileştirilmesine, kültür aktarımı gibi birçok role sahip küresel bir güç olarak kabul edilmektedir (Barkathunnisha vd., 2017:174). Zaman içerisinde gelişen turizmin, günümüzde dünyanın en büyük ve en hızlı gelişen ekonomik sektörlerinden biri haline geldiği söylenmektedir (Daniel vd., 2017:65; Kırmızı, 2017:49) Gelişen bu turizm pazarı içerisinde ülkeler, ulusal ve uluslararası turizm pazarında almış oldukları pazar paylarını artırmak için rekabet halindedir (Gürkan, 2017:26).

Emek yoğunluğunun fazla olduğu turizm sektöründe rekabet gücünün en önemli unsuru çalışanlar kabul edilmektedir (Daniel vd., 2017:65). Bu rekabet ortamında avantajlı bir konum elde etmenin müşteri memnuniyeti ile mümkün olmaktadır (Dağdeviren, 2007:14; Evren, 2010:33; Ilgaz, 2011:101; Baykal ve Şahin, 2014:21; Gürkan, 2017:27; Kırmızı, 2017:50).

Müşteri memnuniyetinin en önemli unsuru kaliteli hizmet kabul edilmektedir (Dağdeviren, 2007:14; Evren, 2010:33; Gürkan, 2017:27). Müşteri memnuniyetini sağlamak ve avantajlı bir rekabet elde etmek için turistik ürünü sunan, işleten ve yöneten personellerin kaliteli bir eğitime sahip olmaları gerektiği belirtilmektedir (Dağdeviren, 2007:14; Zagonari, 2009:2; Ayaz vd., 2012:104).

19. yüzyılın başlarında ekonomi, sosyoloji, coğrafya gibi bilim dalları içerisinde yer alan turizm, 20. yüzyıldan itibaren ayrı bir bilim dalı olarak incelenmeye başlanmıştır (Echtner ve Jamal, 1997:869). İlk çalışmaların 1940’lı yıllarda yapılmasına rağmen, 1980’li yıllardan sonra turizm eğitime olan ilgi artmıştır (Güçer, 2004:10).

2.1.2.1. Turizm Eğitimin Kavramı ve Tanımı

Turizm, zaman içerisinde farklı birçok bilim dalı içinde incelenmesine (ekonomi, sosyoloji, coğrafya vb.) rağmen günümüzde ayrı bir bilim dalı olarak kabul edilmektedir (Echtner ve Jamal, 1997:869). Turizm eğitimi çoğunlukla geleneksel bir yapıda olmasına rağmen, sürekli bir değişim ve gelişim halinde olan turizm sektörünün eğitimi de yıllar içerisinde güncellenmektedir (Hsu, 2018:181; Kim ve Jeong, 2018:119). Turizm eğitimi programları kendilerini güncellemeleri durumunda yetişen personellerinin yeni ihtiyaçlara cevap verememelerine ve ülkelerin küresel turizm pazarındaki rekabet güçlerini kaybetmelerine neden olacaktır (Sheldon vd., 2008:63).

En genel ifadeyle turizm eğitimi, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmeler için kalifiye iş gücünün yetiştirilmesine yönelik yapılan eğitimlerdir (Çimen, 2006: 57). Turizm eğitimi, toplumdaki tüm bireylere turizm bilincinin ve turizm sektörünün temel prensiplerinin öğretilmesinin yanında, turizm sektöründe çalışan veya çalışacak personelleri sektörün beklentileri doğrultusunda genel, mesleki ve teknik bilgilerin verilmesi ve turizm sektörüne araştırmacı, nitelikli uzman, uygulayıcı ve teknisyen yetiştirilmesi amacıyla yapılan her türlü eğitim faaliyetleridir (Çimen, 2006:58; Olcay, 2008:384).

Emek, yoğun bir sektör olan turizm sektöründe rekabet gücünün en önemli unsuru olarak hizmet kalitesi kabul edilmektedir. Hizmet kalitesi ve rekabet gücü açısından turizm sektöründe çalışan personellerin eğitimi son derece önemlidir (Kırmızı, 2017:49; Temizkan, 2010:34). Ülkelerin turizm piyasasında yaşanan bu rekabet ortamında yetersiz kalmamaları ve istenilen hizmet kalitesini yakalayabilmeleri için mesleki ve teknik eğitim standartlarını çağın gerektirdiği şekilde modernize ederek kalifiye personellerin yetiştirmesini temin etmelidir (Olcay, 2008:384; Hsu, 2018:181).

2.1.2.2. Turizm Eğitiminin Amacı ve Önemi

Mevcut turizm eğitimlerinin çoğu geleneksel bir program çerçevesinde hazırlanmakta ve uygulanmaktadır (Hsu, 2018:181). Ancak küresel bir endüstri olan turizm sektörü sürekli bir değişim ve yenilenme içerisinde. Bu bağlamda turizm eğitimleri de bu sürekli değişim ve yeniliğe göre ayarlanmalı ve düzenlenmelidir (Kim ve Jeong, 2018:119).

Turistler, gittikleri ülkelerin veya bölgelerin ekonomik olarak kalkınmalarına önemli derecede katkı sunmaktadırlar. Bu kalkınmanın gerçekleşebilmesi turist memnuniyetinden geçmektedir. Turistlerin memnuniyetleri, turistik işletmelerin kaliteli bir hizmet sunumu yerel halkın bu amaç doğrultusunda bilinçlendirilmesi, turistlere karşı anlayışlı ve saygılı olmalarından geçmektedir (Kırmızı, 2017:50; Olcay, 2008:384). Bu durumun gerçekleşebilmesi ancak, halkın ve turizm işletmelerinde turistik ürünü sunan, işleten ve yöneten personellerin kaliteli bir turizm eğitimi almalarından geçmektedir (Olcay, 2008: 384; Zagonari, 2009:2). Bu bağlamda turizm eğitiminin amaçlarını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Olcay, 2008:384; Aydın, 2010:39; Gürkan, 2017:28; Kırmızı, 2017:51; Liburd vd., 2018:1):

- Turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu kalifiye personellerin yetiştirilmesi,
- Öğrencilere ve sektörde çalışan ya da çalışmak isteyenlere mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlar kazandırılması konusunda eğitilmesi,
- Turizm işletmelerinde hizmet verecek üst düzey yönetici adaylarının yetiştirilmesi,
- Örgün ve yaygın eğitim bütünlüğünün sağlanması,
- Ülke genelinde geçerli olan belgelendirme ve sertifikasyon sistemi oluşturularak genel bir eğitim standardının getirilmesi,
- İlgili tüm tarafların dâhil olduğu sürekli sorumluluğa dayanan iş birliğinin geliştirilmesi ve koordinasyonun sağlanması,
- Turizm alanında yetişmiş uzman ve araştırmacıların yetiştirilmesinin sağlanması,
- Toplumda turizm bilincini uyandırmak ve halkın turizme olan ilgisini artırmak,
- Teorik ve pratik eğitim arasındaki bağlantının sağlanması,
- Turizm sektörünün gelişimine katkı sağlamak,
- Kişiler arasında dostluk ve kardeşliğin pekiştirilmesinin yanı sıra kişilerde doğa ve insan sevgisini geliştirmek,
- Sürdürülebilir turizm bilincinin uyandırılması, geliştirilmesi olarak ifade edilmektedir.

21. yüzyılın en hızlı gelişen ve genişleyen ekonomilerinden biri olan turizm sektörü, ödemeler dengesi ve istihdam gibi alanlara sağladığı katkıdan dolayı hem gelişmiş ülkeler hem de gelişmekte olan ülkeler için son derece önemlidir (Evren, 2010:37; Ilgaz, 2011:104). Amacına yönelik gerçekleştirilen turizm yönetimi ile sosyal ve ekonomik refahın iyileştirilmesi ve toplumların güçlenmesinde yapıcı bir katkı sunmaktadır (Barkathunnisha vd., 2017:174). Bununla birlikte, ekonomik bir güç olan turizm sektörünün gelişimine katkı sağlanırsa ekonomik sorunların çözümünün yanında sosyal ve ekolojik çevreninde gelişimine ve sürdürülebilirliği sağlanmış olacaktır (Barkathunnisha vd., 2017:174).

Bu bağlamda hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler uluslararası turizm pazarındaki paylarını artırmak istemektedirler (Evren, 2010:39). Turistlerden en üst düzeyde memnuniyet sağlanması ile bu rekabet ortamında avantajlı bir konum elde etmek mümkün olacaktır (Evren, 2010:39). Turist memnuniyeti de şüphesiz kaliteli bir hizmet sunumu ile mümkün olmaktadır (Aslan, 2010:47). İstenilen düzeyde kaliteli bir hizmet sunumu ise emek açısından yoğun bir sektör olan turizm sektörünün özünü oluşturan insanların eğitimi ile doğrudan ilişkilidir (Aslan, 2010:47; Türkseven, 2012:20). Bu bağlamda turizm eğitiminin önemi aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Dağdeviren, 2007:15; Türkseven, 2012:20):

- Turizm eğitimi sektörünün ihtiyacı olan personelleri sağlamak zorundadır,
- Uluslararası piyasada faaliyet gösteren turizm işletmelerin personellerinde aranan en temel özellik kalifiye olmasıdır,
- Turizmde yalnızca üretim faaliyetinde değil, pazarlama, reklam ve satış aşamasında da kalifiye personellere ihtiyaç vardır. Özellikle uluslararası turizm sektöründe bu alanlarda yetişmiş personellere olan ihtiyaç kendini daha fazla hissettirmektedir,
- Mesleki turizm eğitiminin kalitesi ile ekonomik gelişme arasındaki ilişki; yetki, sorumluluk, verimlilik arasındaki bağlantı kaliteli turizm eğitimi ve öğretimi zorunlu hale getirmektedir,
- Tüm işletmelerde olduğu gibi turizm işletmelerinde de personeller önemli bir maliyet gideri olarak yer almaktadır. Bu bağlamda birim personel başına verimin yükseltilmesi için turizm personellerin kalitesini artıracak eğitim ve öğretimi zorunlu kılmaktadır,

- Turizm alanında verilecek eğitim yalnızca turistik işletmelerde çalışan personellerle sınırlı olmayıp aynı zamanda bu alanda araştırma yapan akademisyenlerin planlama ve politika konularında karar verici olan kişilerde de turizm eğitimi gereklidir.

2.1.2.3. Turizm Eğitiminin Özellikleri

Turizm, doğaya ve insanlara katkıda bulunan, dünya barışını ve kültürlerarası anlayışın gelişimini kolaylaştıran, insanlık için anlam, değer ve merhamet konularının meydana getirilmesinde ve dönüştürülmesinde önemli bir role sahip olduğu düşünülmektedir (Barkathunnisha vd., 2017:174). Turizm eğitimi, fiziksel ve insani çevreyi geliştirmesinin yanı sıra turizm işletmelerinin büyümesi, ilerlemesi, işletmenin ihtiyacı olan kalifiye personellerin yetiştirilmesi ve personellerin yüksek seviyede beceriye sahip olması gibi birçok özelliği barındırmaktadır (Güzel, 2006:15; Hsu, 2018:181). Bu bağlamda turizm eğitimin katkıları aşağıda sıralanmaktadır (Kırmızı, 2017:53):

- Turizmin doğal ve tarihi değerlerinin korunmasını sağlamaktadır,
- Kişilere mesleki bilgi ve becerinin kazandırılmasının yanında onların hayat tecrübesi edinmelerine yardımcı olmaktadır,
- Turizmin doğal kaynaklarının korunması ve bununla beraber sürdürülebilir turizm eğitimi kazandırmaktadır,
- Turizm eğitimiyle kişiler, mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunların çözümüne, değerlendirilmesine ve kontrol altına alınmasına olanak sağlamaktadır,
- Turizm eğitimiyle kişiler, turizm sektöründe güçlü ve dinamik bir anlayışa sahip olmaktadır.

2.1.2.4. Turizm Eğitiminin Yararları

İyi eğitilmiş ve mesleki nitelikler kazandırılmış personeller her sektörde olduğu gibi turizm sektörüne de önemli faydalar sağlamaktadır. Turizm eğitimin iyi planlanması ve uygulanması ile işletmelerde istihdam edilen personellerin işletmeye ve kendilerine işletmelerin hizmet kalitelerinin yükselmesi, zamandan, malzemedan, paradan ve iş gücünden tasarruf edilmesi, işletmelerde verimliliğin artması, motivasyon ve iş yaşamından zevk alınması gibi birçok yarar sağlayacağı

düşünülmektedir (Güzel, 2006:16; Taşkın, 2006:25). Turizm eğitimin işletmelere sağlayacağı yararlar şu şekilde sıralanmaktadır (Taşkın, 2006:25):

- Personel giderlerini düşürülmesine ve kârlılığının artmasında etkili olmaktadır,
- Müşteri memnuniyetini sağlanmasına ve işletmenin imajının olumlu yönde artmasına olanak sağlar,
- Ast ve üst arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini ve personeller arasında etkinliğin artmasını sağlar,
- İş yaşamında motivasyonun artmasında, stresinin azalmasında ve işgücü devir hızının düşmesinde etkili olmaktadır,
- İş ile ilgili mesleki ve teknik bilgilerin gelişmesine yardımcı olmakla beraber, iş kazalarının önlenmesini de sağlamaktadır,
- İşletmelerde modern yönetim tekniklerinin uygulanmasına ve iş gelişiminin artmasına imkân sağlar,
- Örgütsel iletişimi artırır ve işletmeyi daha iyi çalışılabilir bir yaşam yeri haline getirir.

Turizm eğitimi, sektörde faaliyet gösteren işletmelere sağladığı yararların yanında, sektörde çalışan personellerin hem kişisel hem de mesleki alanda gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda turizm eğitiminin çalışan personeller açısından yararları ise şu şekilde sıralanmaktadır (Taşkın, 2006:25):

- Kişilerde problem çözebilme etkinliğinin artmasına,
- Kişilerin moral ve motivasyonlarının artmasına,
- Kişilerin işletme ve çalışanlarca saygınlığının artmasına,
- Kişilerin kendilerine olan güven duygularının artmasına,
- Kişilerin iş yaşamında zevk almasına olanak sağlamaktadır.

2.1.2.5. Dünya’da Turizm Eğitimi

Ülkelerin ekonomilerine sağladığı doğrudan gelir sayesinde birçok ülke için turizm son derece önemli bir gelir kaynağıdır. Dünya turizm pazarından pay almak isteyen ya da aldığı payı artırmak isteyen ülkeler için turizm yatırımları son derece önemlidir. Bu yatırımların başında da turizm sektöründeki çalışanların eğitimi gelmektedir. Bu bölümde bazı ülkelerin turizm eğitim sistemleri incelenmiştir.

2.1.2.5.1. Fransa’da Turizm Eğitimi

Fransa’da turizm eğitiminin yelpazesi oldukça geniştir. Her yıl yeni tasarımlar, nitelikler geliştirilip eğitim programlarına eklenmektedir (Eivazi Gharamaleki, 2011:31). Fransa’da turizm eğitimi ve öğretimi devlete bağlı okul ve kursların yanı sıra özel kuruluşlara ait kurslar bünyesinde de verilmektedir (Demirkol ve Pelit, 2002:11). Turizm eğitimi; temel, orta, ileri ve üniversite olmak üzere dört farklı şekilde verilmektedir (Ergün, 2013:10; Gürkan, 2017:31; Kırmızı, 2017:57). Temel düzeyde verilen turizm eğitimi, turizm sektöründe çalışacak personellerin kalifiye personel olarak yetiştirilmesi amacıyla kişilere mutfak ve servis alanlarında pratiğe ve uygulamaya dayalı bir eğitim verilmektedir (Kırmızı, 2017:57). Orta düzeyde verilen turizm eğitiminde sektörde çalışabilecek yönetici adaylarının yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu düzeydeki eğitimi tamamlayan öğrencilere “Baccalauréat Professionnel de Restauration” denilen A seviyesinde bir sertifika verilmektedir (Kırmızı, 2017:58). İleri düzeyde verilen turizm eğitiminde turizm alanında uzman yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Otel pazarlama ve işletme bölümü ve mutfak sanatları bölümü olmak üzere iki farklı bölümde meslek liselerinde verilen bu eğitimi tamamlayan öğrenciler “ileri otelcilik uzmanı” olmaya hak kazanmış olurlar. Son seviyede verilen turizm eğitimi çeşitli okul, kolej ve üniversitelerde verilen üniversite düzeyinde eğitimidir. Üniversite düzeyinde verilen turizm eğitimi ise lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimleridir (Güzel, 2006:42; Ergün, 2013:10; Kırmızı, 2017:58).

2.1.2.5.2. ABD’de Turizm Eğitimi

Dünyanın önde gelen turizm ülkelerinden biri olan Amerika’da turizm eğitimi de oldukça ileri düzeydedir (Gürkan, 2017:31; Taşkın, 2006:27). Ülke genelinde uygulanması zorunlu olan bir eğitim sistemi olmadığından her eyalet, eğitim politikasını kendi belirlemektedir (Kırmızı, 2017:58). Ülke genelinde turizm ve otelcilik eğitimi genellikle üç farklı seviyede yapılmaktadır. İlk seviyede, öğrencilere bir aydan iki yıla kadar turizm ve otelcilik alanında mesleki eğitim veren diploma ya da sertifika programları bulunmaktadır (Güzel, 2006:35; Eivazi Gharamaleki, 2011:29). İkinci seviyede, üniversitelerdeki dört yıllık turizm programları bulunmaktadır. Öyle ki 1922 yılında Cornell Üniversitesinde Cornell Otel İşletmeciliği Okulunda dünyadaki ilk lisans düzeyindeki turizm programı olan otel işletmeciliği programı açılmıştır. Üçüncü seviyede, yüksek lisans ve doktora

programları bulunmaktadır. Bu bağlamda, Cornell Üniversitesi 1973 yılında turizm alanında yüksek lisans programı başlatmıştır (Eivazi Gharamaleki, 2011:29).

2.1.2.5.3. İspanya’da Turizm eğitimi

İspanya’da verilen turizm eğitimi de Fransa’da olduğu gibi temel, orta, ileri ve üniversite olmak üzere dört seviyede verilmektedir (Güzel, 2006:44; Ergün, 2013:14). Temel düzeydeki turizm eğitiminde amaç, turizm sektörünün en alt kademesinde çalışacak personeller yetiştirmektir. Bu kapsamda merkezi eğitim merkezlerinde sektöre nitelikli personel yetiştirmek için öğrencilere 1400 saatlik bir eğitim verilmektedir. Bu eğitimin 1000 saatlik bölümü teorik eğitim, 400 saatlik bölümü ise işbaşı eğitimi şeklinde yapılmaktadır. Bu eğitimleri tamamlayan öğrencilere sertifika verilerek sektörde nitelikli personel olarak çalışmalarına olanak sağlanmaktadır (Kırmızı, 2017:61). Orta düzeydeki turizm eğitimi, mesleki eğitim okullarında zorunlu eğitimi tamamlayan ve turizm eğitimi almak isteyen öğrencilere 1300 ila 2000 saat arasında verilen eğitimdir. Üst sınırı 2000 saat olan ve iki yıllık bir eğitim programında 1600 saatlik bölümde öğrenciler teorik eğitim 400 saatlik eğitimde ise pratiğe dayalı eğitim alırlar (Kırmızı, 2017:61). İleri düzeydeki turizm eğitimi; “Aşçılık Programı, Otel İşletmeciliği Programı, Seyahat İşletmeciliği Programı ve Turistik Ticaret” olmak üzere dört farklı programda sürdürülmektedir (Ergün, 2013:15). Üniversite düzeyindeki turizm eğitimi 3 yıl sürmekte ve öğrencilere “Turistik İşletmeler ve Aktiviteler” diploması verilmekte ve kişiler kıdemli yönetici unvanı almaktadır. Üniversiteye yerleşebilmek amacıyla gerçekleştirilen merkezi sınavdan öğrencilerin başarılı olmaları ve mezun oldukları okullardan A derecesi almış olmaları gerekmektedir (Güzel, 2006:45; Ergün, 2013:16).

2.1.2.5.4. Çin Halk Cumhuriyetinde Turizm Eğitimi

Çin Halk Cumhuriyetinde turizm eğitimi mesleki eğitim kapsamında verilmektedir. İlköğretimi tamamlayan öğrenciler süresi 3 veya 4 yıl olan mesleki eğitim veren okullara geçiş yaparlar. Bu okullarda işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda eğitim verilmekte ve en iyi öğrenciler devlet tarafından istihdam edilmektedir (Kırmızı, 2017:62). Mesleki eğitim sonrası eğitime devam etmek isteyen öğrenciler üniversitede lisans ve lisansüstü eğitim görmektedirler (Kırmızı, 2017:62).

2.1.2.5.5. İtalya’da Turizm Eğitimi

İtalya’da turizm eğitimi temel, orta ve ileri olmak üzere üç seviyede verilmektedir. Temel seviyedeki turizm eğitiminde kalifiye personellerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Temel mutfak eğitimi, restorancılık, konaklama ve otelcilik alanlarında 3 yıl süren bu eğitimlerin %60’ı teorik ve % 40’ı pratik olarak verilmektedir. Orta seviyedeki turizm eğitiminde amaç, sektörde çalışabilecek uzmanların yetiştirilmesidir. 4 yıl süren bu eğitim sonrası başarılı olan öğrenciler operasyon yöneticiliği seviyesinde uzman olmaya hak kazanmış olurlar. İleri seviyedeki turizm eğitimi üniversitelerde verilen turizm eğitimidir. Bu eğitim ile sektörde çalışacak yöneticilerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Ergün, 2013:11).

İtalya’da hem toplumda turizm bilinci oluşturmak hem de sektörün ihtiyaç duyduğu kalifiye personellerin yetiştirilmesini amcayla kurulan E.N.A.L.C. (Ente Natioonale Addestremento Lavatory Comercio) Ticaret İşçileri Yetiştirme Teşkilatı ve Devlet Otelcilik Personeli Mesleki Enstitüsü Çalışma Bakanlığına bağlı olarak görev yapmaktadır (Demirkol ve Pelit, 2002: 11). İtalya’nın birçok yerinde mülkiyetleri ENALC’ye ait otel ve okullar, İtalya’daki turizmin gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Kırmızı, 2017:63). ENALC okullarının eğitim sistemleri şu şekildedir (Güzel, 2006:44; Ergün, 2013:12-13; Kırmızı, 2017:63):

- Otelcilik eğitiminin pratiğe dayalı bir şekilde yapılması,
- Otelcilik eğitimlerinin sınıflarda değil otellerde yapılması,
- Mesleki yabancı dil eğitiminin verilmesi,
- Teoride uygulanacak ders kitaplarının basım işinin en iyi şekilde yapılması ve alternatif ders kitaplarının da bulundurulması,
- Öğrencilerin tercih ettikleri mesleklere dair bilinçlendirilmesi,
- Amacına uygun bir şekilde eğitim ve öğretim program içeriğinin hazırlanması,
- Staj kontrollerinin titizlikle yapılması,
- Güncel ve teknolojik uygulamaların takip edilmesi ve zaman kaybına yol açacak derslere yer verilmemesi,
- Öğrencilerin seçtikleri branşlarda ihtisaslaşmasına birinci sınıftan itibaren başlanması,

- Bölümlerin kontenjanlarının öğrenci taleplerine göre değil sektörün ihtiyaçlarına göre belirlenmesinden oluşmaktadır.

2.1.2.5.6. Almanya’da Turizm Eğitimi

Almanya’da turizm eğitimi ve öğretimi hem devlet hem de özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Sektörde iyi bir iş bulabilmek için öncelikle bu kursların bitirilmesi gerekmektedir. Çünkü işverenler, istihdam konusunda kalifiye elemanları tercih etmektedirler. Bu nedenle sektörde ilerlemek isteyen her personel resmi turizm teşkilatlarınca düzenlenen bu kurslara katılabilmektedir. Bu kurslara katılım şartı turizm ile ilgili bir branşta çalışıyor olma şartı aranmaktadır. Özel kuruluşlar tarafından hazırlanan kurslara katılım şartı ise, 16 yaşını doldurmak ve ortaokul mezunu olmaktır (Demirkol ve Pelit, 2002:12).

6 yaşında, zorunlu eğitim başlangıcı sonrası 7 yıl süren ilköğretimden sonra öğrencilere turizm kuruluşlarınca haftada 9 saat ders ile üç yıl süren bir çıraklık eğitimi verilir. Bu eğitimi başarı ile tamamlayan öğrencilere bir meslek okuluna devam etme hakkı tanınır. Bu eğitimden sonra yapılan sınavda başarılı olan öğrenciler aşçı, garson, otel ve lokanta personeli yardımcısı unvanını alırlar (Demirkol ve Pelit, 2002:12).

Almanya’da turizm konusunda uzmanlık sertifikası veren kurumların eğitim süresi 2-3 yıl arasında değişmekte olup bu okullarda eğitim görebilmek için mesleki turizm eğitimine dayalı bir ortaöğretim kurumundan mezun olmak gerekmektedir (Güzel, 2006:40). Almanya’da turizm eğitiminde yükseköğretim kurumları üç gruba ayrılmaktadır: birinci grupta iki yıl tam zamanlı eğitim alan öğrencilere temel işletme becerilerinin kazandırıldığı bir üst eğitimin hazırlayıcısı niteliğinde olan eğitim kurumları; ikinci grupta üç ya da dört yıl süren otel ve seyahat işletmeciliği konusunda öğrencilerin uzmanlaşmasını sağlayan yüksek teknik kolejler; üçüncü grupta öğrencilere yüksek lisans derecesi veren ve eğitim süresi bir yıl tam zamanlı ya da üç yıl yarı zamanlı olarak eğitim veren profesyonel eğitim kurumları ve üniversitelerden oluşmaktadır (Güzel, 2006:41).

2.1.2.5.7. İngiltere’de Turizm Eğitimi

Uygulama yönelimli yaklaşımları benimseyen İngiltere, turizm işletmelerinde çalışan personellerinin turizm eğitimlerini daha çok işbaşı eğitimlerle vermeye özen göstermektedir (Demirkol ve Pelit, 2002:12-13). İngiltere’de turizm eğitiminin

yürütülmesi beş farklı seviyede gerçekleşmektedir (Ergün, 2013:8). Birinci seviye, öğrencilere mesleki turizm alanında temel becerilerin kazandırıldığı eğitim seviyesidir. İkinci seviyede, öğrencilere mesleki alanda temel becerilerinin ilerletilmesi, takım halinde çalışma yeteneğinin kazandırılması ve işbaşı eğitimler verilerek yetiştirilmesi amacıyla, kurs sonunda sektörde çalışabilme yetkinliğine sahip sertifika verilmektedir. Üçüncü seviye turizm eğitimi öğrencilerin uzmanlaşmasını sağlamaya yöneliktir ve diploma ile ödüllendirilen teknik kolejlerde verilen eğitimdir. Konaklama ve yiyecek-içecek hizmetleri alanında verilen bu eğitimleri tamamlayan öğrenciler sektörde uzman olarak çalışma olanağına sahip olurlar. Dördüncü seviye, öğrencilere sorumluluk duygularının artırılması, kaynak yönetimi, teknik bilgi ve becerilerin kazandırılması, profesyonel işlerle başa çıkma becerisi gibi konularda verilen eğitimlerle yönetici yetiştirilmesine yönelik ileri seviyede verilen uzmanlık eğitimidir. Beşinci seviyede verilen turizm eğitimi ile profesyonel ve üst düzey yönetici yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Ergün, 2013:9).

2.1.2.5.8. Rusya’da Turizm Eğitimi

Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Rusya’da yapılan eğitim reformları ve yükseköğrenim programları ile Rusya UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)’nun eğitim sıralamasında üst sıralarda yer almaktadır (Ergün, 2009:52; Kırmızı, 2017:67). Rusya’da eğitimin ve üretimin birleştirilmesi amaç edinilmiştir. Ekonomik gelişmeleri destekleyen bir işbaşı eğitim modeli benimsenmektedir (Ergün, 2009:52). Bu bağlamda turizm eğitimi verilen mesleki okullarda amaç sektörde istihdam edilebilecek nitelikli personellerin yetiştirilmesidir. Rusya’da mesleki eğitimler tamamlandıkça öğrencilere çeşitli sertifika ve dereceler verilmektedir. Bu sertifika ve dereceler: “intermediate sertifikası” en az iki yıllık bir çalışma sonucu verilmektedir; “bakalavr derecesi” en az dört yıllık bir çalışma sonucu verilmektedir; “specialist sertifikası” 5 ila 6 yıllık bir çalışma sonunda verilmektedir ve “magistr derecesi” ise 6 yıllık çalışma sonucunda verilmektedir (Kırmızı, 2017:67).

2.1.2.6. Türkiye’de Turizm Eğitimi

Türkiye’de turizm eğitimi konusunu planlı dönem öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönem halinde incelemektedir (Ünlüöner, 1993:499). Türkiye’de turizm eğitimi faaliyetlerine ilk olarak Osmanlı Devleti zamanında başlamıştır (Taşkın, 2006:32; Dağdeviren, 2007:18). 1890 yılında Osmanlı Devleti’nde biraz yabancı dil

bilen gayrimüslim vatandaşların özel ve serbest olarak tercüman rehberlik hizmeti yapabilmeleri için Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında 190 sayılı bir Nizamname yayımlanmıştır (Pehlivan, 2008:12). 1925 yılında Türkiye Cumhuriyetinde Seyyah Tercümanları Hakkında Kararname çıkarılmasına rağmen gerekli özen gösterilmediği için istenilen sonuç elde edilememiştir (Ünlüönen ve Boylu, 2005:13-14). 1953 yılına kadar Türkiye’de turizm eğitimi ile ilgili yayınların hazırlanması ve turist rehberlerinin yetiştirilmesi Turing Otomobil Kurumunca gerçekleştirilmiştir (Ünlüönen, 1993:499).

1953 yılında Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde açılan turizm meslek kurslarınca düzenli olarak turizm eğitimi verilmeye başlanmış ve turist rehberliği konusunda 1955 yılında İstanbul’da bölgesel düzeyde kurslar açılmaya başlanmıştır (Ünlüönen, 1993:499; Taşkın, 2006:32). Planlı dönem öncesi turizm eğitimi ile ilgili bir diğer gelişme ise 7334 sayılı “ iktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Kanunu ”dur. Bu kanuna göre turizm bölümleri bir ihtisas kolu olarak kabul edilmiş ve turizm bölümlerinin kurulması kararlaştırılmış olup 1961-1962 eğitim-öğretim döneminde Ankara Otelcilik Okulu açılmıştır (Ünlüönen, 1993:499).

Türkiye’de Planlı Kalkınma Dönemi ile birlikte turizm ve turizm eğitimine verilen önem artmış ve 1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kurulmuştur (Dağdeviren, 2007:18). 1967 yılında İstanbul’da, 1975 yılında Kuşadası’nda otelcilik okulları açılmış ve bu otellerin adı 1975 yılında Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olarak değiştirilmiştir. Yine 1984 yılında bir kısım derslerin yabancı dilde yapıldığı Anadolu Otelcilik ve Meslek Liseleri açılmıştır (Eivazi Gharamaleki, 2011:54).

Akademik düzeyde ilk turizm eğitimi faaliyetlerine 1965 yılında liselerdeki öğretmen ihtiyacının karşılanması için Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu’na turizm bölümünün eklenmesi ile Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir (Ünlüönen, 1993:508; Uzun, 2009:91). Öğrenim süresi üç yıl olan okul 1967-1968 öğretim yılından itibaren dört yıla çıkarılmış ve çıkarılan 2809 sayılı 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi bünyesine alınmıştır (Ünlüönen, 1993:508).

Dünyadaki turizm sektöründeki hareketlenmeler ülkemizde 1970’li yıllardan sonra ivme kazanmış ve ülkemizde birçok üniversitede mesleki ve turizm programları kurulmaya başlanmıştır (Uzun, 2009: 90). Ege Üniversitesinde 1969

yılında İktisadi ve Ticari İlimler Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, 1974 yılında Hacettepe Üniversitesinde, 1975 yılında Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinde, 1980 yılında Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinde, 1982 yılında Erciyes Üniversitesinde ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren bölümler kurulmuştur (Ünlüönen, 1993:508; Eivazi Gharamaleki, 2011:55).

Ülkemizde eğitim Milli Eğitim Temel Kanuna göre örgün ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarının vermiş olduğu eğitime örgün eğitim; örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen diğer tüm eğitim faaliyetlerine ise yaygın eğitim denilmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu Madde 18).

2.1.2.6.1. Türkiye’de Turizm Eğitimin Genel Yapısı

Türkiye’de turizm eğitimi Milli Eğitim Temel Kanununda da belirttiği gibi örgün turizm eğitimi ve yaygın turizm eğitimi olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu Madde 18; Orhan, 2015: 12; Ünlüönen ve Boylu, 2005:15). Örgün turizm eğitimi, eğitim ve öğretim kurumlarında diplomaya yönelik gerçekleştirilen eğitim olarak ifade edilmektedir (Güçer, 2004:21). Yaygın turizm eğitimi ise, sertifikaya yönelik gerçekleştirilen turizm eğitimi olarak ifade edilmektedir (Orhan, 2015:12). Türkiye’deki turizm eğitimin genel yapısı Tablo 1’de gösterilmiştir;

Tablo 1: Türkiye’deki turizm eğitimin genel yapısı (Ünlüöner ve Boylu, 2005:15; Orhan, 2015:13)

Türk Turizm Eğitimi Sistemi		
Örgün Turizm Eğitimi		Yaygın Turizm Eğitimi
Milli Eğitim Bakanlığı	Yüksek Öğretim Kurumu	Kültür Turizm Bakanlığı (Eğitim Programları, Seminer, Toplantı ve Turizm Haftası)
Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	Ön Lisans Eğitim Programları	Milli Eğitim Bakanlığı (Çıraklık Eğitim Merkezleri)
	Lisans Eğitim Programları	Üniversiteler (Sertifika Programları)
	Lisansüstü Eğitim Programları	İŞKUR (Çeşitli Kurslar)
		AÖF (Uzaktan Eğitim)
		Sosyal Kuruluşlar (TUGRV vb.)
		Meslek Kuruluşları (TOBB vb.)
		Belediyeler
		Sendikalar (TOLEYİS vb.)
		Halk Eğitim Merkezleri
		Özel Eğitim Kurumları
		İşletmeler (Hizmet içi Eğitimler)
		Diğer

2.1.2.6.1.1. Örgün Turizm Eğitimi

Milli Eğitim Temel Kanununda belirtilen amaçlara göre belirli yaş gruplarına göre hazırlanmış okul bünyesinde düzenli olarak yapılan eğitime örgün eğitim denilmektedir (Orhan, 2015:14). Örgün turizm eğitiminde amaç, turizm ve ilgili sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler için bilgili, becerikli, bilinçli, yetenekli ve verimli elemanların yetiştirilmesi olarak ifade edilmektedir (Orhan, 2015:14).

Türkiye’de örgün turizm eğitimi Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde ve Yükseköğretim Kuruluna bağlı üniversitelerin ön lisans eğitimi veren meslek yüksekokullarında, lisans eğitimi veren yükseköğretim ve

fakültelerde ve lisansüstü eğitimi veren enstitülerde gerçekleştirilmektedir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002:33).

Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde turizm eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde alt kademe turizm personellerini yetiştirmek amacıyla gerçekleştirilen turizm eğitimidir (Güçer, 2004:23; Aksu ve Bucak, 2012:15).

Belirli bir mesleğe yönelik nitelikli insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sonrası kişilere ön lisans derecesi veren meslek yüksekokulları, üniversitelere bağlı Türkiye’de ön lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlardır (2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu Madde 45). Ön lisans düzeyindeki turizm programlarının amacı otel, yiyecek-içecek ve seyahat işletmelerinin ihtiyacı olan nitelikli personellerin yetiştirilmesidir (Güçer, 2004:27; Baltacı vd., 2012:18). Türkiye’de ön lisans düzeyinde ilk programlar ara insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla 1970 yılında Boğaziçi ve Ege Üniversitelerinde açılmıştır (Ünlüönen ve Boylu, 2005:15).

Lisans eğitimi, üniversitelere bağlı yüksekokul ve fakültelerde en az sekiz yarıyıl ve dört yılı kapsayan ortaöğretime dayalı yükseköğretim olarak ifade edilmektedir (2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu Madde 3). Lisans düzeyindeki turizm eğitimi veren yüksekokul ve fakültelerin amacı, turizm sektörünün ve kamunun ihtiyacı olan, mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip, turizm işletmelerinin yönetim, organizasyon ve planlama konularını bilen, turizm işletmecileri, araştırmacıları ve eğitimcileri yetiştirmek olarak ifade edilmiştir(Güçer, 2004:29; Orhan, 2015:19).

Lisansüstü düzeyde eğitim, Yükseköğretim Kanununa göre; yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık, sanatta yeterlik eğitimlerini kapsamaktadır (Orhan, 2015:27). Türkiye’de turizm eğitimi alanında verilen lisansüstü eğitimin amacı, çağdaş turizmin sosyal, iktisadi ve teknik özellikteki sorunlarını çözebilecek, farklı etmenlerin etkinliğini değerlendirerek soyutlama, sentez ve karar verme gücüne sahip yönetici ve araştırmacılar yetiştirmek olarak ifade edilmektedir (Ünlüönen ve Boylu, 2005: 23). Türkiye’de lisansüstü düzeyde turizm eğitimi yüksek lisans ve doktora eğitimi olmak üzere iki kademedede yapılmaktadır. Ülkemizdeki lisansüstü düzeydeki ilk program, 1964 yılında turistik potansiyeli yüksek Ege Bölgesi’nde

turizm alanında araştırma yapmak ve kamu veya özel işletmelerde çalışan personellerin bilgilerini artırmak amacıyla İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesindeki Turizm Enstitüsü tarafından açılmıştır (Ünlüöner, 1993:514-515).

2.1.2.6.1.2. Yaygın Turizm Eğitimi

Toplumdaki tüm bireylere değişik alanlarda bilgi ve beceri kazandırmak amacıyla yapılan eğitim-öğretim türüne yaygın eğitim denilmektedir (2447 Yükseköğretim Kanunu, Madde 3). Başka bir ifadeyle yaygın eğitim, örgün eğitim dışında yapılan eğitim ve öğretim faaliyetlerinin tümü olarak ifade edilmektedir (Güçer, 2004:31).

Örgün eğitiminin boşluklarını tamamlayan yaygın eğitim, kişilerin ilgi istek ve yetenekleri doğrultusunda yaşam boyu devam eden hem toplumun hem de bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkı sağlayan bir eğitim türüdür (Bayraktaroğlu, 2013:7). Yaygın eğitimin başlıca özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır (Bayraktaroğlu, 2013:7):

- İhtiyaç doğrultusunda düzenlenir,
- Sürekli ve düzenli değildir,
- Programın amacına göre öğrenim süresi ve içeriği değişir,
- Zaman, yer ve yaş sınırı yoktur,
- Zorunluluk değil gönüllülük esastır,
- Programın maliyeti değişiklik gösterir.

Yaygın turizm eğitimi, toplumda turizm bilincini oluşturmak, artırmak ve kişileri turizm alanında nitelikli bir personel olarak yetiştirmek amacıyla; kamu kurum ve kuruluşlarınca, üniversitelerce, sivil toplum kuruluşlarıyla, dernek ve sendikalarca, özel eğitim kurumları ve işletmelerce vb. tarafından her yaş, eğitim, cinsiyet grubundaki kişilere verilen turizm eğitimi olarak ifade edilmektedir (Bayraktaroğlu, 2003:7; Güçer, 2004:33; Orhan, 2015:28).

Yaygın eğitim kapsamında 1967 yılından itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığınca kurulan Turizm Eğitim Merkezlerine (TUREM) bağlı otelcilik ve turizm meslek kursları turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere mesleki turizm eğitimi vermekteydi (Güçer, 2004:33). Mesleki turizm eğitimi ile ilgili ön büro, kat hizmetleri, yiyecek ve içecek, yiyecek üretimi

olmak üzere dört dalda kurs veren TUREM, kursiyerlere turizmle alakalı aldıkları temel derslerin yanında yabancı dil, genel kültür, sosyal davranış kuralları ve halkla ilişkiler gibi dersler vermekteydi (Güçer, 2004:34). Ancak TUREM 31.10.2017 tarihinden itibaren kapatılmıştır (<http://ispartaobjektifgazetesi.net>: Erişim Tarihi: 10.07.2018).

Kültür ve Turizm Bakanlığınca kamu kurum ve kuruluşlardaki personellere, üniversitelere, esnaflara, sivil toplum örgütü mensuplarına ve turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelere turizm sektörüyle alakalı seminer, panel, toplantı, sempozyum, konferans vb. etkinlikler düzenlenmektedir (Orhan, 2015: 28). Kültür ve Turizm Bakanlığının yaygın turizm eğitimi kapsamında seminer konuları şunlardır (Orhan, 2015:28):

- Mesleki Ahlak,
- İletişim,
- Halkla İlişkiler,
- Türkiye İmajı,
- Çevre Sağlığı ve Hijyen,
- Turizm Hukuku,
- Kentlilik Bilinci ve Kent Kültürü,
- Avrupa Birliği Hibe ve Fonlarından Yararlanma,
- Turistik Ürün Oluşturma ve Pazarlama,
- Motivasyon ve Zaman Yönetimi.

Kültür ve Turizm Bakanlığı yaygın turizm eğitimi kapsamında Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce turizm işletmelerinde görev yapan personellerin mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, işletmelerdeki hizmet kalitesinin artırılması ve toplumda turizm bilinci oluşturmak amacıyla hem ulusal hem de uluslararası seviyede ücretsiz eğitim programları hizmeti vermektedir. Bu eğitim programları şunlardır (kultur.gov.tr):

- Ön Büro,
- Kat Hizmetleri,
- Yiyecek ve İçecek Servisi,
- Yiyecek Üretimi (Mutfak),

- Yöneticilerin Eğitici Olarak Yetiştirme Kursu,
- Ev Pansiyonculuğu Eğitimi Kursu,
- Kişisel Gelişim Semineridir.

2.1.3. Yaşam Doyumu

Kişilerin mutlu olabilmek için yaşamlarından keyif almaları önemlidir (Sünbül, 2016: 28). Hangi olayların ya da nelerin kişileri mutlu ettiği, mutluluğun kişi için ne anlam ifade ettiği güncelliğini kaybetmeyen konular içerisinde. Mutluluk için kişilerin yaşamlarında meydana gelen olumsuz durumların (hastalık, sakatlık vb.) ortadan kalkması yeterli olmamaktadır (Çivitçi, 2012:322). Aynı zamanda, fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden de olumlu durumların oluşması gerekmektedir (Sünbül, 2016: 28). Psikoloji ve özellikle pozitif psikoloji, mutluluğu tek bir faktöre bağlamamış bir bütün olarak değerlendirmiştir (Çivitçi, 2012:322).

İnsanlar, hayatlarının ne ölçüde tatmin edici ve anlamlı olduğuna dair değerlendirmede bulunurlar. İnsanlar evliliklerinin, sağlıklarının, işlerinin, gelir düzeylerinin, yaşlarının, boş zaman aktivitelerinin vb. yaşamlarında nasıl bir etki bıraktığını değerlendirirler. Hayatlarına dair bu değerlendirmeleri eğer istedik yöndeysse kişilerde olumlu ve hoş etkiler bırakırken, istenmedik yönde ise olumsuz ve nahoş etkiler bırakmaktadır. Kişilerin yaşamlarının kalitesine ilişkin yapmış oldukları bu değerlendirme öznel iyi olma olarak ifade edilmektedir (Diener ve Oishi, 2004:1).

Özel iyi oluş terimi bazen mutluluk olarak ifade edilse de birbirinden farklı anlamlar içermektedirler. Mutluluk, kişinin beklenti ve isteklerine ulaşma halindeki hissine, şu anki neşe hissine ya da zaman içerisindeki çok olumlu etkilenme deneyimleri olarak ifade edilmektedir. Ancak öznel iyi olma daha spesifik bir anlam içermektedir. Öznel iyi olma, kişinin yaşamına dair olumlu ve olumsuz duygular ve yaşam doyumunu içermektedir (Diener, 1994:108).

Öznel iyi olma hali, kişinin hayatının bilişsel ve duygusal değerlendirmesini içermektedir (Diener vd., 2005:63). Öznel iyi oluş üç ayrı bileşenden oluşmaktadır. Bunlar; olumlu duygular, olumsuz duygular ve yaşam doyumudur. Olumlu ve olumsuz duygular öznel iyi oluşun duygusal bileşenini oluştururken, yaşam doyumuna ise öznel iyi oluşun bilişsel bileşenini oluşturmaktadır (Diener vd., 1985:71).

Öznel iyi oluş, kişinin kendi yaşamına dair kendi değerlendirmesini içermektedir. Yaşam doyumundaysa, kişinin yaşamını değerlendirirken belirlenen kriterleri kendisinin belirlemesidir (Tuzgöl Dost, 2007:133). Kişilerin toplumsal ilişkilerinin düzenlenmesini ve ruhsal sağlıklarını etkileyen en önemli unsurlardan biri yaşam doyumudur (Güven, 2015:5).

2.1.3.1. Yaşam Doyumunun Tanımı ve Önemi

İlk kez Neugarten vd. (1961) tarafından ortaya atılan yaşam doyumunu, kişinin yaşamından beklentiler ve bu beklentilerin ne ölçüde karşılandığının sonucu olarak ifade edilmiştir. Yaşam doyumunu, bireyin kendi belirlediği kriterlerle yaşamını pozitif olarak değerlendirmesini içermektedir (Hoyraz Kuş, 2015:43). Olumlu duyguların olumsuz duygulara egemen olduğu yaşam doyumunda, mutluluk ve moral gibi unsurlar değişik açılardan kişinin iyi olma hali olarak kabul edilmektedir (Özgen, 2012: 6). Başka bir ifadeyle yaşam doyumunu, kişilerin tüm aktivitelerini oluşturduğu zaman diliminde yani yaşamlarında pozitif yöne gösterdiği duygusal tepkilerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Recepoglu, 2013:314).

Bununla beraber yaşam doyumunu, kişinin mevcut yaşamından elde ettiği doyumunu, mevcut yaşamını değiştirme isteğini, geçmiş yaşamından elde ettiği doyumunu, gelecek yaşamından beklediği doyumunu ve kişinin aile ve sosyal çevresinin kişinin yaşamı hakkındaki fikirlerini içermektedir (Tuzgöl Dost, 2007:133).

Yaşam doyumunu, kişilerin yaşamının tamamında olumlu duyguların olumsuz duygulara egemen olmasını ifade etmektedir. Örneğin, evlilik ya da gelir düzeyi kişilerin yaşam doyumlarını artırabilir ancak yaşam doyumunun tamamını ifade etmemektedir. Buna göre, yaşam doyumunun unsurlarını bir bütün olarak ele alıp değerlendirilmek gerekmektedir (Diener ve Ryan, 2009:391).

2.1.3.2. Yaşam Doyumunu Etkileyen Unsurlar

Yaşam doyumunu kriterlerinin kişilerin kendilerinin belirlediği ve herkeste farklı algılama düzeyine sahip olan yaşam doyumunu öğelerinin belirlenmesi kolay olmamaktadır (Özgen, 2012:7). Schoenecker (2010) tarafından yapılan çalışmada yaşam doyumunu etkileyen unsurları 15 tema altında toplamda 400 yaşam doyumunu belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yaşam doyumunun belirlenmesinde en önemli unsurları şu şekilde sıralanmaktadır (Schoenecker, 2010:61-62):

- Aile ilişkileri,

- Arkadaş ve sosyal çevre,
- İş, okul başarısı,
- Fiziksel ve psikolojik sağlık,
- Kişisel imaj,
- Başkalarına yardım etme,
- Dinlenme,
- Finansal rahatlık,
- Özel hayat,
- Bağımsızlık,
- İnanç,
- Boş zaman,
- Kabul görme,
- Yaşanılan yer,
- Evlilik.

2.1.3.3. Yaşam Doyumunu Etkileyen Bazı Değişkenler

Kişilerin hem ruh sağlıkları hem de toplumsal ilişkileri üzerinde etkili olan yaşam doyumu bazı değişkenlere göre farklılık gösterdiği görülmektedir (Özaydın, 2011:24). Kişilerin yaşam doyumu düzeyleri yaş, cinsiyet, çalışma ve iş, eğitim, evlilik ve aile gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Yaş: Yaşam doyumu ile yaş değişkeni arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalara bakıldığında; bazı çalışmalarda yaşam doyumu ile yaş değişkeni arasında bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılrken (Bechtold, 2004; Eryılmaz, 2012; Recepoğlu, 2013; Gülcan, 2014; Şahin vd., 2014), bazı çalışmalarda yaşam doyumu ile yaş değişkeni arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır (Agyar, 2013; Güngör, 2011).

Cinsiyet: Kadınlar erkeklere göre olumsuz duygulara daha fazla sahipken, hayatlarından aldıkları haz erkeklere göre daha fazladır (Özgen, 2012: 9). Bununla beraber ilgili literatür incelendiğinde cinsiyet ile yaşam doyumu arasında farklı çalışmalara rastlanmaktadır. Bazı çalışmalarda yaşam doyumu ile cinsiyet arasında ilişkinin olduğu sonucuna rastlanırken (Bechtold, 2004; Tuzgöl Dost, 2007; Gençay, 2009; Özaydın, 2011; Tümkaya, 2011; Eryılmaz, 2012; Gündoğdu ve Yavuzer, 2012; Kong vd., 2012; Gülcan, 2014; Gülcan ve Nedim Bal, 2014; Kanat ve

Dikkaya, 2014; Bulut ve Bulut Serin, 2016), bazı çalışmalarda ise yaşam doyumu ile cinsiyet arasında herhangi bir ilişkinin olmağı sonucu elde edilmiştir (Diener, 1984; Hampton ve Marshall, 2000; Hintikka, 2001; Kotja vd., 2002; Fugl- Meyer vd., 2002; Diener vd., 2003; Diener ve Seligman, 2004; Chow, 2005; Shek, 2005; Ye vd., 2012; Şahin vd., 2014; Özkara, vd., 2015; Özdemir Topaloğlu, 2015; Şahin, 2016; Akçit ve Barutçu, 2017).

Çalışma ve İş: Yaşam doyumu ile en kuvvetli ilişkinin olduğu değişken gelir düzeyidir. Öyle ki ilgili literatür incelendiğinde gelir düzeyi yüksek olan kişilerde yaşam doyumu düzeyinin de yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Diener ve Diener, 1996; Moller, 1996; Staudinger vd., 1999; Diener ve Biswas Diener, 2002; Diener ve Seligman, 2004; Frijters vd., 2004; Chow, 2005; Paolini vd., 2006; Tuzgöl Dost, 2006; Tuzgöl Dost, 2007; Powers, 2008; Dilmaç ve Ekşi , 2008; Diener ve Diener, 2009; Tuzgöl Dost, 2010; Engin vd., 2011; Ye vd., 2012; Kabasakal ve Baş, 2013; Güler, 2015; Özkara vd., 2015; Yıkılmaz ve Demir Gündül, 2015; Akçit ve Barutçu, 2017). Gelir düzeyinin yaşam doyumunu yordalamada en önemli değişken olduğu görülmektedir. Bununla beraber, gelir farklılığının etkisi kontrol altına alındığı durumlarda da işsizliğin yaşam doyumunu olumsuz etkilediği görülmektedir (Özgen, 2012:9; Yetim, 1991:84).

Eğitim: Bireylerin belirli bir amaç doğrultusunda ilerlemelerini sağlayan eğitim, kişilerin çevresindeki olaylara kolaylıkla uyum sağlamalarına yardımcı olduğundan, mutluluğun artmasında etkili olmaktadır (Saygın, 2008:20). Bununla beraber eğitim kişilerde yaşamlarına dair beklenti ve isteklerin de artmasını sağlamaktadır (Saygın, 2008:21). Yaşam doyumu ile eğitim arasında ilişkinin çok güçlü olmadığı ancak eğitim seviyesinin yükselmesi ile kişilerin yaşam doyumu belirleyicilerinin de değiştiği görülmektedir (Özgen, 2012:9). Bununla beraber, kişiler kendi yaşamlarını diğer insanların yaşamları ile karşılaştırdıklarında eğer kendilerini daha iyi görüyorlarsa yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek, daha düşük görüyorlarsa yaşam doyumu düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir (Sünbül, 2016:31).

Evlilik ve Aile: Yaşam doyumu ile evlilik arasında ilişkinin incelendiği bazı çalışmalarda yaşam doyumu ile evlilik arasında bir ilişkinin olmadığı görülmektedir (Özgen, 2012:9). Ancak olumlu duyguların yaşam doyumunu yordadığı

sonucundan hareketle evlilik ve aile yaşantıları iyi olan bireylerde yaşam doyumu seviyelerinin de yüksek olduğu görülmektedir (Sünbül, 2016:37).

2.1.3.4. Yaşam Doyumu Kuramları

Yaşam doyumu kuramları, kişilik ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi, kişilerin neden ve nasıl mutlu olduklarını ve yaşam doyumunun hangi koşullarda gerçekleştiğini açıklayan kuramlar olarak kabul edilmektedir (Saygın, 2008:16). Bu kuramlar; ereksel kuram, haz ve acı kuramı, aktivite kuramı, tavandan-tabana ve tabandan-tavana kuramı, bağ kuramı ve yargı kuramı olmak üzere altı başlık altında aşağıda incelenmiştir.

2.1.3.4.1. Ereksel (Telik) Kuramı

Erek sözcüğü Öz Türkçede amaç anlamına gelmektedir (Şevik vd., 2015:181). 1953 yılında dilimize giren erek sözcüğü, Yunancada skopos sözcüğü ile ifade edilmektedir. Tek başına amaç sözcüğü ile karşılanmayan skopos sözcüğü amaç, hedef, işlev gibi anlamlara gelmektedir. Antik Yunan filozoflarından Aristoteles'in erekbilimsel yaklaşımında ifade edilen amaç, işin gerçekleşme sürecine değil sadece sonucuna odaklanmaktadır (Şevik vd., 2015: 181). Wilson tarafından 1960'lı yıllarda önerilen erek kuramında doyuma ve mutluluğa, ihtiyaçların karşılanmasıyla ulaşılabileceğini öne sürmektedir. Başka bir ifadeyle, mutluluk ve iyi olma halinin gerçekleşmesi ancak belirli bir amaç veya gereksinimin karşılanması ile mümkün olmaktadır (Wilson, 1960:71).

Ereksel kuram, kişinin yaşam doyumunu belirlediği amaçların gerçekleştiği veya istediği ihtiyaçlarının karşılandığında durumlarda ulaşabilmektedir (Güngör, 2011:38; Şahin, 2008:21). Ereksel kuramda yaşam doyumuna ulaşmada isteklerin gerçekleşmesiyle mi yoksa bastırılmasıyla mı ulaşılabilir? Sorunu ile ilgilenilmiştir (Güler, 2015:28; Özgen, 2012:9). Ereksel kuramı savunanlar ihtiyaçların karşılanmasında kişi farkında olsun ya da olmasın kişiyi mutluluğa götüreceğini savunmuşlardır (Özgen, 2012:9). Ereksel kuramda mutlulukta son durumlar önemli olmaktadır. İstenilen ya da arzu edilen şeye, kişinin ulaşip ya da ulaşmadığı önemli olmaktadır.

2.1.3.4.2. Haz ve Acı Kuramı

Acı ve hazzın birbiriyle bağlantısı olan ve mutluluğun belirlenmesinde ilişkilendirilen en önemli hususların başında geldiği düşünülmektedir. Öyle ki hazzın

sıkıntıdan sonra geldiği ve çok fazla haz duyan kişilerin çok fazla olumsuz duyguya da sahip olduğu söylenmektedir (Yetim, 1991:97). Haz ve acı kuramında bireyin en büyük mutluluğa bütün ihtiyaç ve amaçlarının tam anlamı ile doyurulması ile mümkün olduğu düşünülmektedir (Güngör, 2011:38). Bu kuramda kişiye haz veren ihtiyaçlar artıkça acı veren ihtiyaçlar da artacaktır (Güler, 2015:29). Haz ve acı veren ihtiyaçlara olan alışkanlık hazzın ve acının seviyesini düşmektedir. Bu ihtiyaçlara alışmak mutluluğu sağlamazken ihtiyaçların kaybı söz konusu olduğunda mutsuzluğa sebep olmaktadır (Güler, 2015:29).

2.1.3.4.3. Aktivite Kuramları

Kişilerin sosyal yaşamlarında pasif olmanın aksine aktif olmaları gerektiğini savunan aktivite kuramı, kişilerin yaşamdan zevk almalarının aktif olup olmadıkları ile ilişkilendirmektedir (Oğuz, 2007:38). Aktivite kuramına göre, mutluluğun kişilerin aktiviteleriyle gerçekleştirebileceğini savunmuşlardır (Şahin, 2008:22). Bu kuramın ilk savunucularından olan Antik Yunan Filozofu Aristoteles'e göre mutluluğun kaynağı kişilerin erdemli etkinliklerinden meydana gelmektedir (Saygın, 2008:17). Ereksel kuramın aksine aktivitenin sonucu değil kendisi önemlidir. Örneğin, bir spor aktivesinin sonucu değil yapılan spor daha fazla mutluluk vermektedir (Özgen, 2012:9). Ancak her aktivite seçimi kişileri mutluluğa götürmemektedir. Seçilen kolay bir aktivite kişide can sıkıntısına neden olurken, zor bir aktivitede anksiyete bozukluğuna neden olmaktadır (Güler, 2015:29). Bundan dolayı, seçilecek aktivite kişilerin becerilerine göre seçilmeli ve kişi bu aktiviteyi gerçekleştirebilmeli ve tamamlayabilmelidir (Güngör, 2011:38). Aktivite kuramcılarına göre mutluluğun kaynağı davranışlardan gelmektedir (Güler, 2015:29; Güngör, 2011:38).

2.1.3.4.4. Tavandan-Tabana ve Tabandan-Tavana Kuramları

Çağdaş psikoloji içerisinde yaşam doyumu kuramlarından tavandan-tabana ve tabandan-tavana kuramları oldukça popüler yaklaşımlar olarak kabul edilmektedir (Özgen, 2012:11). Tavandan-tabana kuramına göre, kişilerinin yaşam doyumlarını stresli ruh halleri doğrudan etkilemektedir (Saygın, 2008:17). Tavandan-tabana yaklaşımında mutluluk, küresel bir özellik olarak kabul edilmekte olup kişinin olaylara bakış açısını bir bütün olarak ele alır ve kişinin genel bakış açısının olumlu olması hem olayın bütünü hem de tek tek bakış açısının olumlu olması gerektiğini ifade eder (Özgen, 2012:12).

Tabandan-tavana kuramına göre, mutluluk yaşamın birikimlerinden ortaya çıkan ve insanlarda iyi ve kötü, haz veren ve vermeyen anıların ve yaşantıların ortaya çıkması ile oluşmaktadır (Saygın, 2008:17). Mutlu anıların bir araya gelmesi kişiyi mutluluğa götürecektir (Güler, 2015:29). Tabandan-tavana kuramında, mutluluğu etkileyen unsurlar önceden belirlenmiş ve seçilmişse kişi mutlu olabilir (Özgen, 2012:12). Bu kurama göre, tek bir mutluluk küresel mutluluğa yol açmaz ancak küresel mutluk kişilerde mutluluğa yol açmaktadır (Güler, 2015:30).

2.1.3.4.5. Bağ Kuramları

Bu kuramın temel yaklaşımı geçmiş anılarının hatırlanmasıdır. Bu kurama göre, mutluluğun kişilerin iyi anıları hatırlamaları ve mevcut durumları iyi anılarla ilişkilendirmelerine bağlamaktadır (Güngör, 2011:39). Bununla birlikte olumlu duygulara göre olumsuz duyguların hatırlanması ve mevcut olaylarla ilişkilendirilmesi ise mutsuzluğa yol açmaktadır (Güler, 2015:30; Güngör, 2011:39). Bağ kuramında kişiyi mutlu eden sebepler belleğe, koşullanmaya ve bilişsel ilkelere dayanmaktadır. Kişinin yaşamında gerçekleşen iyi olaylar eğer bilişsel öğelerle birleştirilmişse kişi daha mutlu olacaktır (Özgen, 2012:13).

2.1.3.4.6. Yargı Kuramları

Yaşam doyumunun yargısal kuramında kişilerin içinde bulundukları koşullardan ne derece doyum sağladıkları, kişilerin hayatlarını belirlediği standartlarla karşılaştırmaları sonucuna dayanmaktadır (Diener vd., 1985:71). Yani yargı kuramları kişilerin mutluluğu yine kişilerin belirlediği standartlara göre şekillenmektedir. Buna göre, hangi olayların kişide olumlu hangilerinin olumsuz duygu içerdiği önceden belirlenmektedir (Özgen, 2012:13). Gerçekleşen olayların belirlenen standartlara yakınlığı mutluluğun derecesini belirlemektedir (Güler, 2015:30). Yargı kuramında kişi belirlediği standartları diğer kişilerle karşılaştırır ve doyumun derecesi karşılaştırdığı kişiden ne kadar iyi ya da kötü olduğuna göre değişmektedir (Güngör, 2011:40).

2.1.3.5. Yükseköğrenim Yaşam Doyumu

İnsanların yaşamlarının değerlendirmelerini içeren öznel iyi oluş, mutluluk, mutsuzluk ve yaşam doyumunu içermektedir. Öznel iyi oluş, kişilerin kendi yaşamlarının bilişsel ve duygusal değerlendirmelerine verdikleri tepkileri ölçmektedir (Diener ve Biswas-Diener, 2000:1). Veehoven (1996) öznel iyi oluşu,

bireyin kendi yaşamını genel olarak olumlu bir şekilde değerlendirdiği derece olarak tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle, öznel iyi oluş, kişinin yol açtığı hayatın içinde sevdiği şeyler olarak ifade edilmektedir (Diener, 1994:108).

Kişinin kendi hayatının değerlendirmesini yine kendisinin yapması öznel iyi oluşu demokratik bir yapı içerisinde değerlendirilmektedir. Kişilerin yaşamlarının değerlendirmesinin politikacılar veya uzmanlar tarafından değil kişilerin kendilerince yapılması öznel iyi oluşu önemli kılmaktadır (Diener ve Biswas-Diener, 2000:1).

Öznel iyi oluşun değerlendirmesinde hem sosyal faktörler hem de durumsal faktörler etkili olabilmektedir. Örneğin tekerlekli sandalyede oturan biri fiziksel açıdan sağlıklı kişilere yaşamlarını değerlendirmelerini istediği zaman, katılımcılar daha yüksek yaşam memnuniyeti puanı verirler. Bu durum öznel iyi oluşun sadece sosyal faktörler tarafından değil, aynı zamanda durumsal faktörler tarafından da etkilendiğini göstermektedir (Diener vd., 2006:322).

Toplumların öznel iyi oluş seviyelerinin belirlenmesi o toplumun refah durumunun da belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Toplumdaki bireylerin ne kadar mutlu olduğu, hayatlarından ne kadar memnun oldukları ve öznel iyi olmanın diğer göstergelerinin nasıl olduğu toplumun refah yapısını göstermektedir. Bu bağlamda öznel iyi oluş seviyeleri aynı zamanda ülkelerinin mutluluk seviyelerinin de göstergesi olarak kabul edilmektedir (Larsen vd., 1985:2).

Öznel iyi oluşun bilişsel bileşeni olan yaşam doyumu, kişinin yaşamını bir bütün olarak ele alıp, olumlu olarak değerlendirmesidir (Diener, 2006: 154). Yaşam doyumunun önemi esnekliğidir. Kişiler yaşam doyumları hakkında karar verirken toplumca veya uzmanlarca, ilgili veya alakasız görülen bilgileri dikkate alabilir ya da göz ardı edebilir (Kim-Prieto vd., 2005:283). Kişi, hayatının değerlendirmesine ilişkin ölçütleri kendisi belirler.

Günlük hayatta olumlu duyguların olumsuz duyguya egemen olduğu ve mutluluk, moral gibi değişik açılardan kişilerin kendilerini iyi hissetmeleri olarak ifade edilen yaşam doyumu, kişilerin yaşamlarının tamamını olumlu olarak değerlendirmelerini içermektedir (Özgen, 2012:6). Bireylerin yaşamlarına ilişkin algılarını ve değerlendirmelerini açıklayan yaşam doyumu toplumun tüm kesimleri için önemli bir unsurdur (Çivitçi, 2012:322).

Kişilerin yetişkin rollerini denedikleri, iş yaşamına hazırlandıkları ve hayatlarına ilişkin değerleri idealize ettikleri dönem olan üniversite yıllarındaki yaşam doyumu toplum için ayrı bir önem oluşturmaktadır (Çivitçi, 2012:322-323). Suh vd. (1996), 222 üniversite öğrencisi üzerinde yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin son aylarda yaşamış oldukları olayların olumlu veya olumsuz olma durumu öğrencilerin gelecekteki yaşam doyumunun belirlenmesinde etkili olmaktadır. Üniversite öğrencilerinin mevcut yaşam doyumu seviyeleri toplumun gelecekteki yaşam doyumu seviyesini göstermektedir. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu seviyelerinin artırılması toplumun gelecekteki yaşam doyumu seviyesine yapılan yatırım olarak ifade edilmektedir (Tuzgöl Dost, 2007:133).

Üniversite eğitimi gören öğrencilerde yaşam doyumunun yüksek oluşu öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olmaktadır (Tuzgöl Dost, 2007; Tuzgöl Dost, 2010). Chow (2005) üniversite öğrencilerinin not ortalamaları ve akademik başarı ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde etmiştir. Yapılan bazı araştırmalar, akademik motivasyon profilleri yüksek olan öğrencilerde yaşam doyumu düzeyinin daha yüksek olduğu (Demir Gündül, 2015) ve akademik uyum ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir farklılığın olduğu sonucu elde edilmiştir (Bulut ve Bulut Serin, 2016).

Bundan hareketle yaşam doyumu seviyesi yüksek olan üniversite öğrencilerinin hem öğrenim gördükleri dönem içerisinde akademik motivasyonlarının ve başarılarının yüksek olmasına hem de mezuniyet sonrası daha başarılı olmalarına olanak sağlamaktadır.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuya ilişkin benzer araştırmalara yer almaktadır. Çalışmalar yerli ve yabancı yazında olmak üzere iki gruba ayrılmış olup çalışmalarla ilgili özet bilgilere yer verilmiştir.

2.2.1. Yerli Yazında Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde yaşam doyumu ile ilgili yerli yazında yapılmış araştırmalara yer verilmiştir. Ayrıca yapılan çalışmalara ait genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Gündoğar vd. (2007) Süleyman Demirel Üniversitesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumlarını yordayan etkenleri inceledikleri

araştırmada, 373 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda; kaygı, sürekli kaygı, bölümü isteyerek tercih etme, kendine göre ruh sağlığı, iş beklentisi ve kendine göre bölümde okuma sebepleri yaşam doyumunun yordayıcıları arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tuzgöl Dost (2007) Hacettepe Üniversitesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumlarının bazı değişkenlere göre incelediği araştırmada 403 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin; cinsiyet, algılanan akademik başarı, ekonomik durum, gelecek beklentisi, dini inanç ve yalnızlık değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dilmaç ve Eşki (2008) Selçuk Üniversitesinde bulunan Meslek Yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumlarının ve benlik saygılarını inceledikleri araştırmada 562 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, yaşam doyumu ve benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Bununla birlikte, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin artması yaşam doyumu düzeyini artırdığı sonucunu elde etmişlerdir.

Cihangir Çankaya (2009) Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin öz belirleme modelin Türk kültüründe test edilmesi amacıyla hazırlamış olduğu araştırmada 414 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin aile ve arkadaş çevrelerinden aldıkları özerklik desteği öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumunu etkilediği, temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumunun da yaşam doyumunu olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Gençay (2009) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk ve yaşam doyumu düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelediği araştırmada 135 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, cinsiyet değişkeni ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanırken, sınıf değişkeni ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Akhunlar (2010) Uşak Üniversitesi Hemşirelik Bölümünde okuyan öğrencilerin yaşam doyumu ve yalnızlık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla

183 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, yalnızlık ve yaşam doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmiştir.

Eraslan Çapan (2010) Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin mükemmeliyetçilik, akademik erteleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerinin incelediği çalışmada 230 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerde milliyetçilik duygusunun yaşam doyumunu yordadığı sonucunu elde etmiştir.

Tuzgöl Dost (2010) Güney Afrika ve Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarını inceledikleri çalışmada 400 Güney Afrika'da 403 Türkiye'de toplamda 803 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir çalışma yürütmüştür. Araştırma sonucunda Güney Afrika'da öğrenim gören öğrencilerin Türkiye'de öğrenim gören öğrencilere göre yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Bununla birlikte, akademik başarısı ve ekonomik durumu yüksek olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ergin vd. (2011) Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumu ve öz bakım düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla 310 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, yaşam doyumu ve öz bakım gücü arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, anne eğitim düzeyi yüksek olan, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ve ilk üç sınıfta öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güngör (2011) Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Bölümü öğrencilerinin kaygı ve yaşam doyumu düzeylerinin incelediği yüksek lisans tezinde 210 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, yaşam doyumu ile sürekli kaygı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu elde etmiştir. Bununla birlikte, sınıf düzeyi, algılanan akademik başarı ve yaşa göre yaşam doyumu düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı görülmüştür.

Özaydın (2011) Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi ve Dilek Sabancı Devlet Konservatuarında öğrenim gören öğrencilerin psikolojik

ihtiyaçlarının ve yaşam doyumlarının farklı alanlarda incelediği yüksek lisans tezinde 191 ğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin cinsiyet, sınıf, ailelerinin yaşadığı yer ve fakülte değişkenlerine göre yaşam doyumlarının anlamlı bir şekilde farklılaştıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Uzun zer, ve Saçkes (2011) Ankara'daki niversite ğrencilerinin akademik ertelemenin yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin araştırıldığı çalışmada 314 öğrenciye anket uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri yaşam doyumlarını negatif yönde etkilediği sonucu elde edilmiştir.

Çapri vd. (2012) Mersin niversitesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören ğrencilerinin öz yeterlilik inancı, yaşam doyumunu ve tükenmişliklerinin araştırdıkları araştırmada 354 niversite ğrencisi üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öz yeterlilik düzeyleri ve yaşam doyumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Çivitçi (2012) niversite ğrencilerinin genel yaşam doyumlarının ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkilerini tespit etmek amacıyla Pamukkale niversitesinde ğrenim gören 376 ğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, yaşam doyumunu yüksek olan öğrencilerin başarı ihtiyaı puanlarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Eryılmaz (2012) Muğla niversitesinin farklı fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumunu, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağının psikolojik sağamlık düzeyini ne lde yordadığını incelemek amacıyla hazırladığı yüksek lisans tez çalışmasında 627 ğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, yaşam doyumunun psikolojik sağamlığı yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte, cinsiyet ve yaş değişkeni ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılırken, fakülte değişkenine göre herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır.

Gençay ve Akkoyunlu (2012) Kahramanmaraş Stc İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ile Bilgisayar Bölümlerinde ğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumunu ve fiziksel benlik algılarını karşılaştırdıkları araştırmada 233 ğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, yaşam düzeyi ve

fiziksel algı düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte yaşam doyumu ve öğrenim görülen bölüm arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamış olup vücut çekiciliği ve fiziksel yeterliliğin yaşam doyumunu artırdığı sonucunu elde etmişlerdir.

Gündoğdu ve Yavuzer (2012) Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet ve bölüm değişkeni ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla 331 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, cinsiyet ve bölüm değişkeni ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür.

Özbay vd. (2012) Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesinde 2. 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören 419 öğrenci üzerinde üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının duygusal düzenleme, mizah, sosyal öz yeterlilik ve başa çıkma davranışları ile yordamasını tespit etmek amacıyla ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, cinsiyetin yaşam doyumu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca öğrencilerin öz yeterlilik inancının yüksek olması yaşam doyumunu sağlıklı bir şekilde algıladıkları sonucunu elde etmişlerdir.

Türkdoğan ve Duru (2012) Pamukkale Üniversitesinin farklı fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin öznel iyi oluşun yordanmasında, öğrencilerin temel ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin incelendikleri araştırmada 627 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, hayatta kalma, sevgi ve ait olma, güç, özgürlük ve eğlence olan beş temel ihtiyacın karşılanma düzeyi yaşam doyumuna pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki gösterdiği görülmüştür.

Agyar (2013) Akdeniz Üniversitesinde öğrenim gören benden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerin boş zamanlarındaki özgürlük ve benlik saygıları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada 500 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, benlik saygısı ve kişilerde algılanan özgürlük ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmiştir. Bununla birlikte, yaş değişkenine göre herhangi bir farklılığa rastlanmamış olup cinsiyete göre anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır.

Berber Çelik ve Odacı (2013) Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin problemleri internet kullanımı, kişilerarası bilişsel çarpıklıklar ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 418 üniversite öğrencisi üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, problemleri internet kullanımı ve kişilerarası bilişsel çarpıklıkların yaşam doyumu üzerinde negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Engin vd. (2013) Selçuk, Mevlana ve Necmettin Erbakan Üniversitelerinin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin duygusal zekâları ve yaşam doyumları arasında ilişkiyi inceledikleri çalışmada 376 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, duygusal zekâ alt boyutları ve yaşam doyumu arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Karatekin (2013) Gazi ve Ankara Üniversitelerinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin benlik yapılarının başa çıkma stratejileri ve yaşam doyumları açısından incelenmesi amacıyla hazırladığı yüksek lisans tez çalışmasında, 394 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, yaşam doyumu ile benlik yapısı arasında anlamlı bir farklılığa rastlamıştır. Bununla birlikte; planlı strateji, dine yönelim ile yaşam doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Recepoğlu (2013) Kastamonu Üniversitesinde eğitim gören öğretmen adayların yaşam doyumu ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada 616 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ve yaş değişkenine göre yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılığa ulaşmış ancak cinsiyet değişkenine göre herhangi bir farklılığa rastlamamıştır.

Gülcan (2014) İstanbul'da devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 19-25 yaş aralığındaki öğrencilerin sahip oldukları yaşam doyumu, mutluluk ve iyimserlik hallerinin incelenmesi amacıyla hazırladığı yüksek lisans tez çalışmasında 394 üniversite öğrencisi üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmiştir.

Araştırma sonucunda, iyimserliğin yaşam doyumu ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte, yaş, cinsiyet, medeni durum ve öğrenim gördüğü sınıf değişkenin yaşam doyumu düzeyini etkilediği sonucunu elde etmiştir. Ayrıca devlet üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek yaşam doyumuna sahip olduğu sonucuna da ulaşmıştır.

Kanat ve Dikkaya (2014) Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sanat eğitimi alan durumlarına göre yaşam doyumu düzeylerinin belirlenmesi amacıyla hazırlamış oldukları çalışmada, 559 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, sanat eğitimi alan öğrencilerin sanat eğitimi almayan öğrencilere göre yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte cinsiyete göre yaşam doyumu düzeyi farklılaşmaktadır.

Çivitçi ve Çivitçi (2015) Pamukkale Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal karşılaştırma yönelimleri, sertlik ve yaşam doyumu üzerine yapmış oldukları çalışmada 326 öğrenci ile ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, sosyal karşılaştırma yönelimlerinin yaşam doyumu üzerinde önemli bir rol oynadığı sonucunu elde etmişlerdir.

Çivitçi (2015) Türkiye’deki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ders dışı aktivitelerine katılımlarının algılanan stres ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 477 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin ders dışı etkinliklerine katılıp katılmamaları ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmiştir.

Demir GÜDÜL (2015) Anadolu Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin akademik motivasyon profilleri ile psikolojik ihtiyaç doyumu, akademik erteleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelediği doktora tezinde 1700 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, motivasyon profili yüksek düzeyde olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeyi, motivasyon profili orta ve düşük düzeyde olan öğrencilere göre önemli derecede yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir.

Ertekin vd. (2015) İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan üniversitelerin Hemşirelik, Ebelik ve Sağlık Yönetimi son sınıfı öğrencilerinin tükenmişlik ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 204 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, yaşam doyumu ve tükenmişlik arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Güler (2015) İstanbul'da üniversite eğitim alan ve Avrupa yakasında ikamet eden öğrencilerin beden imajı ile yaşam doyumu ve umutsuzluk arasındaki ilişkiyi incelediği yüksek lisans tez çalışmasında, 110 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, vücut algısı yaşam düzeyi üzerinde orta derecede etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte, ekonomik durumun kötü olması yaşam doyumunu da olumsuz etkilediği sonucunu elde etmiştir.

Güven (2015) Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin yaşam amaçları ve anlamları ile yaşam doyumu ve yakın ilişki eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla hazırladığı yüksek lisans tez çalışmasında 1123 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri artarken ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki doyumu, ilişkide kendine güven, ilişki girişkenliği, içsel ilişki girişkenliği artmakta iken ilişki korkusu/kaygısı azaldığı sonucunu elde etmiştir.

Kabasakal (2015) Dokuz Eylül Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin problemli internet kullanımı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi cinsiyet, sigara içme, alkol tüketme, kumar davranışları, ebeveynler arası ilişki gibi değişkenlere göre incelemek amacıyla 663 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin toplam internet kullanımı, aşırı internet kullanımı, interneti kullanmanın sosyal faydaları ve olumsuz sonuçları ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmiştir.

İnci (2015) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin öğretmenlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin duygusal zekâ ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkisini incelemek amacıyla hazırladığı yüksek lisans tez çalışmasında 340 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin çok yüksek düzeyde olmadığı sonucuna ulaşmış olup duygusal zekâ ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucu elde etmiştir. Bununla birlikte, yaşam

doyumunu düzeyi öğretmen adaylarının tercih ettikleri bölümleri isteyerek okuyup okumadıkları ve ailelerinin gelir durumlarına göre farklılaştığı sonucuna da ulaşmıştır.

Özdemir Topaloğlu (2015) İstanbul Biruni Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin kişilik algıları ve yaşam doyumlarının bazı değişkenlerle arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada 273 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin ailelerinin eğitim seviyesi yaşam doyumları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte, cinsiyet ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde etmiş olup yurttan kalan öğrencilerin yaşam doyumunu düzeyleri de evde kalan öğrencilere göre daha düşük olduğu sonucuna da ulaşmıştır.

Özkara vd. (2015) Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi ve Karaman Teknik Üniversitesinde spor bilimleri alanında eğitim gören öğrencilerin yaşam doyumunu düzeylerinin araştırıldığı çalışmada 254 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, cinsiyet ve yaşam doyumunu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ancak aylık gelirin yaşam doyumunu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir farklılığı olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Soydan (2015) Haliç Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılığı ile depresyon ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasında 393 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, internet bağımlılığı ile yaşam doyumunu arasında zayıf ve negatif yönlü bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Şeker ve Akman (2015) Celal Bayar Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören farklı ülkelerden üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma ve yaşam doyumlarının incelendiği çalışmada 230 uluslararası, 202 Türkiye vatandaşı olan öğrenciler üzerinde ankete dayalı bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, Türkiye vatandaşı olan öğrencilerin uluslararası öğrencilere göre yaşam doyumunu düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tercan (2015) Akdeniz Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin boş zaman katılımları ve aile ilişkilerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisini araştırmak üzere 985 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yapmıştır. Araştırma

sonucunda, eğlence aktivitelerine katılan öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Seyitoğlu ve Çevik (2016) Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerde algılanan aidiyet duygusunun öğrenci ve yaşam doyumlarının incelendiği ve turizm öğrencilerinin hayatları ve akademisyenlerinden memnuniyetlerinin okul topluluklarına ait aidiyet duygularının yaşam doyumu ile nasıl etlendiğini araştırmak amacıyla 285 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin aidiyet duygusu ile öğrenci yaşamları ve yaşam doyumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir.

Sungur vd. (2016) Düzce Üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları, sosyal uyum ve akademik uyumlarını ve bu değişkenleri etkileyen faktörleri incelemek amacıyla hazırlanan çalışmada 72 yabancı uyruklu öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, yaşam doyumu açısından gelir düzeyinin önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Bununla birlikte, öğrencilerin gidilen ülkede dil, gelir, cinsiyet, iletişim, karşılıklı ilişkiler ve bu konudaki kaygılar üniversiteye uyum sürecine etki ettiği sonucunu da elde etmişlerdir.

Sünbül (2016) Orta Karadeniz Bölgesi'ndeki üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin öz duyarlılık ve yaşam doyumu düzeylerinin olumlu sosyal davranış eğilimlerini yordalayıcı rolünün incelendiği yüksek lisans tez çalışmasında 590 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin olumlu sosyal davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin (2016) Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılığı ile yaşam doyumu düzeylerini belirlemek amacıyla 316 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin yüksek, internet bağımlılığı düzeylerinin düşük olduğu ve yaşam doyumu ile internet bağımlılığı düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki

olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte; sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre de anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Yerli yazında üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumlarını ve yaşam doyumlarına etki eden unsurların genel bir değerlendirmesi aşağıda yapılmıştır. Buna göre yurt içinde yapılan çalışmalar incelendiğinde; cinsiyet (Tuzgöl Dost, 2007; Gençay, 2009; Özaydın, 2011; Eryılmaz, 2012; Gündoğdu ve Yavuzer, 2012; Özbay vd., 2012; Gülcan, 2014; Kanat ve Dikkaya, 2014; Özdemir Topaloğlu, 2015; Sungur vd., 2016; Şahin, 2016), yaş (Güngör, 2011; Eryılmaz, 2012; Receptoğlu, 2013; Gülcan, 2014; Özkara vd., 2015), eğitim alınan bölüm (Receptoğlu, 2013), sınıf (Şahin, 2016), medeni durum (Gülcan, 2014), algılanan akademik başarı (Tuzgöl Dost, 2007; Tuzgöl Dost, 2010; Güngör, 2011), ekonomik durum (Tuzgöl Dost, 2007; Tuzgöl Dost, 2010; Güler, 2015; İnci, 2015; Özkara vd., 2015; Sungur vd., 2016), barınma (Özdemir Topaloğlu, 2015), gelecek beklentisi, dini inanç, yalnızlık (Tuzgöl Dost, 2007), milliyetçilik (Eraslan Çapan, 2010), öz bakım gücü (Engin vd., 2011), sınıf, ailenin yaşadığı bölge, fakülte (Özaydın, 2011), psikolojik sağlamlık (Eryılmaz, 2012), vücut çekiciliği, fiziksel yeterlilik (Gençay ve Akkoyunlu, 2012; Güler, 2015), benlik saygısı (Agyar, 2013), duygusal zeka (Engin vd., 2013), öğrencilerin kaygı, sürekli kaygı, kendilerine göre ruh sağlıkları, iş beklentileri, kendilerine göre bölümde okuma sebepleri (Gündoğar vd. 2007), benlik yapısı (Karatekin, 2013), sosyal karşılaştırma yönelimler (Çivitçi ve Çivitçi, 2015), ders dışı etkinlikler (Çivitçi, 2015; Sünbül, 2016), ilişki durumu, ilişkide kendine güven, ilişkiye odaklanma (Güven, 2015), bölümü isteyerek tercih etme (Gündoğar vd., 2007; İnci, 2015), ailelerinin eğitim seviyesi (Özdemir Topaloğlu, 2015), aidiyet duygusu, öğrenci yaşamları (Seyitoğlu ve Çevik, 2016), iletişim, karşılıklı ilişkiler (Sungur vd., 2016), psikolojik ihtiyaç doyumunun (Cihangir Çankaya, 2009) öğrencilerin yaşam doyumunu etkileyen unsurlar arasında oldukları tespit edilmiştir. Yaşam doyumunu ile benlik saygısı, sosyo-ekonomik düzey (Dilmaç ve Eşki, 2008), öz yeterlilik düzeyleri (Çapri vd., 2012), başarı ihtiyacı (Çivitçi, 2012), hayatta kalma, sevgi, ait olma, güç, özgürlük, eğlence (Türkdoğan ve Duru, 2012), öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları (Receptoğlu, 2013), iyimserlik (Gülcan, 2014), sanat eğitimi alma (Kanat ve Dikkaya, 2014), motivasyon yüksekliği (Demir Gündül, 2015), duygusal zekâ (İnci, 2015), eğlence (Türkdoğan ve Duru, 2012; Tercan, 2015) arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla

birlikte, yaşam doyumu ile yalnızlık (Akhunlar, 2010), sürekli kaygı (Güngör, 2011), akademik erteleme (Uzun Özer ve Saçkes, 2011), tükenmişlik, sinizm (Çapri vd., 2012), problemli internet kullanımı, kişilerarası bilişsel çarpıklık (2013), planlı strateji, dine yönelim (Karatekin, 2013), tükenmişlik (Ertekin, 2015), aşırı internet kullanımı (Kabasakal, 2015; Soydan, 2015; Şahin, 2016) arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu sonuçları elde edilmiştir. Ayrıca yaşam doyumu ile sınıf (Gençay, 2009), fakülte (Eryılmaz, 2012), bölüm (Gençay ve Akkoyunlu, 2012), yaş (Agyar, 2013), cinsiyet (Recepoğlu, 2013) değişkenleri arasında da anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

2.2.2. Yabancı Yazında Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde yaşam doyumu ile ilgili yabancı yazında yapılmış araştırmalara yer verilerek yapılan bu çalışmalara ait genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Moss (1986) Amerika'da bulunan Florida Devlet Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin boş zaman aktivitelerine katılımı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla hazırlandığı doktora tezinde 303 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, boş zaman aktivitelerine katılım gösteren öğrencilerin yaşam doyumlarının pozitif olarak etkilendiği sonucu elde edilmiştir.

Balatsky ve Diener (1992) Sovyetler Birliğinde öğrenim gören öğrencilerin öznel iyi oluşları arasındaki ilişki ile ilgili 116 Sovyet öğrencisi üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, Sovyetler Birliği'nde kişi başına düşen GSMH oranının düşük oluşu yaşam doyumunu olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Sovyetler Birliği'nde öğrencilerin küresel refahı en iyi karşılayan etkenin eğlence olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin dinlerinden, arkadaşlarından ve aile ilişkilerinden tatmin olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Pavot ve Diener (1992) Illinois Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin duygusal ve bilişsel ölçümleri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 741 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, kişilerin mevcut ruh halleri ile yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılığının olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bununla birlikte, dışadönüklük ve

nevrotik kişilik gösteren öğrenciler ile yaşam doyumu negatif bir anlamlılık göstermektedir.

Rebellino (1996) Amerika’da bulunan Kent Eyalet Üniversitesinde öğrenim gören azınlık öğrencilerinin öğrenci rollerindeki memnuniyetlerinin yaşam doyumu üzerindeki etkisini araştırdığı doktora tezinde 132 azınlık öğrencisi üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, azınlık öğrencilerinin üniversitenin öğrencisi olmalarındaki memnuniyet düzeyleri, yaşam doyumlarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Suh vd. (1996) üniversite öğrencilerinin yaşamlarında meydana gelen olayların yaşam doyumları üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmada, 222 üniversite öğrencisi üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin son üç ay içerisinde gerçekleşen yaşam olaylarının olumlu veya olumsuz olma durumu gelecekteki yaşam doyumlarını etkilemektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin kontrol edebildikleri yaşam olayları kişilerin yaşam doyumlarını artırmaktadır.

Pavot vd. (1997) Amerika’daki üniversite öğrencilerin benlik, boy uyumu, kişilik ve öznel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, 100 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, kendi fiziksel özelliklerini ve sosyal uyumlarını yeterli gören öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bununla birlikte, psikolojik sıkıntı ve depresyon sorunu ile yaşam doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu da elde etmişlerdir.

Seidlitz vd. (1997) öznel iyi oluşun bilişsel ilişkilerinin mutlu ve mutsuz üniversite öğrencilerince incelenmesini amaçlayan çalışmada 156 lisans öğrencisi üzerinde ankete dayalı bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, hayatlarında olumlu duyguların olumsuz duygulardan daha yüksek olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte, geçmişin olumlu duygularının hatırlanması gelecekte meydana gelecek olan olaylara karşı da olumlu yaklaşımlar sergiledikleri sonucuna da ulaşmışlardır.

Bryan (1999) Amerika’da bulunan Ohio Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin kontrol odağı ve gözlemlene yeteneklerinin yaşam doyumu üzerine etkilerini araştırdığı doktora tezinde 200 öğrenci üzerinde bir araştırma

gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, kontrol odağının yaşam doyumunu yordadığı görülmüştür.

Oishi vd. (1999) Illinois Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları üzerinde bireysel farklılıkları araştırdıkları çalışmada, 121 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin; aile memnuniyeti, sınıf memnuniyeti, sosyal yaşam memnuniyeti, başarı değerleri, yardımseverlik değerleri, uygunluk değerleri ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Tang vd. (2002) Amerika’da bulunan üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin herhangi bir işte tam zamanlı, yarı zamanlı ve hiç çalışmama durumlarının para ahlâkı, gelir ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, 740 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, çalışmayan öğrencilerin yaşam doyumunu düzeyleri tam zamanlı ve yarı zamanlı çalışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, tam zamanlı çalışan öğrencilerde başarı ve kötülük gelirin yordayıcısı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Huang (2003) Tayvan’daki Aletheia Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin boş zaman aktiviteleri ve memnuniyetlerinin ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla hazırladığı doktora tezinde 470 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, boş zaman aktiviteleri ve memnuniyeti ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Schimmack ve Diener (2003) Illinois Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin açık ve kapalı benlik saygılarının öznel iyi oluşları üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada, 141 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, benlik saygısı yaşam doyumunun yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bechtold (2004) üniversitelerde çalışan akademik personellerin iş stresi ve iş tatmininin yaşam doyumunu üzerindeki etkilerini araştırdığı çalışmada, 379 katılımcı üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, iş stresi ve yaşam doyumunu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte; yaş, cinsiyet, etnik köken, medeni durum, ebeveyn

etkisi, iş stresi ve iş doyumu ile yaşam doyumu arasında da anlamlı bir ilişki olduğu da görülmüştür.

Chow (2005) üniversite öğrencilerinin farklı demografik özellikleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelediği bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin cinsiyetleri ile yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı sonucunu elde etmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları, not ortalamaları ve akademik başarıları ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu tespit edilmiştir.

Levis (2010) Amerika'nın Güneydoğu'sunda öğrenim gören öğrencilerin okula katılımlarının farklı boyuttaki yönlerinin yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla hazırladığı doktora tezinde 779 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, yaşam doyumu ile öğrencilerin bilişsel etkileşimleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlamıştır. Öte yandan, yaşam doyumu ile duygusal ve davranışsal öğrenci katılımları arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır.

Pan vd. (2010) Avusturalya ve Hong Kong'da öğrenim gören Çinli öğrencilerin yaşam doyumlarının incelendiği araştırmada 606 Çinli öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, kültürlerarası stres ve yaşamın anlamı ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlamıştır. Bununla birlikte yaşamın anlamının, yaşam doyumu için koruyucu bir faktör olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Bulut Serin vd. (2010) Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin anksiyete ve depresyon düzeylerinin yaşam doyumu üzerindeki etkilerini araştırmak üzere 348 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerinin anksiyete ve depresyon düzeyleri ile yaşam doyumu arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bununla birlikte, bölüm memnuniyeti ve sosyo-ekonomik düzey ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu da elde etmişlerdir.

Schoenecker (2010) Amerika'da öğrenim gören en az 18 yaşındaki lisans öğrencilerinin farklı yaş gruplarının yayımlanmış yaşam doyumu ölçeklerindeki yaşam doyumunun belirleyicilerinin tespit edilmesi amacıyla hazırlanan doktora tezinde 20 öğrenci üzerinde görüşme tekniği ile bir araştırma gerçekleştirmiştir.

Araştırma sonucunda, yaşam doyumunun 15 tema ve 400 yaşam doyumu belirleyicisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kong vd. (2012) Çin’de öğrenim gören 17-25 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinin duygusal zekânın ve yaşam doyumunun öğrencilerin sosyal destek ve öz saygıları üzerindeki rolünün incelenmesi amacıyla 489 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin sosyal destek ve öz saygıları ile duygusal zekâ ve yaşam doyumu arasında orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bunla birlikte, duygusal zekâ ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde edilmiştir. Yaşam doyumu düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte olup erkeklerin yaşam doyumu düzeyinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Ye vd. (2012) Çin’de bulunan üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumu ile öz benlik saygıları arasındaki ilişkinin cinsiyet değişkenine göre incelendikleri çalışmada 348 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, cinsiyete göre herhangi bir farklılığa rastlanmamasına rağmen, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerde yaşam doyumu düzeyinin de yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Hale (2013) Amerika’daki üniversitelerde örgün eğitimde ve uzaktan eğitimde öğrenim gören öğrencilerin özerklik seçimlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisini araştırdığı doktora tezinde, Walden Üniversitesinde öğrenim gören 85 uzaktan eğitim öğrencisi ve Old Dominion Üniversitesinde öğrenim gören 82 örgün eğitim öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, örgün eğitime devam eden öğrencilerin yaşam doyumu puanlarının uzaktan eğitime devam eden öğrencilerin puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Alleyne vd. (2014) Barbados’taki üniversite öğrencilerinin algılanan stres ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi araştırmak üzere 172 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaşamlarındaki stres ile yaşam doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bununla birlikte, öğrencilerin fiziksel görünümünün ve sosyal ilişkilerinin yaşam doyumu üzerinde etkili olduğu da görülmüştür.

Lindfors vd. (2014) İsveç'teki Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin yükseköğrenimden istihdama geçişin, olumlu ve olumsuz duyguların yaşam doyumlarını nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, 1702 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğrenim dönemlerindeki yaşam doyumu düzeylerinin yüksek oluşu mezuniyet sonrası işe başlamada ve iş doyumu üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zhao vd. (2014) Çin'de öğrenim gören 18-23 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ve yaşam doyumlarının sosyal destek ve öz saygıları arasındaki ilişkinin etkisini belirlemek amacıyla 477 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin sosyal destek ve öz saygılarının yaşam doyumu ve mizah tarzları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Chang vd. (2016) Çinli ve Amerikalı öğrencilerin yaşam doyumlarını karşılaştırdıkları çalışmada 341 Çin'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrenci ve 222 Amerika'daki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde anket uygulanmıştır. Buna göre, Çinli öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin Amerikalı öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Bulut ve Bulut Serin (2016) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren özel bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yükseköğrenim yaşam uyumuna uyum düzeylerini ve yaşam doyumu düzeylerini belirlemek ve üniversite yaşamına uyum ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla hazırlamış oldukları çalışmada 300 öğrenci üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, üniversite ortamına uyum, kişisel uyum, akademik uyum ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde düşük bir anlamlılığa sahip olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bununla birlikte, cinsiyet ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Forbes (2016) Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversitelerde mezun olan öğrencilerin öğrencilik dönemlerindeki aktivite tercihlerinin gelecekteki memnuniyet düzeylerini nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla hazırlanan doktora tezinde 5077 kişi üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda,

üniversite öğrenimleri sırasındaki aktivite seçimlerinin memnuniyet düzeyleri ile yaşa doyumunu arasında anlamlı yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Schnettler vd. (2017) Şili’de bulunan beş devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerde diyet kısıtlamasının yaşam doyumunda cinsiyete nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla 305 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, diyet kısıtlaması kız öğrencilerdeki yaşam doyumunu erkek öğrencilere göre daha fazla etkilediği sonucu elde edilmiştir.

Schmitt vd. (2018) Kanada ve Amerika Birleşik Devletlerinde kişilerdeki çevre dostu davranışlarının yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada 2221 kişi üzerinde ankete dayalı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, çevre dostu davranışlarının yaşam doyumunu düzeyini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Zuffiano vd. (2018) İspanya’daki üniversitelerde öğrenim gören lisans düzeyindeki öğrencilerin öz saygılarının, fiziki görünüşlerinin ve olumlu günlük olaylarının yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada 56 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, olumlu günlük olayların, öz saygının yüksekliği ve fiziki görünümünden duyulan memnuniyet derecesi öğrencilerin yaşam doyumunu düzeylerini artırdığı sonucu elde edilmiştir.

Yabancı yazında üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumlarını ve yaşam doyumlarına etki eden unsurların genel bir değerlendirmesi aşağıda yapılmıştır. Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde; gelir düzeyi (Balatsky ve Diener, 1992; Chow, 2005; Ye vd., 2012; Bulut Serin vd., 2010), olumlu duygular (Pavot ve Diener, 1992; Seidlitz vd., 1997), fiziksel özellik, sosyal uyum (Pavot vd., 1997), kontrol odağı (Bryan, 1999), aile, sınıf, sosyal yaşam, başarı, yardımseverlik, uygunluk (Oishi vd., 1999), iş (Tang vd., 2002), benlik saygısı (Schimmack ve Diener, 2003), cinsiyet (Bechtold, 2004; Chow, 2005; Kong vd., 2012; Schnettler vd., 2017; Bulut ve Bulut Serin, 2016), yaş, etnik köken, medeni durum, ebeveyn etkisi, iş doyumunu (Bechtold, 2004), akademik başarı (Chow, 2005), not ortalaması (Chow, 2005), bilişsel etkileşim (Levis, 2010), duygusal katılımlar (Levis, 2010), kültürler arası stres, yaşamın anlamı (Pan vd., 2010), sosyal destek (Kong vd., 2012; Zhao vd., 2014), öz saygı, (Kong vd., 2012; Zhao vd., 2014; Zuffiano vd., 2018), duygusal zeka (Kong vd., 2012), örgün eğitim (Hale, 2013),

fiziksel görünüm (Alleyne vd., 2014; Zuffiano vd., 2018), sosyal ilişkiler (Alleyne vd., 2014) ve aktivite seçiminin (Forbes, 2016), yaşam doyumunu etkileyen unsurlar olduğu tespit edilmiştir. Yaşam doyumunu ile boş zaman aktiviteleri (Moss, 1986; Balatsky ve Diener, 1992; Huang, 2003; Levis, 2010; Forbes, 2016), üniversite uyumu (Rebellino, 1996; Lindfors vd., 2014; Bulut ve Bulut Serin , 2016), olumlu yaşam olayları (Suh vd., 1996), çevre dostu davranışlar (Schmitt vd., 2018), kişisel uyum, akademik uyum (Bulut ve Bulut Serin, 2016) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, yaşam doyumunu ile dışadönüklük, nevrotik kişilik bozukluğu (Pavot ve Diner), psikolojik sıkıntı (Pavot vd., 1997), depresyon (Pavot vd., 1997; Bulut Serin vd., 2010), iş stresi (Bechtold, 2004), yaşamdaki stres (Alleyne vd., 2014), anksiyete (Bulut Serin vd., 2010) arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucunu elde etmiştir. Ayrıca, Çinli ve Amerikalı öğrencilerin yaşam doyumları karşılaştırıldığında Çinli öğrencilerin (Chang vd., 2016), Güney Afrika'da ve Türkiye'de öğrenim gören öğrenciler karşılaştırıldığı çalışmada ise Güney Afrika'da öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumunu düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Tuzgöl Dost, 2010).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın yöntemi hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın problemi ortaya konulmuştur. Sonraki başlıklarda; araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımları, evreni ve örnekleme, anket formunun içeriği ve veri çözümleme yöntemi ve son olarak da esas uygulama ve ölçümün güvenilirliğine dair bilgilere yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Eğitime ihtiyaç duyan tek varlık olarak insan kabul edilmektedir (Kant, 2009:33). İnsanın doğumu ile başlayan eğitim, zaman içerisinde ilerleyip ölümüne kadar devam etmektedir (Chomsky, 2007:288). Tarihi süreç içerisinde birçok medeniyet, din, ideoloji, felsefe ve düşünce akımı, filozof ve ilim insanı eğitim hakkında görüşler bildirmiş ve insanı bulunduğu noktadan daha farklı ve daha iyi konuma taşımayı amaçlamışlardır (Chomsky, 2007:288).

Arapça’da ilim ve edep öğretme, besleyip büyütme anlamlarına gelen “terbiye”, Latince ‘de beslenmek anlamına gelen “educare” ve dışardan çekmek, -e doğru, yöneltmek, beslemek ve yetiştirmek anlamlarına gelen “educere” sözcülerinden türemiş olan eğitim, bireylerin davranışlarını kendi yaşantılarıyla, kasıtlı olarak belirlenen yönde değişiklikler ortaya çıkarma süreci olarak tanımlanmaktadır (Dağdeviren, 2007:9; Eivazi Gharamaleki, 2011:18; Ulama vd., 2015:342).

Günümüz toplumlarında kalkınmanın önemli bir etkeni olan eğitim; öğrenci, öğretmen ve program olmak üzere üç temel öge üzerine kurulmuştur (Çimen, 2006:42; Üstüner, 2004:1). Bu üç temel ögenin etkili ve verimli kullanılması ile bireylerin kişisel gelişimlerine, iletişimlerine ve toplumsal düzenin sağlanmasına

katkıda bulunacağı düşünülmektedir (Çimen, 2006:42; Üstüner, 2004:1). Eğitim, insanların bilgi ve becerilerinin artırılmasının yanında toplumda yetişen bireylerin iyi birer vatandaş olarak kazandırılması gibi bir dizi amaç için yapılmaktadır (Olçay, 2008: 384). Amaçlar belirlenirken toplumda nasıl bir insan profili dizayn etmek istedikleri belirlenmiş olur. Bu durumda yetişen bireylerin inançlı mı, ahlâklı mı, sorgulayan mı, araştıran mı? vb. hangi değerlere sahip olması istenmiş olur (Russell, 2005:39-40).

Bir hizmet sektörü olan turizmde verilecek eğitim, diğer tüm sektörlerde olduğu gibi içeriğe uygun ve sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte bir programa sahip olması gerektiği söylenmektedir (Olçay, 2008:384). Bu bağlamda turizm eğitimiyle turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu, araştırma ve planlama çalışmalarını gerçekleştirebilen, işletmelerin verimliliğini artıran, yeni gelişmeleri takip eden ve uygulayan kişilerin ortaya çıkmasına olanak sağlayacaktır (Ulama vd., 2015:342).

Turizm sektöründe beklenen ekonomik, sosyal veya kültürel etkileri gerçekleştirebilmesi büyük ölçüde turist memnuniyetinden geçmektedir (Dağdeviren, 2007:14; Ilgaz, 2011:101). Bu bağlamda verilecek mesleki turizm eğitiminde, teorik ve pratik eğitim ile birlikte kişilerde hem meslek ahlâkı, hem iletişim, hem genel kültür bilgisi, hem de ekonomi, siyaset gibi birçok farklı disipline ait bilgi ve beceriye sahip bireylerin yetişmesine katkıda bulunulacaktır (Echtner ve Jamal, 1997:871; Olçay, 2008:384).

Turizm sektörünün alt ve üst yapı tesisleri ne kadar kaliteli ve çağdaş olursa olsun sektörde çalışanların eğitimi istenilen düzeyde olmazsa, bu durum sektörde çalışan personel ihtiyaçlara cevap veremez, kendilerini yetersiz ve mutsuz hissetmelerine, işletmelerin de ekonomik açıdan değer kaybetmelerine sebep olacağı düşünülmektedir (Kılıç, 2014:420; Sheldon vd., 2008:62-63).

Hemen hemen herkesin bu hayatta ulaşmak istediği hedeflerin en başında mutlu olmak gelmektedir. Tarih boyunca birçok filozof ve düşünür mutluluğu tartışmış ve ne olduğunu araştırmışlardır. Mutluluk genel olarak insanın olumlu ruh hali içerisinde olması olarak ifade edilmektedir (Balcı Arvas, 2017:110; Diener ve Oishi, 2004:1).

Mutlulukla ilgili felsefi düşüncenin ortaya çıktığı Antik Yunan'dan günümüze kadar gelen süreçte birçok farklı kavram ortaya atılmıştır (Binici, 2014:6). Antik Yunan filozoflarından Aristoteles'e göre mutluluk ve huzura götüren yolun erdemli bir hayat sürmekten geçtiği söylenmiştir (Kangal, 2013:215). Çinli düşünür Konfüçyüs'e göre toplumsal uyum ve dürüst eylemlerden geçtiği söylenmektedir. Yine 18. yüzyıl İngiliz düşünürlerden Jeremy Bentham ise mutluluğu ahlâklı bir ilke olarak görmektedir (Tov ve Diener, 2013:1241).

İslam'da "saadet" terimiyle ifade edilen mutluluk hem dünya hem de ahiretteki hayatı ifade etmektedir. İslam dininde mutlu olmak için Allah'a itaat ederek onun emir ve yasaklarına uyanların ulaşabileceği belirtilmiştir (Attas, 2011:2019). Kur'an-ı Kerimde Ra'd Suresi 28 Ayetinde "Kalpler ancak Allah'ı zikretmekle huzur bulur" buyurmuş ve mutluluğun Allah'a yakınlıkla ilişkilendirilmiştir (Balcı Arvas, 2017:116)

İslam düşünürlerinden Farabi ise bu hayatta yapılan tüm eylemlerin aslında insanın mutluluğa ulaşması için yaptığını söylemektedir. Bununla birlikte mutluluğa ulaşabilmek için ise mantık, matematik ve doğa bilimlerini öğrendikten sonra doğa ötesi bilimleri inceleme ve bu şekilde insanın evrendeki yerinin ne olduğunu bulacağına ve bu şekilde mükemmel insana oradan da mutluluğa ulaşacağını söylemektedir (Tokat, 2006:135-137).

Dünyada sadece bir grup ya da zümrenin değil tüm insanların her bakımdan özgürleşmesini ifade eden insani gelişme, kişilerin potansiyellerine tam olarak erişebilmelerine ve onu gerçekleştirebilme özgürlüğü olarak ifade edilmektedir (İnsani Gelişme Raporu, 2016). Birleşik Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından ekonomik büyümeye alternatif olarak ortaya çıkan, İnsani Gelişme Endeksi (İGE), 1990 yılından beri her yıl UNDP tarafından yayımlanmaktadır (Demir, 2006:1; Gülel vd., 2017:209). İnsani Gelişme Endeksi, ekonomik gelişmeden ziyade insani gelişmeye vurgu yapmaktadır. Başka bir ifadeyle, insanların mutluluğun kaynağının yalnızca ekonomik ilerleme ile değil aynı zamanda gelişmiş sağlık hizmetleri, sosyal ve siyasi özgürlükler, eğitim, yaşam beklentisi ve insan hakları gibi unsurların bir bütün halinde değerlendirmesini yapmaktadır (Başar vd., 2015:846).

Bununla birlikte, ilk kez Nisan 2012’de yayımlanan ve Birleşmiş Milletler tarafından desteklenen Dünya Mutluluk Raporu (WHR) ise toplumların mutluluklarını yani yaşam doyumlarını ölçme ve anlamayı amaçlamaktadır (World Happiness Report, 2017:4). Ülkelerin mutluluk düzeylerini, değişimlerini ve mutluluklarının belirleyicilerini analiz etmek amacıyla 150’den fazla ülkenin vatandaşlarının bireysel yaşam değerlendirmelerini ölçen rapor, kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasılayı, sosyal destekleri, sağlıklı yaşam beklentilerini, sosyal özgürlükleri, adaleti ve yolsuzlukla mücadele gibi faktörlerle kişilerin yaşam doyumlarını ölçüp ülkelerin mutluluk sıralamalarını belirlemektedir (World Happiness Report, 2017:9).

İnsanların yaşamlarını hem duygusal hem de bilişsel olarak değerlendirmeleri olarak tanımlanan yaşam doyumunu, ülkelerin mutluluk sıralamasının belirlenmesinin yanında ülkedeki politikacılara da yol göstermektedir (Diener, 2000:34; (World Happiness Report, 2017:123). Çünkü ülkede yaşayan bireylerin gelir, eğitim, istihdam, güvenlik algısı, medeni durumları, fiziksel ve zihinsel sağlıkları gibi etmenler kişilerin karar alma süreçleri üzerinde etkili olabilmektedirler. Bu yüzden bir ülkedeki politikacıların mutluluğun ve mutsuzluğun nedenleri bilmeleri gerektiği düşünülmektedir (World Happiness Report, 2017:124).

Kişilerin hayatlarının genel değerlendirmelerinde öznel iyi olma halini ifade eden yaşam doyumunu, psikologlar tarafından kullanılmakta olup kişinin yaşamının öznel değerlendirmesini bir bütün olarak yapmasını ifade etmektedir (Diener ve Ryan, 2009:391). Öznel iyi olma hali, kişinin hayatının bilişsel ve duygusal değerlendirmesini içermektedir (Diener vd., 2005: 63). Öznel iyi oluşun duygusal bileşeni olumlu ve olumsuz duyguları içerirken, bilişsel bileşeni de yaşam doyumunu oluşturmaktadır (Erol ve Yıldırım, 2016:227).

Yaşam doyumunun değerlendirmesi öznel ve demokratiktir. Çünkü kişiye yaşamının değerli olup olmadığı kararını kendisi vermektedir (Diener, 2000:34). Bundan dolayı uzmanlar ya da politikacılar, kişinin hayatının kalitesinin ya da memnuniyetinin ölçüsüne müdahale edememektedirler. Yaşam doyumunun belirleyicileri; sosyal ilişkiler, kültür ve demografik özellikler olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır (Diener vd., 2006:319-320-321). Buna göre:

Sosyal İlişkiler: Aile ve arkadaş ilişkilerini içeren sosyal ilişkiler, yaşam doyumu üzerinde büyük bir etkiye sahip olmaktadır. Birkaç iyi arkadaşı olan insanların hiç arkadaşı olmayan insanlara kıyasla mutlu; yine evli insanların boşanmış insanlara göre daha mutlu olduğu söylenmektedir. Bununla beraber ebeveynleri beraber olan insanların, ebeveynleri boşanmış insanlara göre daha mutlu oldukları düşünülmektedir.

Kültür: Yaşam doyumunda farklılara yol açan bir diğer etken de kültür olarak değerlendirilmektedir. Gelir düzeyi yüksek, demokrasinin ve insan haklarının geliştiği ülkelerde yaşayan insanalardaki yaşam doyumunun daha yüksek olduğu görülmektedir.

Demografik Özellikler: Yaşam doyumunun araştırılmasında en önemli hususlar arasında demografik özellikler yer almaktadır. En fazla incelenen demografik özellikler arasında: gelir, yaş, cinsiyet, ırk, inanç, istihdam ve eğitim gelmektedir.

Öğrencilerin ruhsal olarak iyi oluşları toplum için ayrı bir önem oluşturmaktadır. Çünkü öğrencilerin ruhsal açıdan iyi olmaları toplumun gelecekteki refahını belirlemektedir (Tuzgöl Dost, 2007:133). Her yaş, cinsiyet ve gelir düzeyi gruplarında olduğu gibi üniversite eğitimi alan öğrenciler içinde yaşam doyumu önemli bir mesele olarak değerlendirilmektedir. Üniversite eğitimi, kişinin potansiyelini keşfedebilmesi, fiziksel ve ruhsal yönden kendini geliştirmesi için önemli fırsatlar sunmaktadır (Erol ve Yıldırım, 2016:228).

Üniversitelerin sahip olduğu niteliklerin, eğitim gören öğrencilerin ruh sağlığının, toplumsal ilişkilerinin ve öğrencilerin akademik başarılarının üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir (Demir Gündül, 2015:42; Güzel, 2006:15). Öğrencilerin potansiyellerini keşfedebilmeleri için ve psiko-sosyal yönden kendilerini geliştirebilmeleri için, üniversitelerin belirli standartlara (fakültelerin ve kampüsün fiziki koşulları, öğretim üyelerinin ve üniversite yönetiminin öğrencilere yaklaşımı, öğretim üyelerinin kalitesi, sosyal olanaklar vb.) sahip olmaları gerekmektedir (Erol ve Yıldırım, 2016:228; Güzel, 2006:15).

Üniversiteyi kazanan öğrencilerin birçoğunun, yaşadıkları bölgeden farklı bir bölgede eğitim görmeleri ve yeni bir hayatın içine girmeleriyle, üniversitenin sahip

olduğu sosyal imkânlar ve hizmetler öğrenciler için önemli bir etken teşkil ettiği düşünülmektedir (Erol ve Yıldırım, 2016:228).

İnsanın en önemli unsur olarak kabul edildiği sektörlerden biri olan turizm sektörü için de eğitim en önemli konulardan biri olarak kabul edilmektedir (Kılıç, 2014:420). Bundan dolayı turizm sektöründe kaliteli bir hizmet verilebilmesi için iş gücünü sağlayan turizm eğitimi gören öğrencilere iyi bir mesleki eğitimin verilmesi gerekmektedir (Çimen, 2006:57).

Ancak turizm sektöründe çalışacak öğrencilere verilecek temel eğitim ve mesleki eğitimin istenilen düzeyde olmaması öğrencilerde okul doyumunun düşüklüğüne, okula yabancılaşmaya, mutsuzluğa sebep olduğu ve bu durum öğrencilerin akademik başarılarını düşürdüğü gibi davranış bozukluğu ve davranış eksikliğine neden olacağı gibi yaşam doyumlarının da düşük olmasına sebep olacaktır (Olçay, 2008:385; Erol ve Yıldırım, 2016:228).

Yapılan bu araştırmanın ana problemini “Türkiye’de turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu düzeylerinin kendileri tarafından nasıl değerlendirdiklerinin tespit edilmesi” olarak belirlenmiştir. Bu araştırmanın alt problemleri ise şu şekilde sunulmuştur:

- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin üniversite türü ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin bölümleri ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin yaşları ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin cinsiyetleri ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin ailelerinin yaşadığı bölge ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin barınma olanakları ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin aylık gelirleri ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin mezun oldukları lise ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumlarının belirlenmesi ve üniversite türü, bölüm, sınıf, yaş, cinsiyet, ailenin yaşadığı bölge, barınma, aylık gelir, mezun olunan lise değişkenleri ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığının tespit edilmesidir.

3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışma Türkiye’de lisans düzeyinde eğitim gören turizm öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumunun belirlenmesini konu almaktadır. Turizm eğitimi alan öğrencilerin okudukları üniversiteye dair doyumları, kişisel akademik doyum, üniversitenin imkânlarından sağladıkları doyum ve üniversitenin sosyal hizmetlerinden sağladıkları doyumlarının belirlenmesi yönüyle önem taşımaktadır.

Ayrıca, ilgili literatür incelendiğinde Türkiye’de turizm eğitimi alan lisans düzeyindeki öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumlarının belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. İlgili alanda herhangi bir çalışmaya rastlanılmaması yapılan çalışmanın ayrı bir önemini oluşturmaktadır. Bundan dolayı bu çalışmadan elde edilen veriler, yükseköğrenim yaşam doyum alanına ve turizm öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyum alanındaki veri eksikliğinin giderilmesi hususlarında yardımcı olacağı düşünülmektedir.

3.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI VE VARSAYIMLARI

Bu çalışmada, bazı sınırlılıklar ve varsayımlar söz konusudur. Bu çalışma, Türkiye’de turizm eğitim alan lisans düzeyindeki 3 ve 4. sınıf öğrencileri dâhil edilmiş olup, 1 ve 2. sınıf öğrencilerin değerlendirme dışı tutulması, çalışmanın ilk

sınırlılığını oluşturmaktadır. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı ise sadece lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler değerlendirmeye alınmış olup ön lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri bu araştırma dışında tutulmuştur.

Çalışmada amacına uygun ideal verilerin toplandığı araştırmanın temel varsayımıdır. Bununla beraber anket formunun çalışmaya katılan tüm öğrenciler tarafından doğru algılandığı ve ankete samimiyetle cevap verdikleri yapılan bu çalışmanın diğer bir varsayımıdır.

3.5. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bir bilimsel araştırmada uygun veriler kullanılarak belirli bulgu ve sonuçlara erişmek ve bu sonuçları araştırmanın tümüne genelleyebilmek temel hedef olarak kabul edilmektedir (Ural ve Kılıç, 2013:31). Başka bir deyişle evren, araştırmacının konusu doğrultusunda veriler elde etmek istediği ve bu verileri analiz edip, elde edilen analiz sonuçlarının geçerli olacağı, yorumlanacağı bütün hedef grupları evren olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk vd., 2014:80; Punch, 2014:102).

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de eğitim gören lisans düzeyindeki turizm 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerinde turizm eğitimi gören 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzundan alınan bilgilere göre, 4. sınıf öğrencilerin üniversiteye yerleştikleri 2013 yılı için 8078 kontenjan ve 3. sınıf öğrencilerin üniversiteye yerleştikleri 2014 yılı için ise 8525 kontenjanın bulunduğu görülmüştür. Bu nedenle araştırmanın evreni 16.603 kişi olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın evreninin sınırlı ya da dar kapsamlı olduğu durumlarda evrende yer alan tüm öğelere ulaşılabilir ve bu duruma da tam sayım denilmektedir. Ancak bazı durumlarda evrenin tamamına ulaşabilmek zor hatta bazen imkânsız olabilmektedir. Bu gibi durumlarda evrenin tamamı yerine daha az veya ulaşılabilir sayıda birime indirgenen örneklem aracılığı ile veriler elde edilip, evrenin tamamı için genelleme yapılabilmektedir (Ural ve Kılıç, 2013:31).

Evren içerisinden belirli bir sayıda seçilen ve verilerin toplandığı gerçek gruplar olarak ifade edilen örneklem ile araştırma sonucunda, bu verilerle evren hakkında genelleme yapılabilmektedir (Büyüköztürk vd., 2014:81; Punch, 2014:102). Evren içerisinde seçilen örneklemelerin nasıl belirleneceği ve hangi

grupların örnekleme dâhil edileceğinin belirlenmesi amacıyla araştırmada örnekleme yöntemleri kullanılmaktadır. Bu bağlamda araştırmacı olasılıklı örnekleme yöntemi ya da olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden birini örneklem toplamak için kullanır. Olasılığa dayalı örnekleme yönteminde evrende yer alan tün öğelerin bilinmesi ve seçilme şansının eşit veya olasılığına sahip olması gerekmektedir (Güler vd., 2015: 91).

Bu araştırmanın evrenini oluşturan tün bireylerin listenin oluşturulması veya hepsine ulaşılması maliyet ve zaman açısından mümkün olmadığından olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden elverişli örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Elverişli örneklemede, araştırmacı mevcut olan ve ulaşılması kolay öğeler içerisinde belirlediği sayıda öğeyi örneklemi için seçer (Güler vd., 2015: 95). Bu nedenle Türkiye’de turizm eğitimi alan 3. ve 4. sınıf öğrencileri içerisinde üniversite, fakülte ve yüksekokul yönetimlerinden izin alınabilen öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bu durumda Tablo 2 ‘de yer alan bilgilere göre bu büyüklükteki bir evren için geçerli olan örneklem büyüklüğü 377’dir. Bu araştırma için 1758 anket 19 devlet, 7 vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerden, 142 anket ise online olarak hazırlanmış ve üniversitelerin sosyal medya hesaplarından doldurulması sağlanarak toplamda 1900 öğrenci üzerinde anket yapılmıştır. Elde edilen 1900 anketin 173 tanesinin eksik ve farklı bölümlerde yer alan öğrenciler tarafından doldurulduğu görülmüştür. Eksik ve yanlış doldurulan anketlerin çıkarılmasının ardından 1727 anket ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2: Belirli evrenler için kabul edilebilir örnek büyüklükleri (Atunışık vd., 2012: 137).

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	190	127	1100	285	5000	357
20	19	200	132	1200	291	6000	361
30	28	250	152	1300	297	7000	364
40	36	300	169	1400	302	8000	367
50	44	350	185	1500	306	9000	368
60	52	400	196	1600	310	10000	370
70	59	450	212	1700	313	15000	375
80	66	500	217	1800	317	20000	377
90	73	550	226	1900	320	30000	379
100	80	600	234	2000	322	40000	380
110	86	650	242	2200	327	50000	381
120	92	700	248	2400	331	75000	382
130	97	750	254	2600	335	100000	384
140	103	800	260	2800	338	1000000	384
150	108	850	265	3000	341	10000000	384
160	113	900	269	3500	346		
170	118	950	274	4000	351		
180	123	1000	278	4500	354		

N= Evren büyüklüğü; S=Gerekli örnek büyüklüğü

Araştırmanın evrenin 16.603 öğrenciden oluştuğundan, Tablo 2'ye göre bu büyüklükteki bir evrenin örneklem sayısının 377 olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen 1727 anket çalışmasının araştırmanın evrenini temsil etme yeteneğine sahip olduğu görülmektedir.

3.6. ANKET FORMUNUN İÇERİĞİ

Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarını belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır

Bu çalışmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 9 soru, ikinci bölümde ise

öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumlarını belirlemeye yönelik 29 soru olmak üzere toplamda 38 sorudan oluşmaktadır.

Anket formunda yer alan demografik özelliklerin belirlenmesinde literatür taraması yapılmış ve daha önceki çalışmalarda yaşam doyumuna etki eden unsurlardan (yaş, cinsiyet, aylık gelir vb.) bazıları anket formunun demografik ve tanıtıcı özelliklerine eklenmiştir (Dağlı ve Baysal, 2016:1251; Diener, 2000:34; Diener ve Tay, 2015:135; Diener ve Tov, 2007:422; Diener vd., 2002: 64; Güler, 2015:23; Hoyraz Kuş, 2015:43; Özgen, 2012:8; Sünbül, 2016:37). Anket formunun ikinci bölümünde yer alan yükseköğrenim yaşam doyumunu belirlemeye yönelik 20'si olumlu ve 9'u olumsuz olmak üzere 29 sorudan oluşmaktadır. Formun ikinci bölümünde yer alan sorular Erol ve Yıldırım (2016) tarafından 852 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan “Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin Geliştirilmesi” isimli çalışmasından elde edilmiştir.

Turizm eğitimi alan lisans düzeyindeki 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumunu belirleme yönelik kodlamalar; “1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Orta Derecede Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum” olmak üzere 5’li likert ölçeği şeklinde derecelendirilmiştir. Bundan dolayı elde edilen aritmetik ortalamalar 1’e yaklaştıkça öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumuna yönelik görüşleri olumsuz olmakta, 5’e yaklaştıkça ise öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumuna yönelik görüşleri olumlu olmaktadır. Buna göre ölçekte yer alan olumsuz ifadeler (6, 10, 11, 17, 19, 22, 23, 24, 26) SPSS programı yardımıyla 5=1, 1=5, 4=2, 2=4 şeklinde yeniden kodlanmıştır (“recode”). Bununla birlikte aritmetik ortalamaların değişim aralığı (range) ise aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

$$\text{Değişim Aralığı ("Range")} = 5 - 1 = 4$$

$$\text{Değişim Aralığı ("Range")} = 4 / 5 = 0.80$$

Aritmetik ortalamalar 1.00 - 1.79 aralığında ise “Oldukça Düşük Düzeyde”, 1.80 – 2.59 aralığında ise “Düşük Düzeyde”, 2.60 – 3.39 aralığında ise “Orta Düzeyde”, 3.40 – 4.19 aralığında ise “Yüksek Düzeyde” ve 4.20 – 5.00 aralığında ise “Oldukça Yüksek Düzeyde” yükseköğrenim yaşam doyumunu düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda aritmetik ortalamaların aralık değerlerinin hangi seçeneğe isabet ettiği Tablo 3 ‘de gösterilmiştir.

Tablo 3: Aritmetik ortalamaların isabet ettiği seçeneklerin aralık değerlerine göre dağılımı

Ağırlık Seçenekler	Aritmetik Ortalamaların	Sonuç
	Aralık Değerleri	
5 Tamamen Katılıyorum	4.20 – 5.00	Çok Yüksek Düzey
4 Katılıyorum	3.40 -4.19	Yüksek Düzey
3 Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	2.60 -3.39	Orta Düzey
2 Katılmıyorum	1.80 – 2.59	Düşük Düzey
1 Hiç Katılmıyorum	1.00 – 1.79	Oldukça Düşük Düzey

3.7. VERİLERİN ANALİZİ VE VERİ ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ

Verilerin toplanması ve giriş işlemlerinin tamamlanmasından sonra veri analizi kısmına geçilmiştir. Elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığı test edilmiştir. Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığı ilgili ilk olarak örneklem büyüklüğüne bakılmıştır. Örneklem 30 kişiyi ya da 100 kişiyi geçtiği zaman parametrik test koşullarının sağlanacağı düşünülmektedir (Akbulut, 2010:19; Tekin, 2006:35). Bu çalışmada kullanılan örneklem sayısının 1727 olması verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Normallik testi için uygulanan ikinci yöntem olarak Kolmogorov-Smirnov testine bakmak olmuştur. Bu test, $p>0,05$ ise veriler normal dağılmış ve $p<0,05$ ise veriler normal dağılmamıştır (Büyüköztürk, 2009:42). Dağılım düzeyini belirlemek için yapılan Kolmogorov-Smirnov Test sonucuna göre $Z=0,000$ ($p<0,05$) bulunmuş ve dağılımın normal olmadığı görülmüştür. Ayrıca verilerin dağılımını incelemek amacıyla çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Yücenur vd. (2012)'ne göre çarpıklık ve basıklık değerleri -1,96 ile +1,96 arasında olması verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Büyüköztürk (2009) ve Örün vd. (2015)'e göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında kalması verilerin normal dağılıma sahip olduğunu ifade etmektedir. Bu çalışmada çarpıklık değeri 0,166, basıklık değeri 0,906 olarak bulunması verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Liliefors (1967)'e göre normallik dağılımlarında Kolmogorov-Smirnov testinin kullanılmaması gerektiği belirtmektedir (Akbulut, 2010:46). Bu yüzden hem örneklem sayısının yeterliliğinden hem de çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında olmasından veriler analiz edilirken parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Buna göre; örneklemi oluşturan

öğrencilerin üniversite türü, sınıf, cinsiyet ve mezun olunan lise ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t-testi, bölüm, yaş, ailelerinin yaşadığı bölge, barınma ve aylık gelir ile yükseköğrenim yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek için ise Tek Yönlü Varyans Analizi testlerinin uygulanmasına karar verilmiştir. Verilerin analizinde ise SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır.

3.8. ESAS UYGULAMA VE ÖLÇÜMÜN GÜVENİRLİĞİ

Güvenirlilik, bir ölçümün aracının benzer koşullarla ve benzer verilerle yapılan ölçümlerde benzer sonuçların elde edilmesi olarak tanımlanmaktadır (İslamoğlu ve Alınacak, 2016:291). Sosyal bilimler alanında genellikle ölçümlerin güvenirliğini test etmek için kullanılan istatistiksel yöntem, 1951 yılında Cronbach tarafından geliştirilen Cronbach's Alpha (α) katsayısı yöntemidir (İslamoğlu ve Alınacak, 2016:291). Özellikle cevapların derecelendirme ölçeği ile elde edildiği durumlarda kullanılan Cronbach's Alpha katsayısı ölçeğin iç tutarlılığının yani ölçekteki sorular arasındaki uyumun gösterilmesinde kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2014:111; İslamoğlu ve Alınacak, 2016:291). Sıfır ile 1 arasında değerler alan ve Cronbach's Alpha katsayısı 1'e yaklaştıkça ölçekteki soruların iç tutarlılığının yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Bu uygulama 2016 - 2017 Eğitim ve Öğretim Yılı'nın Bahar Döneminde Türkiye'de faaliyet gösteren 19 devlet, 7 vakıf üniversitesinde turizm lisans eğitimi alan 3 ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. 2000 anket formunun doldurulması hedeflenmiş ve 1900 anket uygulanmaya konulmuştur. Ancak eksik ve hatalı doldurulan 173 anket analiz dışı bırakılmıştır. 1727 anket geçerli olarak kabul edilmiş ve güvenirliliği Cronbach Alpha Testi ile hesaplanmıştır. Ölçümün güvenirliliğini test etmek amacıyla turizm öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumları düzeyini ölçen 29 sorunun Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre ölçümün Cronbach's Alpha değerinin 0,925 olduğu ve ölçümün güvenirliliğinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cronbach Alpha sonuçları ve yorumları aşağıda yer almaktadır (Olçay ve Sürme, 2014:843):

$0,00 \leq (\alpha) \leq 0,40$ olduğu zaman ölçek güvenilir değildir.

$0,41 \leq (\alpha) \leq 0,60$ olduğu zaman ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,61 \leq (\alpha) \leq 0,80$ olduğu zaman ölçek orta düzeyde güvenilirirdir.

$0,81 \leq (\alpha) \leq 1,00$ olduğu zaman ölçek yüksek düzeyde güvenilirirdir.

3.9. FAKTÖR ANALİZİ

Faktör analizi, çok sayıda değişken içerisinde temel değişkenleri gruplamak ya da faktörler tanımlamak suretiyle değişken sayısını azaltmak için yapılmaktadır (Ural ve Kılıç, 2013:275). Faktör analizinin uygulanmasındaki mantık, karmaşık bir veri setinden faktörler elde ederek değişkenler arasındaki ilişkilerin anlaşılmasını ve yorumlanmasını kolaylaştırmak olarak ifade edilmiştir (Altunışık, 2012:265). Faktör analizi için temelde iki uygulamadan söz edilebilir. Birincisi Keşfedici Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis), ikincisi Doğrulayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis). Keşfedici faktör analizi, ölçülebilen ve görülebilen çok sayıdaki özelliğin arkasında yatan gizli boyutların ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi ise keşfedilmiş bir yapının onaylanmasını amaçlamaktadır (Yaşlıoğlu, 2017:75). Bu çalışmada keşfedici faktör analizi kullanılmıştır.

Bir çalışmada keşfedici faktör analizinin uygulanabilmesi için bazı kriterler bulunmaktadır. Birincisi örneklem büyüklüğü olup çalışmadaki en az örneklem sayısının 300 olması gerektiğini vurgular (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2016:416). Bu çalışmada uygulanan 1727 örneklem sayısı faktör analizi yapmak için yeterli örneklem sayısını oluşturmaktadır. Faktör analizi yapmak için gerekli ön şartlardan bir diğeri Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı olup, değişkenler arasındaki ilişkinin faktör analizine uygunluğunu test etmektedir. KMO değerinin kabul edilebilir en alt sınırı 0,50 olarak kabul edilmekte ve KMO değer 1'e yaklaştıkça seviyenin mükemmel olduğu anlamını ifade etmektedir (Yalım, 2015:133). KMO değerleri ve yorumları Tablo 4'de gösterilmiştir. Ayrıca bir diğer ön şart olan Barlett küresellik katsayısı, KMO katsayısı gibi değişkenlerin arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Barlett küresellik katsayısı, p değeri ile ifade edilir ve p değeri 0,05'ten düşük olduğu takdirde faktör analizi için uygun olduğu anlamına gelir (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2016:416). Bu çalışmada 406 serbestlik derecesinde elde edilen KMO değerinin 0,947 olması ve Barlett küresellik testi p değeri 0,000 olarak bulunması ölçümün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. KMO değeri bütün soru

gruplarının bir bütün olarak faktör analizine uygunluğunu ölçerken Measures of Sampling Adequacy (MSA) değeri ise ayrı ayrı tüm soruların faktör analizine uygunluğunu ölçmektedir. MSA değeri Anti-image Correlation matrisinde tüm korelasyon değerlerinin üzerinde yer alan “a” harfi ile ifade edilen değerin 0,50 den küçük olması durumunda o soru analize dahil edilmemelidir (Yalın, 2015: 133). Ölçekte yer alan tüm soru ifadelerinin MSA değerleri incelendiğinde en küçük değer 0,701 ve en büyük değer 0,974 olarak bulunması ölçekte yer alan tüm soruların faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Ayrıca, faktör analizlerinde faktör yük değeri arasındaki farkın 0,10’dan küçük olması durumunda o sorunun analizden çıkarılması gerektiği ifade edilmiştir (Arslan, 2018:108). Örneklem sayısı 350 ve fazlası için faktör yük değerlerinin 0,3’ün üzerinde olması faktör yüklerinin anlamlı olduğunu ifade eder (Yaşlıoğlu, 2017:78). Faktör yük değerlerinin 0,402 ile 0,824 arasında olduğu tespit edilmesi verilerin faktör analizi için uygunluğunu göstermektedir. Son olarak açıklanan varyansın toplam varyansı açıklama oranına bakılmıştır. Yaşlıoğlu (2017)’e göre açıklanan varyans toplam varyansın üzerinden %50’i geçiyor olması faktör analizi için önemli bir kriter olarak kabul edilmektedir. Toplam varyansı açıklama oranının %59,440 olması da faktör analizi uygunluğunu göstermektedir.

Tablo 4: Faktör analizi için KMO değerleri ve yorumları

KMO Değeri	Yorumu
0,80 ve yukarısı	Mükemmel
0,70 ve 0,80 arası	İyi
0,60 ve 0,70 arası	Orta
0,50 ve 0,60 arası	Kötü
0,50 den aşağı	Kabul edilemez

Buna göre Tablo 4’deki değer yorumlarına bakıldığında turizm lisans öğrencilerine ilişkin veri setinin KMO değer yorumu Mükemmel düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir. Sonuç olarak öğrencilere ait olan veri setinin keşfedici faktör analizi uygunluğunu ölçmek amacıyla yapılan; örneklem büyüklüğü şartı, KMO örneklem yeterliliği testi, Barlett Küresellik testi, faktör yük değerleri ve MSA değerleri, toplam varyansı açıklama oranından yola çıkılıp faktör analizine uygun olduğu görülmüştür.

Bu aşamada faktör boyutlarını belirlemek için keşfedici faktör analizi uygulanmıştır. Keşfedici faktör analizi yapılırken veri grubuna türetme tekniklerinden birisi uygulanmalıdır. Bu amaçla, faktör türetme tekniği olarak Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) tekniği tercih edilmiştir. Toplam varyans üzerinde hesaplama yapan Temel Bileşenler Analizi, faktörler üzerindeki değişkenlerin kendisinde gözlenen özgül varyans (unique variance) ve veri setine ilişkin açıklanamayan kısım olarak ifade edilen hata varyansını (error variance) da hesaba katmış olur (Yaşlıoğlu, 2017:76).

Bu aşamada Temel Bileşenler Analizi tekniği 29 ifade üzerinde uygulanmış ve 5 boyutlu bir yapı ortaya çıkmış ve 406 serbestlik derecesinde KMO değerinin 0,947 olduğu görülmüştür. Ayrıca toplam varyansı açıklama oranının %59,440 olduğu ve faktör yük değerinin 0,402 ile 0,824 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu aşamada faktör yük değerleri arasında farkın 0,10'dan düşük olduğu görülen 1 ifadenin (11.madde) binişik madde olduğu görülmüş ve ölçekten çıkarılmıştır. Daha sonra Temel Bileşenler Analizi tekniği, 28 ifade üzerinden tekrar uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra 5 boyutlu bir yapı ortaya çıkmış ve 378 serbestlik derecesinde KMO değerinin 0,948 olduğu görülmüştür. Ayrıca toplam varyansı açıklama oranının %60,770 olduğu ve faktör yük değerinin 0,396 ile 0,835 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu aşamada faktör yük değerleri arasında farkın 0,10'dan düşük olduğu görülen 1 ifadenin (29.madde) binişik madde olduğu görülmüş ve ölçekten çıkarılmıştır. Daha sonra Temel Bileşenler Analizi tekniği, 27 ifade üzerinden tekrar uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra 5 boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır ve 351 serbestlik derecesinde KMO değerinin 0,946 olduğu görülmüştür. Ayrıca toplam varyansı açıklama oranının %61,159 olduğu ve faktör yük değerinin 0,419 ile 0,836 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu aşamada faktör yük değerleri arasında farkın 0,10'dan düşük olduğu görülen 1 ifadenin (15.madde) binişik madde olduğu görülmüş ve ölçekten çıkarılmıştır. Daha sonra Temel Bileşenler Analizi tekniği, 26 ifade üzerinden tekrar uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra 5 boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır ve 325 serbestlik derecesinde KMO değerinin 0,944 olduğu görülmüştür. Ayrıca toplam varyansı açıklama oranının %61,271 olduğu ve faktör yük değerinin 0,410 ile 0,848 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu aşamada faktör yük değerleri arasında farkın 0,10'dan düşük olduğu görülen 1 ifadenin (16.madde) binişik madde olduğu görülmüş ve ölçekten çıkarılmıştır. Daha sonra Temel

Bileşenler Analizi tekniği, 25 ifade üzerinden tekrar uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra 4 boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır ve 300 serbestlik derecesinde KMO değerinin 0,944 olduğu görülmüştür. Ayrıca toplam varyansı açıklama oranının %57,951 olduğu ve faktör yük değerinin 0,438 ile 0,844 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu aşamada faktör yük değerleri arasında farkın 0,10'dan düşük olduğu görülen 1 ifadenin (17.madde) binişik madde olduğu görülmüş ve ölçekten çıkarılmıştır. Daha sonra Temel Bileşenler Analizi tekniği, 24 ifade üzerinden tekrar uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra 4 boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır ve 276 serbestlik derecesinde KMO değerinin 0,947 olduğu görülmüştür. Ayrıca toplam varyansı açıklama oranının %58,980 olduğu ve faktör yük değerinin 0,436 ile 0,859 arasında olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra ortaya çıkan faktörlerin güvenilirliği ölçülmüş ve elde edilen aşağıda Tablo 5'te verilmiştir;

Tablo 5: Turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu değerlendirmeleri ile ilgili veri setinin keşfedici faktör boyutlarının Cronbach Alpha sonuçları

Faktörler			Cronbach Alpha Değerleri
Üniversiteden Doyum	Sağlanan	Genel	0,945
Üniversiteden Akademik Doyum	Sağlanan	Kişisel	0,668
Üniversite İmkânlarından Doyum	Sağlanan		0,601
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Doyum			0,561

Faktörlere ait Tablo 5'de yer alan değerlerin aşağıda belirtilen güvenilirlik değerlerine bakılarak 1. faktör boyutunun yüksek düzeyde güvenilirliğe, 2 ve 3. faktör boyutlarının orta düzeyde güvenilirliğe ve 4. faktör boyutunun ise düşük düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu görülmektedir. Turizm lisans öğrencilerine ait faktörlerin Cronbach Alpha sonuçları ve yorumları aşağıda yer almaktadır (Olca ve Sürme, 2014:843):

$0,00 \leq (\alpha) \leq 0,40$ olduğu zaman ölçek güvenilir değildir.

$0,41 \leq (\alpha) \leq 0,60$ olduğu zaman ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,61 \leq (\alpha) \leq 0,80$ olduğu zaman ölçek orta düzeyde güvenilirliktedir.

$0,81 \leq (\alpha) \leq 1,00$ olduğu zaman ölçek yüksek düzeyde güvenilirliktedir.

Bu doğrultuda faktör analizinin daha iyi olması için döndürme yönteminin seçimine geçilmiştir. Döndürme yönteminde amaç, faktör matrislerindeki satır ve

sütunlarının birleştirilerek daha anlaşılır hale getirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda bir model oluşturmak ve mümkün olan en uygun sayıda “bağımsız” faktör oluşturmak için orthogonal (dik) yöntem olan varimax rotasyonu ile faktör çıkarımı yapmak genel kabul görmüş olan yöntemlerden biri olarak kabul edilmektedir (Yaşlıoğlu, 2017:78).

Yapılan analiz sonucunda binişik madde olarak tespit edilen 5 madde (11, 15,16,17,29) analizden çıkartılmıştır. Daha sonra turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin görüşleri ölçen ifadeler arasındaki ilişkiyi en iyi yansıtan en az faktörün tespit edilmesi amacıyla Temel Bileşenler Analizi tekniğiyle ve varimax rotasyon işlemi 24 ifade üzerinde tekrar uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra 4 faktörlü bir yapı ortaya çıkmış ve 276 serbestlik derecesinde MKO değeri 0,947 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca toplam varyansı açıklama oranı %58,980 olduğu faktör yük değeri 0,436 ile 0,859 arasında olduğu tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonrası binişik madde olmadığı tespit edilmiş ve varimax döndürme işlemine son verilmiştir. Varimax döndürme işleminden sonra herhangi bir değişiklik olmadığı için Tablo 5’de yer alan güvenirlik değerleri aynı kalmıştır. Ayrıca çıkarılan 5 madde (11, 15, 16, 17, 29) sonrası kalan maddelerin normallik düzeyini belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri tekrar hesaplanmış ve çarpıklık değeri 0,164, basıklık değeri 0,909 olarak tespit edilmiş ve verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. 4 faktöre ait faktör yük değerleri, faktörlerin Cronbach Alpha katsayıları, özdeğerleri, varyansı açıklama oranları ve toplam varyans oranı Tablo 6’da gösterilmiştir.

Yapılan bütün analizler sonucunda, turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin görüşlerinin 4 faktör altında toplandığı görülmüş ve bu faktörler şu şekilde isimlendirilmiştir.

1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum

Tablo 6: Turizm lisans öğrencilerine ait veri setinin faktör analizine ilişkin sonuçları

NO	İFADELER	FAKTÖRLER			
		1	2	3	4
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum					
08	Bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum.	0,859			
04	Bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım.	0,845			
03	Bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum.	0,843			
05	Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı.	0,834			
01	Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim.	0,833			
09	Bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum.	0,833			
02	Her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum.	0,799			
13	Üniversitede olduğum süre içerisinde kendimi iyi hissediyorum	0,770			
14	Bu üniversitede kendimi özgür hissediyorum.	0,711			
12	Bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum.	0,643			
07	Bu üniversitede aldığım eğitimle ideallerimi gerçekleştireceğimden eminim.	0,576			
21	Üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden memnunum.	0,564			
06	Bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum.	0,463			
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum					
19	Üniversite yönetiminin öğrencilere değer verdiği kanısındayım.		0,675		
18	Öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.		0,650		
20	Üniversite yönetiminin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.		0,593		
10	Bu üniversitede verilen akademik eğitimden memnunum.		0,523		
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum					
22	Barınma (yurt vb.) imkânlarından memnunum			0,692	
23	Dershane (derslik, seminer odası vb.) imkânlarından memnunum.			0,688	
24	Ulaşım imkânlarından memnunum.			0,624	
26	Sinema/tiyatro imkânlarından memnunum.			0,436	

Tablo 6'nın devamı

4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum					
27	Yemekhane hizmetlerinden memnunum.				0,790
28	Sağlık hizmetlerinden memnunum.				0,607
25	Burs imkânlarından memnunum.				0,603
Özdeğer		9,433	2,025	1,625	1,073
Faktörlerin varyansı açıklama oranı (%)		39,304	8,437	6,770	4,470
Toplam varyansı açıklama oranı (%)			58,980		
KMO değeri			0,947		
Ölçeğin tamamının Cronbach's Alfa katsayısı (n=24)			0,918		
Faktörlerin Cronbach's Alfa katsayısı		0,945	0,668	0,601	0,561
Faktörlerin ortalama değerleri		3,023	2,109	1,692	1,490

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölüm 3 alt başlıktan oluşmaktadır. Birinci alt başlıkta araştırmaya katılanların demografik ve tanıtıcı özelliklerine yönelik bulguları içermektedir. İkinci alt başlıkta lisans düzeyinde eğitim alan turizm öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu algılarına yönelik bulguları içermektedir. Son bölümde ise, turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumuna yönelik görüşlerinin çeşitli demografik ve tanıtıcı özelliklerle olan ilişkisine yönelik bulguları içermektedir.

4.1. TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN DEMOGRAFİK VE TANITICI ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Bulgular bölümünün ilk alt başlığında araştırmaya katılan turizm lisans öğrencilerinin demografik ve tanıtıcı özelliklerine ilişkin bulgular oluşturmaktadır. Demografik ve tanıtıcı özellikler olarak üniversite türü, bölüm, sınıf, yaş, cinsiyet, ailenin yaşadığı bölge, barınma, aylık gelir ve mezun olunan lise katılımcılardan istenmiştir. Turizm lisans öğrencilerinin bu sorulara vermiş oldukları cevaplar üzerinden elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Turizm lisans öğrencilerinin demografik ve tanıtıcı özellikleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımı

	Demografik Özellikler	Frekans (n)	Yüzde (%)
Üniversite Türü	Devlet	1424	82,5
	Vakıf	303	17,5
	Toplam	1727	100
Bölüm	Turizm İşletmeciliği	781	45,2
	Konaklama İşletmeciliği	194	11,2
	Seyahat İşletmeciliği	70	4,1
	Turizm Rehberliği	67	3,9
	Seyahat İşletmeciliği ve turizm Rehberliği	187	10,8
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	118	6,8
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	111	6,4
	Gastronomi	199	11,6
	Toplam	1727	100
Sınıf	3. Sınıf	1063	61,6
	4. Sınıf	664	38,4
	Toplam	1727	100
Yaş	17-22	903	52,3
	23-28	755	43,7
	29-34	60	3,5
	35 ve Fazlası	9	0,5
	Toplam	1727	100
Cinsiyet	Erkek	914	52,9
	Kız	813	47,1
	Toplam	1727	100
Ailenin Yaşadığı Bölge	Akdeniz	256	14,8
	Ege	282	16,3
	Marmara	370	21,4
	Karadeniz	148	8,6
	İç Anadolu	357	20,7
	Doğu Anadolu	153	8,9
	Güneydoğu Anadolu	161	9,3
	Toplam	1727	100

Tablo 7'nin devamı

Barınma	Yurt	555	32,1
	Öğrenci Evi	746	43,2
	Aile Evi	369	21,4
	Diğer	57	3,3
	Toplam	1727	100
Aylık Gelir	400-600	592	34,3
	601-800	416	24,1
	801-1000	290	16,8
	1001-1200	210	12,1
	1201 ve Fazlası	219	12,7
	Toplam	1727	100
Mezun Olunan Lise	Turizm Lisesi	537	31,1
	Diğer	1190	68,9

Tablo 7'ye göre katılımcıların üniversite türü incelendiğinde katılımcıların %82,5'i devlet, %17,5'i ise vakıf üniversitelerinde eğitim görmektedir. Katılımcıların %45,2'si turizm işletmeciliği, %11,6'sı gastronomi, %11,2'si konaklama işletmeciliği, %10,8'i seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği, %6,8'i yiyecek içecek işletmeciliği, %6,4'ü turizm işletmeciliği ve otelcilik, %4,1'i seyahat işletmeciliği ve %3,9'u ise turizm rehberliği bölümünde eğitim görmektedir. Katılımcıların %61,6'sı 4. sınıfta, %38,4'ü de 4. Sınıfta eğitim aldığı görülmektedir. Katılımı en yüksek yaş grubu %52,3 ile 17-22 yaş grubu olurken, %43,7'si 23-28 yaş grubu, %3,5'i 29-34 ve %0,5'i se 35 ve fazlası yaş grubunu oluşturmaktadır. Katılımcıların %52,9'u erkek, %47,1'i ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların ailelerinin yaşadığı bölgeye bakıldığında %21,4'ü Marmara Bölgesi, %20,7'si İç Anadolu Bölgesi, %16,3'ü Ege Bölgesi, %14,8'i Akdeniz Bölgesi, %9,3'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %8,9'u Doğu Anadolu Bölgesi, %8,6'sı Karadeniz Bölgesinde yaşamaktadırlar. Katılımcıların 43,2'si öğrenci evinde, %32,1'i yurttta, %21,4'ü ailesinin evinde ve %3,3'ü ise diğer barınma olanaklarında kalmaktadırlar. Katılımcıların aylık gelirleri incelendiğinde %34,3'ü 400-600 TL, %24,1'i 601-800 TL, %16,8'i 801-1000 TL, %12,7'si 1201 TL fazlası gelire sahipken, %12,1'i ise 1001-1200 TL arası gelire sahip oldukları görülmektedir.

Katılımcıların %68,9'u diğer lise türünden mezunken, %31,1'i ise turizm lisesi mezunu oldukları görülmektedir.

4.2. TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMLARINI BELİRLEMeye YÖNELİK BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, turizm lisans öğrencilerinin yükseköğretim yaşam doyumlarına ait veri setinin faktörler itibarıyla aritmetik ortalama, standart sapma ve sonuç bölümleri yer almaktadır. Buna göre elde edilen bulgular aşağıda Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Turizm lisans öğrencilerinin yükseköğretim yaşam doyumlarını faktörler itibarıyla belirleyen ifadelerle ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma değerleri ve sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sonuç
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum ($\bar{X}=3,0661$; $SS=0,96758$; Orta)				
12. Bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum.	1927	3,2820	1,15529	Orta
14. Bu üniversitede kendimi özgür hissediyorum.	1927	3,2525	1,27775	Orta
13. Üniversitede olduğum süre içerisinde kendimi iyi hissediyorum	1927	3,2305	1,20934	Orta
6 B u üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum.	1927	3,1702	1,27048	Orta
21. Üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden memnunum.	1927	3,1569	1,20073	Orta
7. Bu üniversitede aldığım eğitimle ideallerimi gerçekleştireceğimden eminim.	1927	3,1204	1,18921	Orta
2. Her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum.	1927	3,0996	1,24907	Orta
9. Bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum.	1927	3,0602	1,25436	Orta
8. Bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum.	1927	3,0017	1,24259	Orta
3. Bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum.	1927	2,9745	1,28204	Orta
1. Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim.	1927	2,9021	1,38868	Orta
4. Bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım.	1927	2,8211	1,24042	Orta
5. Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı.	1927	2,7881	1,23122	Orta

Tablo 8'in devamı

2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum ($\bar{X}$=3,2209; SS=0,85833; Orta)				
18. Öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.	1927	3,3555	1,16925	Orta
20. Üniversite yönetiminin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.	1927	3,1876	1,20236	Orta
19. Üniversite yönetiminin öğrencilere değer verdiği kanısındayım.	1927	3,1720	1,27729	Orta
10. Bu üniversitede verilen akademik eğitimden memnunum.	1927	3,1685	1,20926	Orta
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum ($\bar{X}$=2,9305; SS=1,25665; Orta)				
24. Ulaşım imkânlarından memnunum.	1927	3,2420	1,11734	Orta
23. Dershane (derslik, seminer odası vb.) imkânlarından memnunum.	1927	3,1274	1,20495	Orta
22. Barınma (yurt vb.) imkânlarından memnunum	1927	3,0495	0,82347	Orta
26. Sinema/tiyatro imkânlarından memnunum.	1927	2,8981	1,31487	Orta
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ($\bar{X}$=3,0911; SS=0,88501; Orta)				
27. Yemekhane hizmetlerinden memnunum.	1927	3,2119	1,22650	Orta
28. Sağlık hizmetlerinden memnunum.	1927	3,1320	1,17375	Orta
25. Burs imkânlarından memnunum.	1927	2,9294	1,24361	Orta
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ortalama	1927	3,0972	1,21474	Orta
* 1,00-1,79: Oldukça Düşük Düzey; 1,80-2,59: Düşük Düzeyde; 2,60-3,39: Orta Düzeyde; 3,40-4,19: Yüksek Düzeyde; 4,20- 5,00: Çok Yüksek Düzeyde				

Tablo 8'e göre turizm lisans öğrencilerinin "Yükseköğrenim Yaşam Doyumu" aritmetik ortalamalarının "Orta" seviyede olduğu görülmektedir. "Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum" boyutunun "Orta" seviyede, "Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum" boyutunun "Orta" seviyede, "Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum" boyutunun "Orta" seviyede ve "Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum" boyutunun da "Orta" seviyede olduğu görülmektedir.

"Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum" boyutuna bakıldığında en yüksek puan ortalamalarının "Bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum" ($\bar{x}$ =3,28±1,15), "Bu üniversitede kendimi özgür hissediyorum" ($\bar{x}$ =3,25±1,28), "Üniversitede olduğum süre içerisinde kendimi iyi hissediyorum" ($\bar{x}$ =3,23±1,21)

ifadeleri olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalamalarının ise, “Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı” ($\bar{x}=2,79\pm1,23$), Bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım” ($\bar{x}=2,82\pm1,24$), Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim” ($\bar{x}=2,90\pm1,39$) ifadeleri olduğu görülmektedir.

“Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutuna bakıldığında en yüksek puan ortalamalarının “Öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunuz” ($\bar{x}=3,35\pm1,17$), “Üniversite yönetiminin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunuz.” ($\bar{x}=3,19\pm1,20$) ifadelerinin olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalamalarının “Bu üniversitede verilen akademik eğitimden memnunuz” ($\bar{x}=3,17\pm1,20$), “Üniversite yönetiminin öğrencilere değer verdiği kanısındayım” ($\bar{x}=3,17\pm1,28$) ifadeleri olduğu görülmektedir.

“Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutuna bakıldığında en yüksek puan ortalamalarının “Ulaşım imkânlarından memnunuz” ($\bar{x}=3,24\pm1,12$), “Dershane (derslik, seminer odası vb.) imkânlarından memnunuz” ($\bar{x}=3,13\pm1,20$) ifadeleri olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalamalarının “Sinema/tiyatro imkânlarından memnunuz” ($\bar{x}=2,90\pm1,31$), “Barınma (yurt vb.) imkânlarından memnunuz” ($\bar{x}=3,05\pm0,82$) ifadeleri olduğu görülmektedir.

“Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutuna bakıldığında en yüksek puan ortalamasının “Yemekhane hizmetlerinden memnunuz” ($\bar{x}=3,21\pm1,23$) ifadesinin olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalamasının ise, “Burs imkânlarından memnunuz” ($\bar{x}=2,93\pm1,24$) ifadesinin olduğu görülmektedir.

4.3. TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMUNA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK VE TANITICI ÖZELLİKLERLE OLAN İLİŞKİSİNE YÖNELİK BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, turizm lisans öğrencilerinin yükseköğretim yaşam doyumlarına yönelik görüşlerinin üniversite türü, bölüm, sınıf, yaş, cinsiyet, ailenin yaşadığı bölge, barınma, aylık gelir ve mezun olunan liseye göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Daha önceki bölümlerde turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumuna yönelik görüşlerinin 4 faktörden oluştuğu ve bu faktörleri oluşturan verilerin normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, turizm lisans öğrencilerine ait veri setinin faktörler itibarıyla demografik ve tanıtıcı özelliklerinin iki değişkenli (üniversite türü, sınıf, cinsiyet ve mezun olunan lise) grupları için bağımsız örneklem t-testi, üç veya daha fazla değişkenli (bölüm, yaş, ailelerinin yaşadığı bölge, barınma ve aylık gelir) grupları için ise tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Ayrıca farklılık saptanan faktörlerin etki büyüklüklerini belirlemeye yönelik olarak eta (η) eta kare (η^2) değerlerine bakılmıştır.

4.3.1. Üniversite Türü Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite türü değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için uygulanan bağımsız örneklem t-testi sonucu elde edilen bulgular Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Turizm lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite türü değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumları arasındaki ilişkinin faktörler itibarıyla tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları

Boyutlar	Üniversite Türü	N	$\bar{X}$	S.S.	Sd	t	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Devlet	1424	2,8611	,88559	,02347	-10,863	,000
	Vakıf	303	4,0300	,72448	,04162		
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Devlet	1424	3,0987	,83268	,02207	-8,875	,000
	Vakıf	303	3,7954	,73622	,04229		
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Devlet	1424	2,9702	,82817	,02195	-13,486	,000
	Vakıf	303	3,4224	,68885	,03957		
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Devlet	1424	2,9878	,87414	,02316	-21,494	,000
	Vakıf	303	3,5765	,76768	,04410		
*p<0,05							

Tablo 9'a bakıldığında; "Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum," "Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum," "Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum" ve "Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum" boyutlarında üniversite türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Hangi ifadelerde farklılığın olduğunun tespit edilmesi

amacıyla 1, 2, 3 ve 4. faktörleri oluşturan her bir ifade için ayrı ayrı t Testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Turizm lisans öğrencilerinin üniversite türü değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 1, 2, 3 ve 4. faktörlerini oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları

İfadeler	Üniversite Türü	N	$\bar{X}$	S.S.	t	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum						
Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim.	Devlet	1424	2,6749	1,35235	-15,767	,000
	Vakıf	303	3,9703	1,00781		
Her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum.	Devlet	1424	2,8975	1,20582	-15,564	,000
	Vakıf	303	4,0495	,98374		
Bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum.	Devlet	1424	2,7451	1,22244	-17,489	,000
	Vakıf	303	4,0528	,96830		
Bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım.	Devlet	1424	2,5801	1,15029	-19,297	,000
	Vakıf	303	3,9538	,99893		
Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı.	Devlet	1424	2,5632	1,15195	-17,914	,000
	Vakıf	303	3,8449	1,02568		
Bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum.	Devlet	1424	3,0042	1,27630	-12,273	,000
	Vakıf	303	3,9505	,89933		
Bu üniversitede aldığım eğitimle ideallerimi gerçekleştireceğimden eminim.	Devlet	1424	2,9228	1,14375	-16,051	,000
	Vakıf	303	4,0495	,93188		
Bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum.	Devlet	1424	2,7872	1,17796	-16,768	,000
	Vakıf	303	4,0099	1,02449		
Bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum.	Devlet	1424	2,8469	1,20044	-16,477	,000
	Vakıf	303	4,0627	,98970		
Bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum.	Devlet	1424	3,1187	1,13432	-13,376	,000
	Vakıf	303	4,0495	,92116		
Üniversitede olduğum süre içerisinde kendimi iyi hissediyorum.	Devlet	1424	3,0288	1,16334	-16,109	,000
	Vakıf	303	4,1782	,94269		
Bu üniversitede kendimi özgür hissediyorum.	Devlet	1424	3,0569	1,25755	-14,614	,000
	Vakıf	303	4,1716	,92263		
Üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden memnunum.	Devlet	1424	2,9677	1,16536	-15,102	,000
	Vakıf	303	4,0462	,93736		
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum						
Bu üniversitede verilen akademik eğitimden memnunum.	Devlet	1424	3,0534	1,20899	-8,764	,000
	Vakıf	303	3,7096	1,05548		
Öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.	Devlet	1424	3,2184	1,16432	-10,922	,000
	Vakıf	303	4,0000	,95944		

Tablo 10'un devamı

Üniversite yönetiminin öğrencilere değer verdiği kanısındayım.	Devlet	1424	3,0962	1,27515	-5,387	,000
	Vakıf	303	3,5281	1,22814		
Üniversite yönetiminin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.	Devlet	1424	3,0267	1,18107	-12,596	,000
	Vakıf	303	3,9439	,99676		
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum						
Barınma (yurt vb.) imkânlarından memnunum.	Devlet	1424	3,0702	1,22717	-4,296	,000
	Vakıf	303	3,3960	1,05554		
Dershane (derslik, seminer odası vb.) imkânlarından memnunum.	Devlet	1424	3,1166	1,11674	-10,427	,000
	Vakıf	303	3,8317	,91423		
Sinema/tiyatro imkânlarından memnunum.	Devlet	1424	2,8013	1,24248	-9,503	,000
	Vakıf	303	3,5380	1,14121		
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum						
Burs imkânlarından memnunum.	Devlet	1424	2,8862	1,25621	-3,132	,002
	Vakıf	303	3,1320	1,16335		
Yemekhane hizmetlerinden memnunum.	Devlet	1424	3,1292	1,20849	-6,140	,000
	Vakıf	303	3,6007	1,23776		
Sağlık hizmetlerinden memnunum.	Devlet	1424	2,9480	1,12724	-15,012	,000
	Vakıf	303	3,9967	,98834		
*p<0,05						

Tablo 10'da turizm lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite türü ile aralarında anlamlı farklılıklar bulunan ifadelerin olduğu görülmektedir. Buna göre:

- 1. faktörde yer alan “tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim, her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum, bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum, bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım, bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı, bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum, bu üniversitede aldığım eğitimle ideallerimi gerçekleştireceğimden eminim, bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum, bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum, bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum, üniversitede olduğum süre içerisinde kendimi iyi

hissediyorum, bu üniversitede kendimi özgür hissediyorum, üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden memnunuz” ifadelerine göre bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın tamamının vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

- 2. faktörde yer alan “bu üniversitede verilen akademik eğitimden memnunuz, öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunuz, üniversite yönetiminin öğrencilere değer verdiği kanısındayım, üniversite yönetiminin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunuz” ifadelerine göre bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın tamamının vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.
- 3. faktörde yer alan “barınma (yurt vb.) imkânlarından memnunuz, dersane (derslik, seminer odası vb.) imkânlarından memnunuz, sinema/tiyatro imkânlarından memnunuz” ifadelerine göre bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın tamamının vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.
- 4. faktörde yer alan “burs imkânlarından memnunuz, yemekhane hizmetlerinden memnunuz, sağlık hizmetlerinden memnunuz” ifadelerine göre bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın tamamının vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Buna göre üniversite türü değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörleri arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Turizm lisans öğrencilerinin üniversite türü değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Üniversite Türü	0,460	0,211
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum * Üniversite Türü	0,309	0,095
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum *Üniversite Türü	0,209	0,044
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum * Üniversite Türü	0,253	0,064

Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Üniversite Türü eta (η) değeri 0,460, eta kare (η^2) değeri 0,211, Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum* Üniversite Türü eta (η) değeri 0,309, eta kare (η^2) değeri ise 0,095, Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum *Üniversite Türü eta (η) değeri 0,209, eta kare (η^2) değeri 0,044, Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum * Üniversite Türü eta (η) değeri 0,253, eta kare (η^2) değeri 0,064, olarak bulunmuştur. Cohen d indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Dolayısıyla “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,211 bulunduğu için etki boyutunun “büyük” olduğu Tablo 11’de gösterilmiştir. “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,095, “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,064 bulunduğu için etki boyutunun “orta” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,044 bulunduğu için de etki boyutunun “küçük” olduğu Tablo 11’de gösterilmiştir.

4.3.2. Bölüm Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin bölüm değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için uygulanan tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonucu elde edilen bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Turizm lisans öğrencilerinin bölüm değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları

Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Gruplar Arası	85,996	7	12,285	13,804	,000
	Gruplar İçi	1529,898	1719	,0890		
	Toplam	1615,894	1726			
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Gruplar Arası	69,122	7	9,875	14,116	,000
	Gruplar İçi	1202,478	1719	,700		
	Toplam	1271,600	1726			
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	9,553	7	1,365	2,021	,049
	Gruplar İçi	1160,839	1719	,675		
	Toplam	1170,392	1726			
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	60,204	7	8,601	11,446	,000
	Gruplar İçi	1291,685	1719	,751		
	Toplam	1351,889	1726			
*p<0,05						

Tablo 12'ye bakıldığında; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarında öğrenim görülen bölüme göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Bu farklılıkların hangi gruplar (öğrenim görülen bölüm) arasında gerçekleştiğinin karşılaştırılması amacıyla uygulanan Post Hoc testlerinden Tukey testinin sonucu ise Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13: Gruplar arası (öğrenim görülen bölüm) farklılıkların Tukey testi ile karşılaştırılması

Boyutlar	Bölüm	N	$\bar{X}$	S.S.
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Turizm İşletmeciliği	781	3,2035	,97033
	Konaklama İşletmeciliği	194	3,3160	1,02138
	Seyahat İşletmeciliği	70	2,6198	,76855
	Turizm Rehberliği	67	2,8381	,89016
	Seyahat işletmeciliği ve Turizm rehberliği	187	2,6072	,82521
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	118	2,9329	,89642
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	111	3,0263	,95332
	Gastronomi	199	3,0499	,95464
	Toplam	1727	2,9492	,9062
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Turizm İşletmeciliği	781	3,2775	,83034
	Konaklama İşletmeciliği	194	3,4394	,82300
	Seyahat İşletmeciliği	70	2,8429	,77456
	Turizm Rehberliği	67	3,1306	,97250
	Seyahat işletmeciliği ve Turizm rehberliği	187	2,8275	,79142
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	118	2,9746	,77652
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	111	3,2432	,84239
	Gastronomi	199	3,4523	,91300
	Toplam	1727	3,1485	,84046

Tablo 13'ün devamı

3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Turizm İşletmeciliği	781	3,0567	,84689
	Konaklama İşletmeciliği	194	3,0709	,79698
	Seyahat İşletmeciliği	70	2,9821	,76177
	Turizm Rehberliği	67	3,1381	,79806
	Seyahat işletmeciliği ve Turizm rehberliği	187	2,8797	,86848
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	118	3,1102	,84387
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	111	2,9820	,74750
	Gastronomi	199	3,1558	,75100
Toplam		1727	3,0469	,80182
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Turizm İşletmeciliği	781	3,1609	,87747
	Konaklama İşletmeciliği	194	3,1392	,82183
	Seyahat İşletmeciliği	70	2,7333	,83714
	Turizm Rehberliği	67	2,9254	,84252
	Seyahat işletmeciliği ve Turizm rehberliği	187	2,7201	,92464
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	118	2,9548	,87153
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	111	3,0841	,90729
	Gastronomi	199	3,3853	,80129
Toplam		1727	3,0129	,86046

Gruplar arası (öğrenim görülen bölüm) farklılıkların Tukey testi ile karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara göre;

- 1. Faktör olan “üniversiteden sağlanan genel doyum” ile öğrenim görülen bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım konaklama işletmeciliği ile turizm işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği ile seyahat

işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir.

- 2. Faktör olan “niversiteden sağlanan kişisel akademik doyum” ile öğrenim görülen bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım gastronomi ile konaklama işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği ile seyahat işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 3. Faktör olan “niversite imkânlarından sağlanan doyum” ile öğrenim görülen bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım gastronomi ile turizm rehberliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği ile turizm işletmeciliği ve otelcilik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 4. Faktör olan “niversitenin sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum” ile öğrenim görülen bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım gastronomi ile turizm işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği ile seyahat işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir.

Buna göre bölüm değişkeni ile “niversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “niversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “niversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “niversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörleri arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14: Turizm lisans öğrencilerinin bölüm değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Bölüm	0,231	0,053
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum *Bölüm	0,233	0,054
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum *Bölüm	0,090	0,008
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum *Bölüm	0,211	0,045

Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Bölüm eta (η) değeri 0,231, eta kare (η^2) değeri 0,053, Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum *Bölüm eta (η) değeri 0,233, eta kare (η^2) değeri ise 0,054, Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum *Bölüm eta (η) değeri 0,090, eta kare (η^2) değeri 0,008, Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum *Bölüm eta (η) değeri 0,211, eta kare (η^2) değeri 0,045, olarak bulunmuştur. Cohen d indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Bu durumda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,053, “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,054, “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,008 ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,045 bulunduğu için de etki boyutunun “küçük” olduğu tablo 14’de gösterilmiştir.

4.3.3. Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için bağımsız örneklem t-testi sonucu elde edilen sonuçlar Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15: Turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin faktörler itibarıyla tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları

Boyutlar	Sınıf	N	$\bar{X}$	S.S.	Sd	t	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	3. Sınıf	1063	3,1092	,98045	,03007	2,343	,019
	4. Sınıf	664	2,9972	,94325	,03661		
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	3. Sınıf	1063	3,2479	,848114	,02601	1,654	,098
	4. Sınıf	664	3,1777	,87331	,03389		
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	3. Sınıf	1063	3,0550	,83554	,02563	,353	,724
	4. Sınıf	664	3,0407	,80431	,03121		
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	3. Sınıf	1063	3,1010	,88797	,02724	,586	,558
	4. Sınıf	664	3,0753	,88069	,03418		
*p<0,05							

Tablo 15'e bakıldığında “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunda sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Hangi ifadelerde farklılığın olduğunu tespit edilmesi amacıyla 1. Faktörü oluşturan her bir ifade için ayrı ayrı t Testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 1. faktörünü oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları

İfadeler	Sınıf	N	$\bar{X}$	S.S.	t	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum						
Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim.	3. sınıf	1063	2,9755	1,39523	2,785	,005
	4. sınıf	664	2,7846	1,37100		
Bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum.	3. sınıf	1063	3,0273	1,28376	2,166	,030
	4. sınıf	664	2,8901	1,27570		
Bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım.	3. sınıf	1063	2,8946	1,25106	3,126	,002
	4. sınıf	664	2,7033	1,21489		
Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı.	3. sınıf	1063	2,8711	1,23254	3,559	,000
	4. sınıf	664	2,6551	1,21828		
Bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum.	3. sınıf	1063	3,1223	1,29903	-1,986	,047
	4. sınıf	664	3,2470	1,22042		
Bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum.	3. sınıf	1063	3,0724	1,23028	2,999	,003
	4. sınıf	664	2,8886	1,25471		
Bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum.	3. sınıf	1063	3,1411	1,24980	3,401	,001
	4. sınıf	664	2,9307	1,25173		
*p<0,05						

Tablo 16’da turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile aralarında anlamlı farklılıklar bulunan ifadelerin olduğu görülmektedir. Buna göre:

- 1. faktörde yer alan “tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim, bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum, bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım, bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı, bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum, bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum” ifadelerine göre bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu ancak “bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum” ifadesindeki farklılığın ise 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Buna göre sınıf değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” faktörü arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17: Turizm lisans öğrencilerinin sınıf değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutu arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Sınıf	0,056	0,003

Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Sınıf eta (η) değeri 0,056, eta kare (η^2) değeri 0,003 olarak bulunmuştur. Cohen d indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Bu durumda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,003 bulunduğu için etki boyutunun “küçük” olduğu Tablo 17’de gösterilmiştir.

4.3.4. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin yaş değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için uygulanan tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonucu elde edilen bulgular Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18: Turizm lisans öğrencilerinin yaş değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları

Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
1.Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Gruplar Arası	7,105	3	2,368	2,536	,055
	Gruplar İçi	1608,789	1726	,934		
	Toplam	1615,894	1726			
2.Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Gruplar Arası	7,002	3	2,334	3,180	,023
	Gruplar İçi	1264,598	1726	,734		
	Toplam	1271,600	1726			
3.Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	,333	3	,111	,163	,921
	Gruplar İçi	1170,059	1726	,679		
	Toplam	1170,392	1726			
4.Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	6,249	3	2,083	2,667	,046
	Gruplar İçi	1345,636	1726	,781		
	Toplam	1351,889	1726			
*p<0,05						

Tablo 18'e bakıldığında; "Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum" ve "Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum" boyutlarında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Bu farklılıkların hangi gruplar (yaş) arasında gerçekleştiğinin karşılaştırılması amacıyla uygulanan Post Hoc testlerinden LSD testinin sonucu ise Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Gruplar arası (yaş) farklılıkların LSD testi ile karşılaştırılması

Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	S.S.
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	17-22	903	3,2591	,82722
	23-28	755	3,1619	,88918
	29-34	60	3,4250	,91631
	35 ve Fazlası	9	2,9722	,45833
	Toplam	1727	3,2209	,85833
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	17-22	903	3,1096	,86665
	23-28	755	3,0508	,90870
	29-34	60	3,3556	,79515
	35 ve Fazlası	9	2,8519	1,01531
	Toplam	1727	3,0911	,88501

Gruplar arası (Yaş) farklılıkların LSD testi ile karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara göre;

- 2. Faktör olan “üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum” ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım 29-34 ile 17-22 yaş aralığında olan öğrencilerde, en az katılım ise 35 ve fazlası ile 23-28 yaş aralığında olan öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 4. Faktör olan “üniversitenin sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum” ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım 29-34 ile 17-22 yaş aralığında olan öğrencilerde, en az katılım ise 35 ve fazlası ile 23-28 yaş aralığında olan öğrencilerde gerçekleşmiştir.

Buna göre yaş değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörleri arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 21’e bakıldığında; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Hangi ifadelerde farklılığın olduğunu tespit edilmesi amacıyla 1. faktörü oluşturan her bir ifade için ayrı ayrı t Testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22: Turizm lisans öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 1. faktörünü oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları

İfadeler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim.	Erkek	914	2,8326	1,40621	-2,209	,027
	Kız	813	2,9803	1,36534		
Her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum.	Erkek	914	3,0405	1,23897	-2,087	,037
	Kız	813	3,1661	1,25778		
Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı.	Erkek	914	2,7276	1,22728	-2,168	,030
	Kız	813	2,8561	1,23284		
Bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum.	Erkek	914	3,0799	1,27799	-3,142	,002
	Kız	813	3,2718	1,25500		
Bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum.	Erkek	914	2,9267	1,23746	-2,666	,008
	Kız	813	3,0861	1,24369		
Bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum.	Erkek	914	2,9880	1,25973	-2,542	,011
	Kız	813	3,1415	1,24407		
Bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum.	Erkek	914	3,2199	1,17886	-2,371	,018
	Kız	813	3,3518	1,12484		
Üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden memnunum.	Erkek	914	3,0941	1,23827	-2,308	,021
	Kız	813	3,2276	1,15376		
*p<0,05						

Tablo 22’de turizm lisans öğrencilerinin cinsiyet ile aralarında anlamlı farklılıklar bulunan ifadelerin olduğu görülmektedir. Buna göre:

- 1. faktörde yer alan “tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim, her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum, bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı, bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum, bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum, bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum, bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum, üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden

memnunum” ifadelerine göre bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın tamamının kız öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Buna göre cinsiyet değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” faktörü arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23: Turizm lisans öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutu arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Cinsiyet	0,057	0,003

Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Cinsiyet eta (η) değeri 0,057, eta kare (η^2) değeri 0,003 olarak bulunmuştur. Cohen d indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Bu durumda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,003 bulunduğu için de etki boyutunun küçük olduğu Tablo 23’de gösterilmiştir.

4.3.6. Ailelerinin Yaşadığı Bölge Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin ailelerinin yaşadığı bölge değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için uygulanan tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonucu elde edilen bulgular Tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo 24: Turizm lisans öğrencilerinin ailelerinin yaşadığı bölge değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları

Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Gruplar Arası	27,509	6	4,585	4,965	,000
	Gruplar İçi	1588,385	1720	,923		
	Toplam	1615,894	1726			
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Gruplar Arası	9,918	6	1,653	2,254	,036
	Gruplar İçi	1261,682	1720	,734		
	Toplam	1271,600	1726			
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	13,153	6	2,192	3,258	,003
	Gruplar İçi	1157,239	1720	,673		
	Toplam	1170,392	1726			
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	5,069	6	,845	1,079	,373
	Gruplar İçi	1346,820	1720	,783		
	Toplam	1351,889	1726			
*p<0,05						

Tablo 24'e bakıldığında; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutlarında öğrencilerin ailelerinin yaşadığı bölgeye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Bu farklılıkların hangi gruplar (ailenin yaşadığı bölge) arasında gerçekleştiğinin karşılaştırılması amacıyla uygulanan Post Hoc testlerinden Tukey testinin sonucu ise Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25: Gruplar arası (ailenin yaşadığı bölge) farklılıkların LSD testi ile karşılaştırılması

Boyutlar	Ailenin Yaşadığı Bölge	N	$\bar{X}$	S.S.
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Akdeniz	256	3,0781	,96832
	Ege	282	3,2019	1,02042
	Marmara	370	3,2135	,91855
	Karadeniz	148	3,0644	,99502
	İç Anadolu	357	2,9058	,92547
	Doğu Anadolu	153	2,9794	,94821
	Güneydoğu Anadolu	161	2,9102	,99448
	Toplam	1727	3,0661	,96758
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Akdeniz	256	3,2188	,97317
	Ege	282	3,2961	,84975
	Marmara	370	3,2770	,84079
	Karadeniz	148	3,3193	,87083
	İç Anadolu	357	3,1422	,84940
	Doğu Anadolu	153	3,1912	,77256
	Güneydoğu Anadolu	161	3,0761	,78015
	Toplam	1727	3,2209	,85833
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Akdeniz	256	3,0156	,73881
	Ege	282	3,0479	,82305
	Marmara	370	3,0845	,85824
	Karadeniz	148	3,2787	,80997
	İç Anadolu	357	3,0182	,84925
	Doğu Anadolu	153	2,8824	,75058
	Güneydoğu Anadolu	161	3,0435	,85539
	Toplam	1727	3,0495	,82347

Gruplar arası (ailenin yaşadığı bölge) farklılıkların LSD testi ile karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara göre;

- 1. Faktör olan “üniversiteden sağlanan genel doyum” ile ailenin yaşadığı bölge değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aileleri Marmara Bölgesi ile Ege Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde, en az katılım ise aileleri İç Anadolu Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 2. Faktör olan “üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum” ile ailenin yaşadığı bölge değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aileleri Karadeniz Bölgesi ile Ege Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde, en az katılım ise aileleri Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 3. Faktör olan “üniversite imkânlarından sağlanan doyum” ile ailenin yaşadığı bölge değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aileleri Karadeniz Bölgesi ile Marmara Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde, en az katılım ise aileleri Doğu Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde gerçekleşmiştir.

Buna göre ailenin yaşadığı bölge değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” faktörleri arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26: Turizm lisans öğrencilerinin ailelerinin yaşadığı bölge değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *	0,130	0,017
Ailelerinin Yaşadığı Bölge		
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum *	0,088	0,008
Ailelerinin Yaşadığı Bölge		
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum *	0,106	0,011
Ailelerinin Yaşadığı Bölge		

Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum * Ailelerinin Yaşadığı Bölge eta (η) değeri 0,130, eta kare (η^2) değeri 0,017, Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum * Ailelerinin Yaşadığı Bölge eta (η) değeri 0,088, eta kare (η^2) değeri ise 0,008, Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum * Ailelerinin Yaşadığı Bölge eta (η) değeri 0,106, eta kare (η^2) değeri 0,011 olarak bulunmuştur. Cohen *d* indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Bu durumda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,017, “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,008, “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,045 bulunduğu için de etki boyutunun “küçük” olduğu Tablo 26’da gösterilmiştir.

4.3.7. Barınma Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin barınma değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için uygulanan tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonucu elde edilen bulgular Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27: Turizm lisans öğrencilerinin barınma değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları

Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Gruplar Arası	10,254	3	3,418	3,668	,012
	Gruplar İçi	1605,641	1723	,932		
	Toplam	1615,894	1726			
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Gruplar Arası	8,411	3	2,804	3,824	,010
	Gruplar İçi	1263,190	1723	,733		
	Toplam	1271,600	1726			
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	20,006	3	6,669	9,988	,000
	Gruplar İçi	1150,386	1723	,668		
	Toplam	1170,392	1726			
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	4,068	3	1,356	1,733	,158
	Gruplar İçi	1347,821	1723	,782		
	Toplam	1351,889	1726			
*p<0,05						

Tablo 27'ye bakıldığında; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutlarında barınmaya göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Bu farklılıkların hangi gruplar (barınma) arasında gerçekleştiğinin karşılaştırılması amacıyla uygulanan Post Hoc testlerinden Tukey testinin sonucu ise Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28: Gruplar arası (barınma) farklılıkların Tukey testi ile karşılaştırılması

Boyutlar	Barınma	N	$\bar{X}$	S.S.
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Yurt	555	3,0082	,89940
	Öğrenci Evi	746	3,0516	,98740
	Aile Evi	369	3,2047	1,00710
	Diğer	57	2,9244	1,01682
	Toplam	1727	3,0661	,96758
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Yurt	555	3,1892	,83378
	Öğrenci Evi	746	3,2091	,88670
	Aile Evi	369	3,3299	,82569
	Diğer	57	2,9781	,85992
	Toplam	1727	3,2209	,85833
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Yurt	555	3,0847	,81905
	Öğrenci Evi	746	2,9517	,80676
	Aile Evi	369	3,2195	,80689
	Diğer	57	2,8860	,98433
	Toplam	1727	3,0495	,82347

Gruplar arası (barınma) farklılıkların Tukey Testi ile karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara göre;

- 1. Faktör olan “üniversiteden sağlanan genel doyum” ile barınma değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aile evi ile öğrenci evinde konaklayan öğrencilerde, en az katılım ise diğer konaklama imkânlarını kullanan ile yurttaki konaklayan öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 2. Faktör olan “üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum” ile barınma değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aile evi ile öğrenci evinde

konaklayan öğrencilerde, en az katılım ise diğer konaklama imkânlarını kullanan ile yurttta konaklayan öğrencilerde gerçekleşmiştir.

- 3. Faktör olan “üniversite imkânlarından sağlanan doyum” ile barınma değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aile evi ile yurttta konaklayan öğrencilerde, en az katılım ise diğer konaklama imkânlarını kullanan ile öğrenci evinde konaklayan öğrencilerde gerçekleşmiştir.

Buna göre barınma değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” faktörleri arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29: Turizm lisans öğrencilerinin barınma değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Barınma	0,080	0,006
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum *Barınma	0,081	0,007
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum *Barınma	0,131	0,017

Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum *Barınma eta (η) değeri 0,080, eta kare (η^2) değeri 0,006, Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum *Barınma eta (η) değeri 0,081, eta kare (η^2) değeri ise 0,007, Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum *Barınma eta (η) değeri 0,131, eta kare (η^2) değeri 0,017 olarak bulunmuştur. Cohen d indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Bu durumda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,006, “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,007, “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,017 bulunduğu için de etki boyutunun “küçük” olduğu Tablo 29’de gösterilmiştir.

4.3.8. Aylık Gelir Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin aylık gelir değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için uygulanan tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonucu elde edilen bulgular Tablo 30’de gösterilmiştir.

Tablo 30: Turizm lisans öğrencilerinin aylık gelir değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutların tespitine yönelik gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (one way anova) sonuçları

Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Gruplar Arası	50,958	4	12,739	14,018	,000
	Gruplar İçi	1564,936	1722	,909		
	Toplam	1615,894	1726			
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Gruplar Arası	16,054	4	4,014	5,505	,000
	Gruplar İçi	1255,546	1722	,729		
	Toplam	1271,600	1726			
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	8,245	4	2,061	3,054	,016
	Gruplar İçi	1162,147	1722	,675		
	Toplam	1170,392	1726			
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Gruplar Arası	8,309	4	2,077	2,662	,031
	Gruplar İçi	1343,580	1722	,780		
	Toplam	1351,889	1726			
*p<0,05						

Tablo 30’a bakıldığında; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarında aylık gelire göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Bu farklılıkların hangi gruplar (aylık gelir) arasında gerçekleştiğinin karşılaştırılması amacıyla uygulanan Post Hoc testlerinden Tukey testinin sonucu ise Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31: Gruplar arası (aylık gelir) farklılıkların Tukey testi ile karşılaştırılması

Boyutlar	Aylık Gelir	N	$\bar{X}$	Standart Sapma
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	400-600	592	2,9249	,89096
	601-800	416	3,0248	,94656
	801-1000	290	2,9971	1,01044
	1001-1200	210	3,4333	,95181
	1201 ve Fazlası	219	3,2659	1,04827
	Toplam	1727	3,0661	,96758
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	400-600	592	3,1288	,82049
	601-800	416	3,2626	,84703
	801-1000	290	3,1681	,87297
	1001-1200	210	3,4298	,84087
	1201 ve Fazlası	219	3,2603	,93826
	Toplam	1727	3,2209	,85833
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	400-600	592	2,9856	,78196
	601-800	416	3,0228	,79328
	801-1000	290	3,0534	,89558
	1001-1200	210	3,1381	,77180
	1201 ve Fazlası	219	3,1826	,91701
	Toplam	1727	3,0495	,82347
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	400-600	592	3,0163	,88049
	601-800	416	3,1306	,80513
	801-1000	290	3,0989	,91686
	1001-1200	210	3,2333	,89243
	1201 ve Fazlası	219	3,0715	,97442
	Toplam	1727	3,0911	,88501

Gruplar arası (aylık gelir) farklılıkların Tukey Testi ile karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara göre;

- 1. Faktör olan “üniversiteden sağlanan genel doyum” ile aylık gelir değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aylık 1001-1200 TL ile 1201 ve Fazla aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 801-1000 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 2. Faktör olan “üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum” ile aylık gelir değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aylık 1001-1200 TL ile 1201 ve Fazla aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 801-1000 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 3. Faktör olan “üniversite imkânlarından sağlanan doyum” ile aylık gelir değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aylık 1201 ve Fazlası ile 1001-1200 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 801-1000 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir.
- 4. Faktör olan “üniversitenin sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum” ile aylık gelir değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu faktöre en çok katılım aylık 1001-1200 TL ile 601-800 aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 1201 ve Fazlası aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir.

Buna göre aylık gelir değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörleri arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32: Turizm lisans öğrencilerinin aylık gelir değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum * Aylık Gelir	0,178	0,032
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum * Aylık Gelir	0,112	0,013
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum * Aylık Gelir	0,084	0,007
Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum * Aylık Gelir	0,078	0,006

Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum * Aylık Gelir eta (η) değeri 0,178, eta kare (η^2) değeri 0,032, Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum * Aylık Gelir eta (η) değeri 0,112, eta kare (η^2) değeri ise 0,013, Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum * Aylık Gelir eta (η) değeri 0,084, eta kare (η^2) değeri 0,007, Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum * Aylık Gelir eta (η) değeri 0,078, eta kare (η^2) değeri 0,006, olarak bulunmuştur. Cohen d indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Bu durumda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,032, “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,013, “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,007, “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,045 bulunduğu için de etki boyutunun “küçük” olduğu Tablo 32’de gösterilmiştir.

4.3.9. Mezun Olunan Lise Değişkenine İlişkin Bulgular

Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumlarına ilişkin boyutlar arasındaki farklılığın tespit edilmesi için bağımsız örneklem t-testi sonucu elde edilen sonuçlar Tablo 33’de gösterilmiştir.

Tablo 33: Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu boyutları arasındaki ilişkinin faktörler itibariyle tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları

Boyutlar	Mezun Olunan Lise	N	$\bar{X}$	S.S.	Sd	t	p
1. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum	Turizm Lisesi	537	3,1246	,97017	,04187	1,688	,092
	Diğer	1190	3,0398	,96565	,02799		
2. Faktör: Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum	Turizm Lisesi	537	3,2952	,85201	,03677	2,418	,016
	Diğer	1190	3,1874	,85943	,02491		
3. Faktör: Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	Turizm Lisesi	537	3,0670	,79523	,03432	,594	,522
	Diğer	1190	3,0416	,83610	,02424		
4. Faktör: Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	Turizm Lisesi	537	3,1378	,85860	,03705	1,474	,141
	Diğer	1190	3,0700	,89624	,02598		
*p<0,05							

Tablo 33’e bakıldığında; “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutunda mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Hangi ifadelerde farklılığın olduğunu tespit edilmesi amacıyla 2. faktörü oluşturan her bir ifade için ayrı ayrı t Testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 34’de gösterilmiştir.

Tablo 34: Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise değişkeni ile yükseköğrenim yaşam doyumu görüşlerinin 2. faktörünü oluşturan ifadeler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçları

İfadeler	Mezun Olunan Lise	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.	Turizm Lisesi	537	3,4432	1,18173	2,095	,036
	Diğer	1190	3,3160	1,16191		
*p<0,05						

Tablo 34’de turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise türü ile aralarında anlamlı farklılık bulunan ifadenin olduğu görülmektedir. Buna göre:

- 2. faktörde yer alan “öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum” ifadesine göre bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın turizm lisesi mezunu öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Buna göre mezun olunan lise değişkeni ile “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” faktörü arasında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü tespit etmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 35’de gösterilmiştir.

Tablo 35: Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise değişkeni ile anlamlı farklılığın belirlendiği yükseköğrenim yaşam doyumu boyutu arasındaki ilişkinin etki büyüklüğü ölçümüne yönelik eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu	eta (η)	eta kare (η^2)
Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum *Mezun Olunan Lise	0,058	0,003

Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum *Mezun Olunan Lise eta (η) değeri 0,058, eta kare (η^2) değeri ise 0,003 olarak bulunmuştur. Cohen d indeksine göre etki büyüklüğü $0,01 < \eta^2 < 0,06$ arası ise küçük, $0,06 < \eta^2 < 0,14$ arası ise orta, $0,14 < \eta^2 < +$ arası ise büyük etki anlamına gelmektedir (Kartal vd., 2013:921). Bu durumda “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutunun eta kare (η^2) değerinin 0,003 bulunduğu için de etki boyutunun “küçük” olduğu Tablo 35’de gösterilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumların belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen sonuçlar yer almaktadır. Ayrıca elde edilen sonuçların daha önce yapılan araştırmalarla olan farklılıkları ve benzerliklerinin tartışılmasına da söz konusu bölümde yer verilmiştir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar şunlardır:

Turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu seviyelerini ölçmek amacıyla hazırlanan anket formu, Türkiye’de turizm eğitimi veren 19 devlet, 7 vakıf üniversitesinde öğrenim gören 3 ve 4. sınıf 1727 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmaya katılan 1424 öğrenci devlet üniversitelerinde, 791 öğrenci turizm işletmeciliği bölümünde, 1063 öğrenci 3. sınıfta, 903 öğrenci 17-22 yaş aralığında ve 914 öğrencinin de erkek olduğu görülmektedir. Ayrıca 370 öğrencinin ailesi Marmara Bölgesinde ikamet ederken, 746 öğrencinin barınma olanağı olarak öğrenci evinde kaldığı, 592 öğrencinin aylık 400-600 TL aralığında gelire sahip olduğu ve 537 öğrenin de turizm lisesinden mezun olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu seviyelerinin belirlenmesi amacıyla uygulanan ölçeğin 24 önerme ve “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” olmak üzere 4 boyuttan oluştuğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu seviyeleri 4 boyut ve bu 4 boyuta bağlı 24 önermeden oluşmaktadır. Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumunu oluşturan boyutlar içerisinde varyansı en yüksek düzeyde açıklayan boyutun “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutu olduğu görülmüştür. Bu sonuç turizm lisans öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu

seviyelerini en yüksek “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun etkilediğini göstermektedir.

Bu çalışmanın temel amacı olan turizm lisans öğrencilerinin yükseköğretim yaşam doyumlarının belirlenmesine yönelik sonuçlar incelendiğinde yükseköğrenim yaşam doyumu seviyelerinin “orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yükseköğrenim yaşam doyumu boyutlarını oluşturan “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” düzeylerinin de “orta” düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde üniversite hayatından sağlanan doyumun memnuniyet derecesi yaşam doyumu etkilediği görülmüştür (Lindfors ve diğ, 2014; Bulut ve Bulut Serin, 2016). Ayrıca yaşam doyumu yüksek olan öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin de yüksek olduğu görülmektedir (Tuzgöl Dost, 2007; Çivitçi, 2012; Recepoğlu, 2013). Bazı araştırmaların öğrencilerin öğretim elemanlarından memnuniyet derecelerinin düşük (Kaynar vd., 2006), orta (Şahin, 2009) ve yüksek (Özdelikara ve Babur, 2016) olduğu görülmüş olup, akademik uyumun yaşam doyumunu artırdığı görülmektedir (Bulut ve Bulut Serin, 2016). Bu çalışmanın “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyumu” ve “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” düzeylerinin çok yüksek olmaması öğrencilerin yaşam doyumlarının yüksek olmadığı ve Şahin (2009) çalışması ile örtüştüğü görülmektedir. Kaynar vd. (2006) çalışmasında öğrencilerin okul yönetimlerinden memnun olmadıkları sonucu bu çalışma ile çelişirken, Şahin (2009), Özdelikara ve Babur (2016) çalışmalarında öğrencilerin okul yönetiminden memnuniyet derecesinin iyi olduğu sonucu bu çalışma ile örtüşmektedir. Kong vd. (2012) ve Zhao vd. (2014) çalışmalarında üniversitelerin öğrencilere sunmuş oldukları sosyal imkânlardan memnuniyet derecelerinin yaşam doyumu düzeyini artırdığı görülmektedir. Ayrıca ilgili alan yazında ders dışı aktivite imkânların (Moss, 1986; Huang, 2003; Çivitçi, 2015; Tercan, 2015; Forbes, 2016), sosyal ilişkilerin ve davranışların yaşam doyumunu artırdığı (Alleyne vd., 2014; Sünbül, 2016) görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın sonuçlarından elde edilen; “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarının “orta” düzeyde olması Türkiye’deki üniversitelerin sosyal hizmetlerinin ve üniversite imkânlarının turizm öğrencilerince yeterli görülmediği sonucu elde edilebilir. Bu

sonuç Özdelikara ve Babur (2016) öğrencilerin bilimsel ve sosyal imkânlardan memnuniyet derecelerinin çok iyi olmadığı sonucu ile örtüşmektedir.

Turizm lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite türü farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bununla beraber dört faktörü oluşturan ifadeler ile üniversite türü arasındaki farklılığın tamamının vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde vakıf üniversitelerinin öğrencilerine sunmuş oldukları destek, öğrencileriyle olan iletişimleri, sunulan hizmetlerden öğrencilerin tatmin derecesi ve öğrencilerin üniversite yönetimlerine olan bakış açılarının devlet üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek puan aralığına sahip oluşu bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir (Şişli ve Köse, 2013). Başka bir çalışmada (Gülcan, 2014), devlet üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumu puanlarının vakıf üniversitelerinden yüksek oluşu bu çalışmanın sonucu ile çelişmektedir. Bununla beraber eta (η) eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan doyum boyutunda büyük, üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum ve üniversitenin sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum boyutunda orta, üniversitenin imkânlarından sağlanan doyum boyutunda ise küçük derecede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm lisans öğrencilerinin bölümü farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” faktörüne en çok katılım konaklama işletmeciliği ile turizm işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği ile seyahat işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” faktörüne en çok katılım gastronomi ile konaklama işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve

turizm rehberliği ile seyahat işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” faktörüne en çok katılım gastronomi ile turizm rehberliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği ile turizm işletmeciliği ve otelcilik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörüne en çok katılım gastronomi ile turizm işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde, en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği ile seyahat işletmeciliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde öğrencilerin yaşam doyumu ile bölüm tercihleri arasındaki ilişkinin anlamlı bulunduğu çalışmalar bu çalışmanın sonuçlarını desteklediği görülmektedir (Bulut Serin vd., 2010; Özaydın, 2011; Gençay ve Akkoyunlu, 2012; Gündoğdu ve Yavuzer, 2012; Recepoğlu, 2013). Ancak Eryılmaz (2012) çalışmasında yaşam doyumu ile bölüm arasında anlamlı bir farklığa rastlamadığı sonucu bu çalışmanın sonucu ile çelişmektedir. Bununla beraber eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan genel doyum, üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum, üniversite imkânlarından sağlanan doyum ve üniversitenin sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum boyutlarında küçük derecede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm lisans öğrencilerinin sınıfı farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde, “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bununla beraber 1. faktörü oluşturan; “tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim, bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum, bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım, bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı, bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum, bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum” ifadelerindeki farklılığın 3. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu ancak “bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum” ifadesindeki farklılığın ise 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. İlgili alan yazın incelendiğinde (Kaynar vd., 2006; Ulusoy vd., 2010; Baykal vd., 2011; Engin vd., 2011; Özaydın, 2011; Balcı Yaygın ve Kırca, 2013; Gülcan, 2014; Şahin, 2016), yaşam doyumu ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde eden çalışmalar bu

çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Ancak ilgili alan yazında (Gençay, 2009; Güngör, 2011), yaşam doyumu ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı çalışmalar bu çalışmanın sonucu ile çelişmektedir. Bununla beraber eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan genel doyum boyutunun küçük derecede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm lisans öğrencilerinin yaş aralığı farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” faktörüne en çok katılım 29-34 ile 17-22 yaş aralığında olan öğrencilerde, en az katılım ise 35 ve fazlası ile 23-28 yaş aralığında olan öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörüne en çok katılım 29-34 ile 17-22 yaş aralığında olan öğrencilerde, en az katılım ise 35 ve fazlası ile 23-28 yaş aralığında olan öğrencilerde gerçekleşmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde (Bechtold, 2004; Eryılmaz, 2012; Recepoğlu, 2013; Gülcan, 2014; Şahin vd., 2014), yaş değişkeni ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde eden çalışmalar bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Ancak ilgili alan yazında (Agyar, 2013; Güngör, 2011), yaş değişkeni ile yaşam doyumu arasında herhangi bir farklılığın olmadığı sonucunu elde eden çalışmalar bu çalışmanın sonucu ile çelişmektedir. Bununla beraber eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum ve üniversitenin sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum boyutlarının küçük derecede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm lisans öğrencilerinin cinsiyeti farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” boyutunda anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bununla beraber 1. faktörü oluşturan; “tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim, her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum, bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı, bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmüyorum, bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum, bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum, bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum, üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden memnunuz” ifadelerindeki farklılığın tamamının kız öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. İlgili

alan yazın incelendiğinde (Bechtold, 2004; Tuzgöl Dost, 2007; Gençay, 2009; Özaydın, 2011; Tümkeya, 2011; Eryılmaz, 2012; Gündoğdu ve Yavuzer, 2012; Kong vd., 2012; Gülcan, 2014; Gülcan ve Nedim Bal, 2014; Kanat ve Dikkaya, 2014; Bulut ve Bulut Serin, 2016), cinsiyet ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılığın elde edildiği sonuçlar bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Ancak ilgili alanda (Diener, 1984; Hampton ve Marshall, 2000; Hintikka, 2001; Kotja vd., 2002; Fugl-Meyer vd., 2002; Diener vd., 2003; Seligman, 2004; Chow, 2005; Shek, 2005; Tseng, 2006; Ye vd., 2012; Şahin vd., 2014; Özkara, vd., 2015; Özdemir Topaloğlu, 2015; Şahin, 2016; Akçit ve Barutçu, 2017), yaşam doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucunu elde eden çalışmalar bu çalışmanın sonucu ile çelişmektedir. Bununla beraber ta (η) eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan genel doyum boyutunun küçük derecede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm lisans öğrencilerinin ailelerinin yaşadığı bölge farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” faktörüne en çok katılım aileleri Marmara Bölgesi ile Ege Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde, en az katılım ise aileleri İç Anadolu Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” faktörüne en çok katılım aileleri Karadeniz Bölgesi ile Ege Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde, en az katılım ise aileleri Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” faktörüne en çok katılım aileleri Karadeniz Bölgesi ile Marmara Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde, en az katılım ise aileleri Doğu Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesinde ikamet eden öğrencilerde gerçekleşmiştir. İlgili alan yazında yapılan araştırmalar incelendiğinde, Dilmaç ve Ekşi (2008) ve Özaydın (2011) yaptıkları çalışmalarda öğrencilerin ailelerinin yaşadığı bölge ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucunu elde ettikleri araştırmalar bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Bununla beraber eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğü üniversiteden sağlanan genel doyum, üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum, üniversite

imkânlarından sağlanan doyum boyutlarının küçük derecede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm lisans öğrencilerinin barınma türü farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” faktörüne en çok katılım aile evi ile öğrenci evinde konaklayan öğrencilerde, en az katılım ise diğer konaklama imkânlarını kullanan ile yurttan konaklayan öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” faktörüne en çok katılım aile evi ile öğrenci evinde konaklayan öğrencilerde, en az katılım ise diğer konaklama imkânlarını kullanan ile yurttan konaklayan öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” faktörüne en çok katılım aile evi ile yurttan konaklayan öğrencilerde, en az katılım ise diğer konaklama imkânlarını kullanan ile öğrenci evinde konaklayan öğrencilerde gerçekleşmiştir. İlgili alan yazında Özdemir Topaloğlu (2015) yapmış olduğu çalışmada yurttan kalan öğrencilerin yaşam doyumlarının evde kalan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucu bu çalışmanın sonucu ile çelişmektedir. Bununla beraber eta (η) eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan genel doyum, üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum, üniversite imkânlarından sağlanan doyum boyutlarının küçük derecede etkisinin olduğu görülmektedir.

Turizm lisans öğrencilerinin aylık geliri farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” faktörüne en çok katılım aylık 1001-1200 TL ile 1201 ve Fazla aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 801-1000 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” faktörüne en çok katılım aylık 1001-1200 TL ile 1201 ve Fazla aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 801-1000 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” faktörüne en çok katılım aylık 1201

ve Fazlası ile 1001-1200 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 801-1000 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir. “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörüne en çok katılım aylık 1001-1200 TL ile 601-800 TL aralıklarında geliri olan öğrencilerde, en az katılım ise aylık 400-600 TL ile 1201 ve Fazlası aralıklarında geliri olan öğrencilerde gerçekleşmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde (Diener ve Diener, 1996; Moller, 1996; Staudinger, Fleeson ve Baltes, 1999; Diener ve Biswas Diener, 2002; Diener ve Seligman, 2004; Frijters, vd., 2004; Chow, 2005; Paolini vd., 2006; Tuzgöl Dost, 2007; Powers, 2008; Dilmaç ve Ekşi, 2008; Diener ve Diener, 2009; Tuzgöl Dost, 2010; Engin vd., 2011; Ye vd., 2012; Kabasakal ve Baş, 2013; Güler, 2015; Özkara vd., 2015; Yıkılmaz ve Demir Güdül, 2015; Akçit ve Barutçu, 2017), yapılan çalışmaların ekonomik gelir ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucu bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Bununla beraber eta (η) eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan genel doyum, üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum, üniversite imkânlarından sağlanan doyum ve üniversite sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum boyutlarının küçük derecede etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm lisans öğrencilerinin mezun olunan lise türü farklı olan grupların ölçek değerlerinin karşılaştırılması sonuçları incelendiğinde; “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bununla beraber 2. faktörü oluşturan; “öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunun” ifadesindeki farklılığın turizm lisesi mezunu öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Bununla beraber eta (η) eta kare (η^2) değerlerine bakılmış ve etki büyüklüğünün üniversiteden sağlanan kişisel akademik doyum boyutunun küçük derecede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle üniversite yönetimlerine, öğretim üyelerine, politikacılara, kamu ve sivil toplum kuruluşlarına ve araştırmacılara yönelik bazı öneriler sunulabilir:

- Üniversite öğrenimi gören öğrencilerin gelecek yaşamlarının belirlenmesinde önemli bir unsur olan yaşam doyumu, bir hizmet

sektörü olan turizm sektöründe çalışacak turizm öğrencileri için öğrencilik ve iş yaşamlarında olumlu duygulara sahip olmaları önemli bir unsur olarak düşünülmektedir. Araştırma sonucunda öğrencilerin “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” düzeylerinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Bu nedenle üniversitelerin öğrencilerin sektörün beklentilerine cevap verebilecek nitelikte personel olarak yetiştirmelerin yanında öğrencilik dönemleri içerisinde üniversitelerin öğrencilerin yaşamlarında olumlu duyguları bırakması gerekmektedir. Bu durum öğrencilerin kendileri olan özgüvenlerinin artmasına ve yaşam doyumu düzeylerinin artmasına olanak sağlayabilir.

- Araştırma sonuçlarında öğrencilerin “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” düzeylerinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda turizm eğitimi alan öğrencilere eğitim veren öğretim üyelerinin ve üniversite yöneticilerinin öğrencilerle iletişimleri, ders işleme tarzları, öğrencilerin görüş ve önerilerini dikkate alma ve öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlamalarına yardımcı olmaları hem öğrenim döneminde hem de mezuniyet sonrasında öğrencilerde olumlu duyguların artmasına olanak sağlayabilir.
- Araştırma sonucunda öğrencilerin “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” memnuniyet derecelerinin yüksek olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda üniversitelerin öğrencilere sunmuş oldukları derslik, seminer, sinema, tiyatro vb. alanların oluşturulması öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin artmasına olanak sağlayabilir.
- Araştırma sonucunda öğrencilerin “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” düzeylerinin yüksek olmadığı görülmektedir. Özellikle 17-30 yaş arası bireylerin eğitim gördüğü üniversitelerde öğrencilerin ders dışı aktivitelerine katılımlarının yaşam doyumunu artırdığı görülmektedir. Bu bağlamda üniversitenin sosyal hizmet olanaklarının artırılması, ders dışı aktivite alanlarının oluşturulması öğrencilerin yaşam doyumlarının artmasına olanak sağlayabilir.

- Araştırma sonucunda vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin devlet üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla yükseköğrenim yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda devlet üniversiteleri yönetimleri üniversitelerinin öğrencilerine sunmuş oldukları standartlarını vakıf üniversitelerinin standartları ile karşılaştırıp eksikliklerin giderilmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonucunda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” düzeylerinin öğrenim görülen bölüme göre farklılaştığı ve en az katılım ise seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerde gerçekleşmiştir. Bu bağlamda turizm başta seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği olmak üzere turizm ile ilgili tüm bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin kaygılarının belirlenmesi ve varsa bu kaygıların çözüm yollarının aranması önerilmektedir.
- Araştırma sonucunda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” düzeyinin 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda özellikle mezuniyet sonrası kaygıların başladığı turizm öğrencilerinin bu kaygıların giderilmesi yaşam doyumlarının artmasına olanak sağlayabilir.
- Araştırma sonucunda “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarına en az katılımın 35 ve fazlası yaş gruplarında olduğu görülmektedir. Bu bağlamda üniversitelerde sınıf ortalamasının üzerinde yaşa sahip bireylerde oluşan yaşam doyumu düşüklüğünün sebeplerinin belirlenmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonucunda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum” boyutunda kız öğrencilerin memnuniyet derecesinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerde

oluşan yaşam doyumu düşüklüğünün sebeplerinin belirlenmesi önerilmektedir.

- Araştırma sonucunda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarında öğrencilerin ailelerinin yaşadıkları bölgelere göre farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu farklılığın oluşmasında en önemli unsur olarak ekonomik sebepler kabul edilebilir. Bu bağlamda özellikle İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin de yaşayan ailelerin gelir düzeylerinin diğer bölgelerle olan farkın azaltılması yararlı olacaktır.
- Araştırma sonucunda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum” ve “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” boyutlarında barınma olanaklarına göre farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılıkların giderilmesi için özellikle devlet yurtlarının standartları geliştirilmeli ve öğrencilerinin beklentilerine göre hazırlanması öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumu seviyelerinin artmasına olanak sağlayabilir.
- Araştırma sonucunda “Üniversiteden Sağlanan Genel Doyum,” “Üniversiteden Sağlanan Kişisel Akademik Doyum,” “Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum” ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” boyutlarında aylık gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha yüksek katılım gösterdiği görülmektedir. Gelir düzeyinin yaşam doyumuna etki ettiği düşünüldüğünde özellikle gelir düzeyi düşük öğrencilere sunulacak burs imkânları öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumu düzeylerinin artmasını sağlayabilir.
- Bu araştırmada lisans düzeyindeki 3 ve 4. sınıf turizm öğrencileri yükseköğrenim yaşam doyumu düzeyleri incelenmiştir. Konuyla ilgili alan yazında turizm ön lisans, lisans 1. ve 2. sınıf, yüksek lisans, doktora öğrencilerine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle ileride bu öğrenci grupları ile yapılacak çalışmalar turizm

öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumlarının belirlenmesinde faydalı olabilir.

- Bu araştırmada lisans düzeyindeki 3 ve 4. sınıf turizm öğrencileri yükseköğrenim yaşam doyumu düzeyleri incelenmiştir. Farklı bölümlerde ya da fakülte öğrenim gören öğrencilerle turizm öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumlarının karşılaştırılması daha faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

- Agyar, E. (2013). Life Satisfaction, Perceived Freedom in Leisure and Self-Esteem: The Case of Physical Education And Sport Students, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 93: 2186-2193.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları*. İdeal Kültür Yayıncılık, 1.Baskı,
- Akçit, V. ve Barutçu, E. (2017). Examination of Life Satisfaction of University Students: Honaz Vocational School Case. *Route Education and Social Science Journal*, 4(6).
- Akhunlar, M. N. (2010). An İntestigatiın About the Relationship Between Life SATisfaction and Loneliness of Nursing Students in Uşak University, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5: 2409-2415.
- Akyüz, Y. (2010). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2012*. 22. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Aksu, M. ve Bucak, T. (2012). Mesleki Turizm Eğitimi. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2).
- Alleyne, M., Alleyne, P., Greenidge, D. (2014). Life Satisfaction and Perceived Stress Among University Students in Barbados, *Journal of Psychology in Africa*, 163(1).
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık, 7. Baskı, Sakarya, 265.
- Arslan, S. (2018). Yetişkin Eğitimi Bağlamında Serbest Zaman Okuryazarlığı Ölçeği Geliştirme: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimler Dergisi*, 5(14): 101-116.
- Aslan, H. (2010). *Gastronomi Turizminin Turizm Eğitimi Programlarındaki Yeri ve Önemi – Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Attas, M. N. (2007). İslam’da Mutluluğun Anlamı ve Tecrübesi, *Kelam Araştırmaları*, 5(2): 95-112.
- Ayaz, N., Yeşiltaş, M., Türkmen, F. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizme Bakış Açıları ve Algıları üzerine Bir Araştırma, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22): 103-112.

- Aydın, S. (2010). *Üniversite ve Sektör Temsilcilerinin Bakış Açısıyla Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitiminin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2002). *Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarının Bulundukları Yerlerin Analizi ve Turizm Eğitimi İçin Öneri Bir Model*. Turizm Eğitimi Konferans- Workshop, 11-13 Aralık: 29-41. Ankara, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Balatsky, G., Diener, E. (1992). Subjective Well-Being Among Russian Students, *Social Indicators Research*. 28(3): 225-243.
- Balcı Arvas, F. (2017). Psikolojide ve İslam Düşünce Geleneğinde Mutluluk Kavramı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(4): 109-128.
- Baltacı, F., Üngüren, E., Avsarlı, H. ve Demirel, O.N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1): 17-25.
- Barkathunnisha, A.B., Lee, D. ve Price, A. (2017). Transcending Towards a Spirituality-,Based Platform in Tourism Higher Education: A Contemplation of the Pedagogical Implications. *Journal of Hospitality Leisure, Sports and Tourism Education*. 21: 174-184.
- Baskan, G.A. (2001). Türkiye’de Yükseköğretim Geçmişi. *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1): 21-32.
- Başar, S., Eren, M. ve Eren, M. (2015). Ülkelerin İnsani Gelişmişlik Endeksi Değişkenlerine Göre Etkilerinin İncelenmesi. *International Conferance on Eurasian Economies*, SESSION 6E: Kalkınma I, 846-854.
- Baykal, D. ve Şahin, E., (2014). Türkiye’ de Turizm Eğitimi Veren Meslek Yüksekokullarının Ders Programlarına İlişkin Bir İçerik Analizi, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2(3).
- Baykal, F., Emekli, G. ve Ataberk, E. (2011). Dikili ve Bergama Turizmini Bütünleştirmede Coğrafi Faktörlerin Rolü, *Ege Coğrafya Dergisi*, 20(1): 1-16.
- Bayraktaroğlu, E. (2013). *Türkiye’deki Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanakları*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Bechtold, T. B. (2004). *Predictors Of Life Satisfaction Among Private Liberal Arts College And University Faculty*, Doktora Tezi, Clemson University, CAreer And Technology Education.
- Berber Çelik, Ç., Odacı, H. (2013). The RElationship Between Problematic İnternet Use And İnterpersonal Cognitive Distortions and Life Satisfaction in University Students, *Children and Youth Services Review*, 53: 505-508.
- Bilici, H. (2015). *Turizm Eğitimi Almış Sektör Çalışanlarının Kariyer Beklentileri (Fethiye Örneği)*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

- Bryan, B. (1999). *The Relationship Of Locus Of Control And Imagery Ability To College Students' Life Satisfaction*, Doktora Tezi, Ohio University, The Faculty Of The College Of Education. Ohio, ABD.
- Bulut, C., Bulut Serin, N. (2016). Öğretmen Adaylarının Üniversite Yaşamına Uyum Düzeyleri İle Yaşam Doyumu arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *International Journal of New Trends In Arts, Sports & Science Education*, 5(4).
- Bulut Serin, N., Serin, O. ve Özbaş, L. F. (2010). Predicting University Students' Life Satisfaction By Their Anxiety and Depression Level. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9: 579-582.
- Bulut Serin, N., Serin, O., Özbaş, L. F. (2010). Predicting University Students' Life SATisfaction by Their Anxiety and Depression Level, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 9: 579-582.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, 10. Baskı. Ankara. 40.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi, 18. Baskı, Ankara, 80.
- Çelik, Z. (2012). Bologna Süreci'nin Avrupa Yükseköğretim Sistemi Üzerine Etkileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2): 100-105.
- Chang, E. C., Yang, H., Yu, T. (2016). Perceived Interpersonal Sources of Life SATisfaction in Chinese and American Students: Cultural or Gender Differences. *The Journal of Positive Psychology*. 52.
- Charle, C. ve Verger, J. (2005). *Üniversitelerin Tarihi*, Yerguz, İ. (Çev), Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Özerklik Desteği, Temel Psikolojik İhtiyaçların Doyumu ve Öznel İyi Olma: Öz-Belirleme Kuramı, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(3): 23-31.
- Chomsky, N. (2007) *Demokrasi ve Eğitim*. Ed. C. P. Otero. Bgst Yayınları, İstanbul, 288.
- Chow, H.P.H. (2005). Life Satisfaction Among University Students in a Canadian Prairie City: A Multivariate Analysis. *Scoial Indicators Research*, 70: 139-150.
- Çapri, B., Özkendir, O. M., Özkurt, B., Karakuş, F. (2012). General Self-Eff,cacy Beliefs, Life SATisfaction and Burnout of University Students, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47: 968-973.
- Çimen, H. (2006). *Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almış İş görenleri ile ilgili Değerlendirmeleri: Ankara'daki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çivitçi, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinde Genel Yaşam Doyumu ve Psikolojik İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler, *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2): 321-336.

- Çivitçi, A. (2015). Perceived Stress and Life Satisfaction in Colege Students: Belonging and Extracurricular Participation as Moderatör, *Prodecia- Social and Behavioral Sciences*, 271-281.
- Çivitçi, N. ve Çivitçi, A. (2015). Social Comparison Orientation, Hardiness and Life SAtisfaction in Undergraduate Students, *Prodecia- Social and Behavioral Sciences*, 516-523.
- Dağdeviren, A. (2007). *Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Ders Programlarının Fonksiyonel Açıdan Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Dağlı, A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe 'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 15 (59): 1250-1262.
- Daniel, A.D., Costa, R.A., Pita, M. ve Costa, C. (2017). Tourism Education: What About Entrepreneurial Skills?. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 30: 65-72.
- Demir, S. (2006). *Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Endeksi ve Türkiye Açısından Değerlendirme*. Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Demir Güdül, M. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Motivasyon Profillerinin Psikolojik İhtiyaç Doyumu, Akademik Erteleme ve Yaşam Doyumu İle İlişkisi*, Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 42.
- Demirkol, Ş. ve Pelit, E. (2002). Türkiye'deki Turizm Eğitim Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13-32.
- Diener, E., Sandvik, E., Seidlitz, L., Diener, M. (1992). The Relationship Between Income And Subjective Well-Being Relative or Absolute?. *Social Indicators Research*. 28(3): 225-243.
- Diener, E. (1994). Assessing Subjective Well-Being: Progress and Oppurtunities. *Social Indicators Research*, 31(2): 103-157.
- Diener, E. ve Oishi, S. (2004). *Are Scandinavians Happier than Asians? Issues in Comparing Nations on Subjective Well-Being*. Asian Economic and Political Issues Vol.10 :1-25. Houpage NY: Nova Science.
- Diener, E. ve Seligman, M.E.P. (2004). Beyond Money Toward an Economy of Well-Being. *Psychological Science in The Public Interest*, 5(1).
- Diener, E., Oishi, S. ve Lucas , R. (2003). Personality, Culture and Subjective Well-Being: Emotional and Cognitive Evaluations of Life. *Annual Review of Psychology*, 54(1): 403-425.
- Diener, E. ve Ryan, K. (2009). Subjective Well-Being: A General Overview. *South African Journal of Psychology*, 39(4): 391-406.
- Diener, E. Lucas, R.E. ve Oishi, S. (2005). *Subjective Well-Being: The Science of Happiness and Life Satisfaction*. In. C. R. Snyder and S. J. Lopez (Ed.).

- Handbook of Positive Psychology (pp. 63-73). New York, NY: Oxford University Press.
- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. *American Psychologist*, 55(1): 34-43.
- Diener, E., Tamir, M. ve Scollon, C. N. (2006). *Happiness, Life Satisfaction, and Fulfillment: The Social Psychology of Subjective Well-Being*. P.A. M. van Lange (Ed.). Bridging Social Psychology: The Benefits of Transdisciplinary Approaches, Hillsdale. NH: Erlbaum. 320-321
- Diener, E. ve Biswas-Diener, R. (2000). New Directions in Subjective Well-Being REsearch: The Cutting Edge. *Indian Journal of Clinical Psychology*, 27(1).
- Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. *Psychological Bultetin*, 95(3): 542-575.
- Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R.J. ve Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assesment*, 49(1): 71-75.
- Diener, E. ve Diener, C. (1996). Most People ara Happy. *Psychological Science*, 7(3): 181-185.
- Diener, E., Ng, W. ve Tov, W. (2009). Balance in Life and Declining Marginal Utility of Diverse Resources. *Applied Research in Quality of Life*, 3(4): 277-291.
- Dilmaç. B. ve Ekşi, H. (2008). Meslek Yüksek Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Doğramacı, İ. (2007). *Türkiye' de ve Dünyada Yükseköğretim Yönetimi*, Meteksan A.Ş. Ankara.
- Echtner, C.M. ve Jamal, T.B. (1997). The Disciplinary Dilemma of Tourism Studies, *Annals of Tourism Reseach*, 24(4): 868-883.
- Eivazi Gharamaleki, M. R. (2011). *Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Eğitimi Veren Kurumları Değerlendirmeleri İran-Türkiye Karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Eraslan Çapan, B. (2010). Relationship Among Perfectionism, Acedemic Procrastination and Life Satisfaction of University Students, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 5: 1665-1671.
- Erdem, A. R. (2006). Dünyadaki Yükseköğretimin Değişimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15: 299-314.
- Ergin, A., Hatipoğlu, C., Bozkurt, A. İ., Bostancı, M., Atak, B. M., Kısaoğlu, S., Parasız, S., Kaygısız, H., Çınarlık, A. ve Karasu, E. (2011). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Yaşam Doyumu ve Öz-Bakım Gücü Düzeyleri ve Etkileyene Faktörler, *Pamukkale Tıp Dergisi*.
- Ergin, B., Kaynak, B., Pınarcık, Ö. ve Arslan, E. (2013). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2).

- Ergün, B. (2013). *Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Verilen Kurumlardaki Hizmet Kalitesine Yönelik Bir Değerlendirme*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Erol, M. ve Yıldırım, İ. (2016). Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(1): 221-243.
- Ertekin Pınar, Ş., Bilgiç, D., Demirel, G., Akyüz, M. B., Karatepe, C. ve Sevim, D. (2015). Sağlık Alanlarında Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Tükenmişlik ve Yaşam Doyumu arasındaki İlişki. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(4).
- Eryılmaz, S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlığı Yordalama, Yaşam Doyumu, Benlik Saygısı, İyimserlik ve Kontrol Odağının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Muğla.
- Evren, S. (2010). *Lisans Düzeyi Turizm Eğitimi Ders Programının Mezunlarca Değerlendirilmesi: Mersin Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Mezunları Üzerinde Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Frijters, P., Haisken-DeNew, J.P. ve Shields, M.A. (2004). Money Does Matter! Evidence from Increasing Real Income and Life Satisfaction in East Germany Following Reunification. *American Economic Review*, 94(3): 730-740.
- Forbes, B. (2016). The Relationship Between Activity Choices İn College And Life Satisfaction, Doktora Tezi, Anderson University, *Falls School Of Business*,
- Fugl-Meyer, A.R., Merlin, R. ve Fugl-Meyer, K.S. (2002). Life Satisfaction in 18 to 64 Year Old Swedes: İn Relation to Gender, Age, Partner and İmmigrant Satatus. *Journal of Rehabilitation Medical*, 34: 239-246.
- Gençay, S. (2009). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Umutsuzluk ve Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27): 380-388.
- Gençay, S. ve Akkoyunlu, Y. (2012). Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Yaşam Doyumu ve Fiziksel Benlik Algılarının Karşılaştırılması, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3).
- Güçer, E. (2004). *Türkiye'deki Turizm Eğitimi İle Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerdeki Turizm Eğitiminin Karşılaştırılması ve Sektörün Turizm Eğitiminden Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülcan, A. (2014). *Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Gülcan, A. ve Nedim Bal, P. (2014). Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1): 41-52.

- Günel, F.G., Çağlar, A., Kangallı Uyar, S., Karadeniz, O. ve Yeşilyurt, M.E. (2017). Türkiye’de İllere Göre İnsani Gelişme Endeksi, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Güler, A. ve Halıcıoğlu, M. B., Taşkın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara. 90
- Güler, K. (2015). *Beden İmajının Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu ve Umutsuzluk Üzerine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikolojik Bilimler Anabilim Dalı, Klinik Psikolojisi Bilim Dalı. İstanbul. 23.
- Gündoğar, D., Sallan Gül, S., Uskun, E., Demirci, S., Keçeci, D. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordalayan Etkenlerin İncelenmesi, *Klinik Psikiyatri*, 10: 14-27.
- Gündoğdu, R., Yavuzer, Y. (2012). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ve Psikolojik İhtiyaçlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23): 115-131.
- Güngör, T. (2011). *Selçuk Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Kaygı ve Yaşam Doyumu Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Dalı, Konya.
- Gürkan, A. S. (2017) *Ortaöğretim Öğrencilerinin Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Tercih Etmelerine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Güven, P. (2015). *Üniversite Öğrencilerinde Yaşamın Amacı ve Anlamı İle Yaşam Doyumu ve Yakın İlişkiler*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Gürüz, K. (2003). *Dünya’da ve Türkiye’de Yükseköğretim Tarihçe ve Bugünkü Sevk ve İdare Sistemleri*. İkinci Baskı, ÖSYM Yayınlar, Ankara.
- Güzel, N.G. (2006). *Yüksek Öğretimde Turizm Eğitimi ve Hizmet Kalitesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hale, J. (2013). *Differences in Life Satisfaction Among Graduate Students from Online and Traditional Universities*. Doktora Tezi, Walden University, College of Social and Behavioral Sciences.
- Hampton, N.Z. ve Marshall, A. (2000). Culture, Gender, Self-Efficacy and Life Satisfaction: A Comparison Between Americans and Chinese People with Spinal Cord İnjuries. *Journal of Rehabilitation*, 66(3): 21-29.
- Hinitikka, J. (2001). Religious Attendance and Life Satisfaction in the Finnish General Population. *Journal of Psychology and Theology*, 29(2).
- Hoyraz Kuş, H. (2015). *İlköğretim Okullarında Çalışmakta Olan Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık İle Yaşam Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Denizli. 43.

- Hsu, C.H.C. (2018). Tourism Education on and Beyond the Horizon. *Tourism Management Perspectives*, 25: 181-183.
- Huang, C. Y. (2003). *The Relationships Among Leisure Participation, Leisure Satisfaction, And Life Satisfaction Of College Students In Taiwan*, Doktora Tezi, The University Of The Incarnate Word, Presented To The Faculty Of The Graduate School. Taiwan.
- Ilgaz, B. (2011). *Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Yılmazlık, Umutsuzluk Durumları ve Sektörel Tutumlarının Kariyer Seçimlerine Etkileri: Akdeniz Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.
- İbicioğlu, H., Avcı, U. ve Boylu, Y. (2003). Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynaklarının Eğitimde Stratejik Sektörel Eğitim Organizasyonlarının Uygulanabilirliğine Yönelik Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 69-90.
- İkçe, A. (2013). Atatürk ve Yükseköğretim Modernizasyonu. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3).
- İnci, S. (2014). *Aday Öğretmenlerin Duygusal Zekâ İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim yönetimi Ve Denetimi Bilim Dalı, Çanakkale.
- İslamoğlu, A. H., Almaçık, Ü. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Beta Basım A.Ş. 5. Baskı, İstanbul. 291.
- İstanbullu Dinçer, F., Akova, Orhan., Kaya, Fazıl. (2013). Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Kariyer Planlaması Üzerine Bir Araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi Örneği, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 1(2).
- Kabasakal, Z. ve Baş, A.U. (2013). Öğretmen Adaylarında Yaşam Doyumunun Yordalayıcısı Olarak Problem Çözme Becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 27-35.
- Kabasakal, Z. (2015). Life SAtisfaction And Family Functions As-Predictors Of Problematic İnternet Use İn University Students, *Computers İn Human Behavior*, 53: 294-304.
- Kanat, S., Dikkaya, A. (2014). Sanat Eğitimi Alan ve Almayan Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Karşılaştırılması, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 29.
- Kant, I. (2009). *Eğitim Üzerine Ruhun eğitimi, Ahlaki Eğitim, Pratik Eğitim*. Çev. Ahmet Aydoğan, Say Yayınları, İstanbul, 33.
- Karatekin, H. (2013). *Benlik Yapılarına Göre Başa Çıkma Stratejileri Ve Yaşam Doyumunun İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, Ankara.
- Kartal, T., Kayacan, K. Ve Selvi, M. (2013). Öğretmen Adaylarının Bilimsel Tutum ve Bilişötesi Öğrenme Stratejilerine İlişkin Farkındalık Düzeylerinin Çoklu

Değişkenler Açısından İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1): 913-939.

- Katja, R., Paivi, A.K., Marja-Terttu, T. ve Pekka, L. (2002). Relationships Among Adolescent' Subjective Well-Being, *Health Behavior and School Satisfaction*. *Journal of School Health*, 72(6): 243-250.
- Kaynar, A., Şahin, A., Bayrak, D., Karakoç, G., Ülke, F. ve Öztürk, H. (2006). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Doyum Düzeyleri. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3).
- Kavili Arap, S. (2010). Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*.
- Kılıç, R. (1999). Türkiye'de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3.
- Kılıç, Y. (2014). Turizm Sektörü İstihdam Eğitim Durumu ve İnsangücü Planlaması. *Eğitim Bilimleri Araştırması Dergisi*, 4(1).
- Kınay, H. (2012). *Yükseköğretim Turizm Eğitiminde Farklı Öğretim Teknikleri ve Öğrenme Ortamlarının Öğrencilerin Paket Programları Kullanımı Başarısı Üzerine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.
- Kim-Prieto, C., Diener, E., Tamir, M., Scollon, C. ve Diener, M. (2005). Integrating the Diverse Definitions of Happiness: A Time-Sequential Framework of Subjective Well-Being, *Journal of Happiness Studies*, 6: 261-300.
- Kim, H.J. ve Jeong, M. (2018). Research on Hospitality and Tourism Education: Now and Future. *Tourism Management Perspectives*, 25: 119-122.
- Kırmızı, A. (2017). *Turizm Eğitimi Alan Lisans ve Önlisans Öğrencilerinin Turizm Endüstrisine Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması: Sakarya Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kong, F., Zhao, J., You, X. (2012). Emotional Intelligence and Life Satisfaction in Chinese University Students: The Mediating Role of Self-Esteem and Social Support, *Personality and Individual Differences*, 53: 1039-1043.
- Kuzu, Ö.H. (2013). *Yükseköğretimde Değişen Değerler Bağlamında Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilik Düzeyi Algısı: Öğretim Elemanları Üzerine Bir Uygulama*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Larsen, R. J., Diener, E., Emmons, R. A. (1985). An Evaluation of Subjective Well-Being Measure, *Social Indicators Research*, 17: 1-7.
- Lewis, A. D. (2010) *Facilitating Student Engagement: The Importance Of Life Satisfaction*, Doktora Tezi, University Of South Carolina, College Of Art And Science, ABD.

- Liburd, J.J., Mihalic, T. ve Guia, J. (2018). Values in Tourism Higher Education: The European Master in Tourism Management. *Journal of Hospitality Leisure, Sport and Tourism Education*, 22: 100-104.
- Lindfors, P., Hultell, D., Rudman, A., Gustavsson, J. P. (2014). Change And Stability In Subjective Well-Being Over The Transition From Higher Education To Employment, *Personality And Individual Differences*, 70: 188-193.
- Milli Eğitim Temel Kanunu, (1973). Md. 18.
- Moller, V. (1996). Life Satisfaction and Expectations for the Future in Sample of University Students: A Research Note. *South African Journal of Sociology*, 27(1): 109-125.
- Moss, L. H. (1986). *A Study Examining The Relationship Between Leisure Participation And Life Satisfaction Among Collage Seniors At The Florida State University*, Doktora Tezi, The Florida State University, College of Education. ABD.
- Neugarten, B.L., Havighurst, R.J. ve Tobin, S.S. (1961). The Measurement of Life Satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16(2): 134-143.
- Oğuz, M.T. (2007). *Yaşlılarda Görülen Biyolojik ve Sosyal Değişimler*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Oishi, S., Diener, E., Suh. E., Lucas, R. E. (1999). Value As A Moderator In Subjective Well-Being, *Journal Of Personality*, 67:1.
- Olçay, A. (2008). Türk Turizmde Eğitimin Önemi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2): 383-390.
- Olçay, A. ve Sürme, M. (2014). Otel İşletmelerinde Müşteri Şikâyetlerini Belirlemeye Yönelik Ampirik Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(35): 836-855
- Orhan, A. (2015). *Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektörü ile İlgili Algılarının Çalışma Niyetleri Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Öncüer, M.E. (2006). *Avrupa Birliği Eğitimi Politikasında Mesleki Turizm Eğitimi Yaklaşımı ve Türk Turizm Eğitimine Uygulanabilirliği*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Örün, Ö., Orhan, D., Dönmez, P. Ve Kurt, A.A. (2015). Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Profilleri ve Teknoloji Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1): 65-76
- Özaydın, N. (2011). *Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik İhtiyaçlarının ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.
- Özbay, Y., Palancı, M., Kandemir, M., Çakır, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarının Duygusal Düzenleme, Mizah, Sosyal Öz-Yeterlilik ve

- Başaıkma Davranışları ile Yordanması, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2): 325-345.
- Özdelikara, A. ve Babur, S. (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Öğrenimlerine İlişkin Doyum Düzeyi ve Etkileyen Faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1): 2-8.
- Özdemir Topaloğlu, A. (2015). The Relationship Between University Students' Self Perception, Life Satisfaction and Various Variables, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 205: 349-355.
- Özgen, F. (2012). *Ç.O.M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi*, Mezuniyet Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Benden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Çanakkale.
- Özgüngör, S. (2010). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Fakülte Yaşantısına İlişkin Doyum Düzeylerini Belirleyen Öğrenci ve Okul Özellikleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3): 623-644.
- Özkara, A. B., Kalkavan, A., Çavdar, S. (2015). Spor Bilimleri Alanında Eğitim Alan Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Araştırılması, *International Journal of Science Culture and Sport*.
- Pan, J. Y., Wong, D. F. K., Joubert, L., Chan, C. L. W. (2010). The Protective Function of Meaning of Life Satisfaction Among Chinese Students in Australia and Hong Kong: A Cross-Cultural Comparative Study. *Journal of American College Health*, 57(2): 221-232.
- Paolini, L., Yanez, A.P. ve Kelly, W.E. (2006). An Examination of Worry and Life Satisfaction Among College Students. *Individual Differences Research*, 4(5): 331-339.
- Pavot, W., Diener, E. (1992). The Affective And Cognitive Context Of Self-Reported Measure Of Subjective Well-Being, *Social Indicators Research*. 28:1.
- Pavot, W., Fujita, F., Diener, E. (1997). The Relation Between Self-Aspect Congruence Personality And Subjective Well-Being, *Pergamon*, 22(2): 183-191.
- Pehlivan, R. (2008). *Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektör İle İlgili Tutumlarının Mezuniyet Sonrası Kariyer Seçimlerine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Power, C.L. (2008). Academic Achievement and Social Involvement as Predictors of Life Satisfaction Among College Students. *Journal of Undergraduate Research*, 13(39): 128-135.
- Punch, K. F. (2014). *Sosyal Araştırmalara Giriş, Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. Çev. Durgun Bayrak, H. Bader Arslan, Zeynep Akyüz, Siyasal Kitapevi, 3. Baskı, Ankara, 102.
- Rebellino, R. J. (1996) *Nontraditional Students In Higher Education: Satisfaction With The Role Of Student And Its Impact On Life Satisfaction*, Doktora Tezi, Kent State University, Graduate Scholl Of Education. ABD.

- Recepoğlu, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumları ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 311-326.
- Russell, B. (2005). *Eğitim Üzerine Özellikle Okul Öncesi Dönemde*, Çev. Şebnem Duran, İlya İzmir Yayınevi Matbaası, İzmir, 39-40.
- Saygın, Y. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek, Benlik Saygısı ve Öznel İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Schimmack, U., Diener, E. (2003). Predictive Validity of Explicit And Implicit Self-Esteem for Subjective Well-Being, *Journal of Research in Personality*, 37: 100-106.
- Schnettler, B., Grunert, K. G., Orellana, L., Speulveda, J., Miranda, H., Lobos, G., Adesme-Berrios, C., Denegri, M., Mora, M., Salinas-Onate, N., Hueche, C., Etchebarne, S. (2017). Dietary Restraint, Life Satisfaction And Self-Discrepancy By Gender İn University, *Suma Psicológica*,
- Schoenecker, K. D. (2010). *Determinants of Life Satisfaction: Generated and Ranked By Undergraduate College Students*, Doktora Tezi, İndiana Universty, İn The Department Of Counseling And Education Psychology. ADB.
- Seidlitz, L., wyer, R. S., Diener, E. (1997). Cognitive Correlates of Subjective Well-Being: the Processing of Valenced Life Events by Happy and Unhappy Persons, *Journal of Research in Personality*, 31: 240-256.
- Seyitoğlu, F., Çevik, B. (2016). The İmpacts Of Student And Life Satisfaction On Tourism Students' Perceived Sense Of Belonging. *Journal Of Teaching İn Travel & Tourism*, 16(4): 253-272.
- Shek, D.T.L. (2005). Perceived Parental Control Processes, Parent-Child Relation Qualities and Psychological Well-Being in Chinese Adolescents with and Economic Disadvantage. *Journal of Genetic Psychology*, 166: 171-188.
- Sheldon, P., Fesenmaier, D., Woeber, K., Cooper, C., Antonioli, M. (2008). Tourism Education Futures, 2010-2030: Building the Capacity to Lead, *Journal of Teaching Travel&Tourism*, 7(3), 61-68.
- Soydan, Z. M. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı İle Depresyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Söyler, İ. (2008). Eğitim Hizmetleri Bağlamında Vakıf Üniversitelerinin Finansal ve Vergisel Sorunları. *Maliye Dergisi*, 154.
- Staudinger, U.M., Fleeson, W. ve Baltes, P.B. (1999). Predictors of Subjective Physical Health and Global Well-Being: Similarities and Differences Between The United States and Germany. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(2): 305-319.
- Suh, E., Diener, E., Fujita, F. (1996). Events And Subjective Well- Being: Only Recent Events Matter, *Journal of Personality And Social Psychology* 70(5): 1091-1102.

- Sungur, M. A., Şahin, M., Can, G., Şahin, M. F., Duman, K., Pektaş, B., Doğan, S., Alkan, A. Ö., Onuk, H. (2016). Düzce Üniversitesinde Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Sosyal Uyumlarını Etkileyen Faktörler, *Düze Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2): 101-109.
- Sünbül, E. C. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Öz-duyarlılık ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin Olumlu Sosyal Davranış Eğilimlerini Yordalayıcı Rolünün İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Yüksek Lisans Programı, Tokat, 37.
- Şahin, C. (2016). Examination of the Relationship Between Life Satisfaction Level and Internet Addiction of The Students in Gridance and Psychological Counseling Department, *International Journal of Contemporary Education Studies*, 2(1).
- Şahin, Ş. (2008). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik ve Yaşam Doyumu Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Şahin, E., Göral, M., Demirel, M., Demirel, D.H. ve Arslan, F. (2014). Spor Bilimleri Fakültelerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Eğitim Hizmetlerine İlişkin Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi, *Turkish Journal of Education*, 3(2).
- Şahin, A. E. (2009). Eğitim Fakültesinde Hizmet Kalitesinin Eğitim Fakültesi Öğrenci Memnuniyet Ölçeği (EF-ÖMÖ) İle Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37: 106-122.
- Şeker, B. D., Akman, E. (2015). Faklı Üniversitelerde Öğrencilerin Psikolojik İyi Olma ve Yaşam Doyumları Üzerine Bir Araştırma, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1).
- Şevik, N., Gündoğdu, M. ve Tosun, M. (2015). Skopos Kuramını Yeniden Anlamak: Skopos Kuramında Amaç Kavramına Geniş Ölçekli Bir Bakış. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(1): 179-196.
- Şişli, G. ve Köse, S. (2013). Kurum Kültürü ve Kurumsal İmaj İlişkisi: Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Üzerinde Bir Uygulama. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 41.
- Tang, T. L.P., Kim, J. K., Tang, T. L.N. (2002). Endorsement Of The Money Ethic, Income, And Life Satisfaction, A Comparison Of Full-Time Employees, Part-Time Employees, And Non-Employed University Students, *Journal Of Managerial Psychology*, 17(6): 442-467.
- Taşkın, M. (2006). *Ortaöğretim Turizm Eğitiminde Staj ve İzmir İli Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Taşkın, Ü. (2008). Klasik Dönem Osmanlı Eğitim Kurumları, *Uluslararası Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 1(3).

- Tay, L., Kuykendall, L ve Diener, E. (2013). *Satisfaction and Happiness- The Bright Side of Quality of Life*. İn W. Glatzer (Ed). Global Handbook of Well-Being and Quality of Life. New York: Springer.
- Tekeli, İ. (2003). Dünyada ve Türkiye’de Üniversite Üzerine Konuşmanın Değişik Yolları. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 97: 123-143.
- Tekin, V.N. (2006). *SPSS Uygulamalı İstatistik Teknikleri*, Seçkin. 1. Baskı, Ankara,36.
- Temizkan, S.P. (2010). *Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolüne Etkisi Açısından Hizmetçi Eğitim Seminerleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tercan, E. (2015). An Examination of Leisure Participation, Family Assessment and Life SATisfaction in University Students, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 186: 58-63.
- Tokat, L. (2006). Frabi Felsefesinde Mutluluğun Araştırılması. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6(3).
- Tolay, L. (2011). *Türkiye’de Turizm Sektöründe Uygulanan Her Şey Dahil Sistemin Orta Öğretim Seviyesinde Turizm Eğitimine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tov, W. ve Diener, E. (2007). *Culture and Subjective Well-Being*. S. Kitayama ve D. Cohen (Ed.), Handbook of Cultural Psychology (pp. 691-713). New York: Guilford.
- Tov, W. ve Diener, E. (2013). *Subjective Well-Being*. (pp. 1239-1245). In K. D. Keith (ed). Encyclopedia of Cross Cultural Psychology. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Tuzgöl Dost, M. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22).
- Tuzgöl Dost, M. (2010). Güney Afrika ve Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Öznel İyi Oluş ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 35(158).
- Tümkaya, S. (2011). Türk Üniversite Öğrencilerinde Öznel İyi Oluşu Yordalayan Sosyodemografik Değişkenler ve Mizah Tarzları. *Eğitim ve Bilim*, 36(100)
- Türkdoğan, T., Duru, E. (2012). Üniversite Öğrencilerinde Öznel İyi Oluşun Yordalanmasında Temel İhtiyaçların Karşılmasının Rolü, *Kuram ve Uygulamalı Eğitim Bilimleri*, 12(49): 2429-2466.
- Türkseven, E. (2012). *Turizm Eğitiminde Yaşanan Staj Sorunları: Lisans Öğrencilerinin Görüşlerine Yönelik Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ulama, Ş., Batman, O., Ulama, H. (2015). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyer Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12).

- Ulusoy, H., Arslan, Ç., Öztürk, N. ve Bekar, M. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimleriyle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Saptanması. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2).
- Ural, A., Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 31.
- Uzun, A. R. (2009). *Türkiye’de Turizmin İstihdam Üzerine Etkileri (Turizm Eğitimi Üzerine Bir Örnek: Antalya)*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Uzun Özer, B., Saçkes, M. (2011). Effects of Academic Procrastination on College Students’ Life Satisfaction, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 12: 512-519.
- Ünal, A. Ö., Şahin, M. (2013). Lise Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarını Bazı Değişkenlere Göre Yordalanması, *International Journal of Education*, 2(3): 46-63.
- Ünlüöner, K. (1993). Türkiye’de Yüksek Öğretim Düzeyinde Turizm Eğiti ve Öğretimi, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6.
- Ünlüöner, K. ve Boylu, Y. (2005). Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12): 11-32.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme ve Günümüz Sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Veenhoven, R. (1996). Happy Life-Expectancy. *Social Indicators Research*, 39: 1-58.
- Yaşlıoğlu, M.M. (2017). Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulamalı Faktör Analizlerinin Kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46: 74-85.
- Ye, S., Yu, L., Li, K-T. (2012). A Cross-Lagged Model of Self-Esteem and Life Satisfaction: Gender Differences Among Chinese University Students, *Personality and Individual Differences*, 52: 546-551.
- Yetim, Ü. (1991). *Kişisel Projelerin Organizasyonu ve Örüntüsü Açısından Yaşam Doyumu*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yıkılmaz, M. ve Demir Güdül, M. (2015). Üniversite Öğrencilerinde Yaşamda Anlam, Bilinçli Farkındalık, Algılanan Sosyoekonomik Düzey ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkiler. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(16): 297-315.
- Yalım, F. (2015). Mavi Yakalı Çalışanlarda İletişim Doyumu ile İş Tatmini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Esaktif Tekstil Çalışanları Üzerine Bir İnceleme, *Akademia*, 4(2): 124-140.
- Yücenur, G.N., Demirel, N.Ç., Ceylan, C. ve Demirel, T. (2011). Hizmet Değerinin Müşterilerin Davranışsal Niyetleri Üzerindeki Etkisinin Yapısal Eşitlik Modeli ile Ölçülmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 12(1): 156-168.
- Yükseköğretim Kanunu, (1981). Md.3-45.

Zagonari, F. (2009). Balancing Tourism Education and Training. *International Journal of Hospitality Management*, 28: 2-9.

Zhao, J., Wang, Y., Kong, F. (2014). Exploring the Mediation Effect of Social Support and Self-Esteem on the Relationship Between Humor Style and Life Satisfaction in Chinese, *Personality and Individual Differences*, 6: 126-130.

Elektronik Kaynaklar

[<https://istatistik.yok.gov.tr>] Erişim Tarihi: 22.03.2018

[<https://istatistik.yok.gov.tr>] Erişim Tarihi: 10.06.2018

[<http://ispartaobjektifgazetesi.net>]: Erişim Tarihi: 10.07.2018).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) 2013 Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu,

URL:[[https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SY S%20KONT%20KILAVUZU%20YEN%C4%B0%20\(24%2006%202013\).pdf](https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SY S%20KONT%20KILAVUZU%20YEN%C4%B0%20(24%2006%202013).pdf)]

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) 2014 Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu,

URL:[<https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/Tercih/2014-OSYSKONTKILAVUZU14072014.pdf>]

[<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>] Erişim Tarihi: 29.04.2018

[<http://www.webometrics.info/en>] Erişim Tarihi: 12.11.2017

World Happiness Report.

URL:[<https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2017/HR17.pdf>]

EKLER

EK 1. ANKET FORMU

ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler, Bu anket formu " Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumunu" belirlemeye yönelik gerçekleştirilen bir yüksek lisans tez çalışmasında veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumu; öğrencilerin, kazandıkları üniversitede beklentilerinin ve gereksinimlerinin ne derece karşılandığını ölçen ve meslek hayatına hazırlık sürecinde dikkate değer bir husus şeklinde değerlendirilmektedir.

Elde edilen veriler bilimsel amaç dışında kesinlikle kullanılmayacak olup isim belirtmenize gerek yoktur. Ankette ilk bölümde 8 soru tanıtıcı sorulardan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümü ise 29 maddeden oluşmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz. Okuduğunuz maddeye ne derece katılıp katılmadığınıza karar veriniz. Seçeneklerden size en uygun gelen seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız. Duyarlılığınız için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Atınç OLCAY
Gaziantep Üniversitesi, Turizm Fakültesi
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Konaklama İşletmeciliği Bölümü

Güray KARACIL
Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans
Öğrencisi guraykaracil@gmail.com

Üniversite Türü	Devlet ()	Vakıf ()					
Bölüm							
Sınıf	3 ()	4 ()					
Yaş	17-22 ()	23 - 28 ()	29 - 34 ()	34 ve + ()			
Cinsiyet	Erkek ()	Kız ()					
Ailenizin Yaşadığı Bölge	Akdeniz ()	Ege ()	Marmara ()	Karadeniz ()	İç Anadolu ()	Doğu Anadolu ()	Güneydoğu Anadolu ()
Barınma	Yurt ()	Öğrenci Evi ()	Aile Evi ()	Diğer ()			
Aylık Geliriniz	400-600 ()	600-800 ()	800-1000 ()	1000-1200 ()	1200- + ()		
Mezun Olunan Lise:	Turizm Otelcilik Meslek Lisesi (Yeni Adı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) () Diğer ()						
		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılıyorum	
1	Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerdim.						
2	Her yönüyle buradaki yaşamımdan hoşnutum.						
3	Bu üniversitede sahip olduğum imkânlardan memnunum.						
4	Bu üniversitede şu ana kadar istediğim şeylere ulaştım.						

5	Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı.					
6	Bu üniversitede şu ana kadar geçirdiğim zamanın boşa gittiğini düşünmekteyim.					
7	Bu üniversitede aldığım eğitimle ideallerimi gerçekleştireceğimden eminim.					
8	Bu üniversitede eğitim aldığım için kendimi şanslı hissediyorum.					
9	Bu üniversiteden eğitim almaktan keyif alıyorum.					
10	Bu üniversitede verilen akademik eğitimden memnun değilim.					
11	Bu üniversitede kendimi değerli hissetmiyorum.					
12	Bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duyuyorum.					
13	Üniversitede olduğum süre içerisinde kendimi iyi hissediyorum.					
14	Bu üniversitede kendimi özgür hissediyorum.					
15	Öğretim üyelerinin ders işleme tarzından memnunum.					
16	Öğretim üyelerinin öğrencilerle iletişiminden memnunum.					
17	Öğretim üyelerinin öğrencilere değer vermediği kanısındayım.					
18	Öğretim üyelerinin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.					
19	Üniversite yönetiminin öğrencilere değer vermediği kanısındayım.					
20	Üniversite yönetiminin öğrencilerin "görüş ve önerilerini" dikkate almasından memnunum.					
21	Üniversite yönetiminin öğrencilerle iletişiminden memnunum.					
22	Barınma (yurt vb.) imkânlarından memnun değilim.					
23	Dershane (derslik, seminer odası vb.) imkânlarından memnun değilim.					
24	Ulaşım imkânlarından memnun değilim.					
25	Burs imkânlarından memnunum.					
26	Sinema/tiyatro imkânlarından memnun değilim.					
27	Yemekhane hizmetlerinden memnunum.					
28	Sağlık hizmetlerinden memnunum.					
29	Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden memnunum.					

ÖZ GEÇMİŞ

Güray KARACIL, 1985 yılında Elazığ'da doğdu. Mustafa Kemal Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünden 2010 yılında mezun oldu. Güray KARACIL 2015 yılında Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Güray KARACIL'ın Journal of Recreation and Tourism Research dergisinde Ön büro ve Servis Personellerinin Etkili Konuşma Becerilerinin Yöneticileri Tarafından Değerlendirilmesi: Adıyaman ve Şanlıurfa Örneği adlı makalesi yayımlanmıştır. Orta derecede İngilizce bilen Güray KARACIL 2015 yılından beri Adıyaman Üniversitesinde memur olarak görev yapmaktadır.

VİTAE

Güray KARACIL was born in 1985 Elazığ. He has graduate from the Mustafa Kemal University, Tourism Management and Hotel College, Tourism and Hotel Management Department in 2010. Then he has begun his master degree education on the branch of Tourism Management at the Social Sciences of Gaziantep University in 2015. He has an article published in the Journal of Recreation and Tourism Research about "Evaluation of Effective Speaking Skills of Front Office and Service Department Staff by Their Administrators: The Example of Adıyaman and Şanlıurfa". He knows English in intermediate degree. Güray KARACIL has been working as a State Officer since 2015.